

OSNIVAČ:

Hrvatsko nacionalno vijeće

IZDAVAČ:Novinsko-izdavačka ustanova »Hrvatska riječ«,
Trg cara Jovana Nenada 15/II, 24000 Subotica**UPRAVNI ODBOR:**Vesna Prčić (predsjednica)
Slaven Bačić, Ivan Gregurić,
Dražen Prčić, Zvonko Sarić,
Josip Stantić, Thomas Šujić,
Tomislav Žigmanov**DIREKTOR**

Ivan Karan

ODGOVORNA UREDNICA:

Jasminka Dulić

**POMOĆNIK I ZAMJENIK
ODGOVORNE UREDNICE:**

Zvonko Sarić

REDAKCIJA:Ivan Andrašić (Podunavlje)
Davor Bačić Palković (kultura)
Dušica Dulić (politika)
Zvonimir Perušić
Dražen Prčić (sport i zabava)
Nada Sudarević (fotografije)
Željka Vukov (društvo)
Mirko Kopunović (dopisništva i korektura)
Julijana Kujundžić
Jelena Ademi (tehnički prijelom)**TEHNIČKI UREDNIK:**

Thomas Šujić

ADMINISTRACIJA:Zdenka Sudarević
Ljubica Vujković-Lamić**LEKTORICA:** Katarina Vasiljčuk**TELEFON:** ++381 24/55-33-55
++381 24/55-15-78**ŽIRO RAČUN:** 355-1023208-69**E-MAIL:** hrvatskarijec@tippnet.rs**WEB:** www.hrvatskarijec.co.yu**TISAK:** »Rotografika« doo Subotica
List je registriran kod Tajništva za
informiranje Skupštine AP Vojvodine
pod rednim brojem 73.CIP - Katalogizacija u publikaciji
Biblioteka Matice srpske, Novi Sad
32+659.3(497.113=163.42)

Statut

Prijedlog novog Statuta Vojvodine, kojim bi se autonomija pokrajine kao i njena imovina trebala, barem dijelom, vratiti na razinu koju je imala prije dvadeset godina, naći će se pred zastupnicima pokrajinskog parlamenta 14. listopada. Dokument koji je izrađen u okrilju Demokratske stranke usuglašen je s koalicijskim partnerima u pokrajini i uskoro se očekuje i njegovo objavljivanje u javnim glasilima i početak dvotjedne javne rasprave. No bez obzira na ishod, koji će sumirati posebna radna grupa Izvršnog vijeća, nesumnjivo je da će prijedlog Statuta glatko proći u pokrajinskoj skupštini gdje vladajuća koalicija ima uvjerljivu, tročetvrtinsku većinu, a zatim će dokument biti prosljeđen Skupštini Srbije na usvajanje.

Glavni je argument predlagatelja novog Statuta, kontra svim optužbama za pokušaje stvaranja »države u državi«, da je donošenje ovog dokumenta ustavna obveza pokrajine i da će novi najviši akt Vojvodine biti »potpuno u skladu s Ustavom Srbije«. Drugim riječima da neće imati svoju policiju niti sudstvo jer to Ustav ne omogućava, da će proračun APV i dalje biti najmanje »sedam posto proračuna Srbije«, a da će šire ovlasti pokrajina imati prije svega u području gospodarstva što bi trebalo omogućiti brži razvoj pokrajine pa tako i države u cjelini.

No, čini se kako, barem za sada, ova tema ne zaokuplja previše političare u Srbiji. Najveća oporbena stranka zauzeta je sama sobom, glavni adut radikala – brojnost i jedinstvo sad je već daleka prošlost a donedavno istaknuti radikalni lideri okrenuli su se »naprednim« političkim idejama i osnivaju nove stranke. Srbijanski političari su osim toga zauzeti i drugim problemima i poslovima na europskom putu Srbije. Prema posljednjoj izjavi predsjednika Europske komisije Jose Manuela Barrosa u utorak u Budimpešti, Srbija bi iduće godine mogla postići svoj cilj i dobiti status kandidata za članstvo u Europskoj Uniji. Prema njegovoj ocjeni proširenje Europske Unije teče prema planu – Hrvatska bi 2009. godine mogla zaključiti pregovore o pridruživanju, a Srbija bi mogla dobiti status kandidata.

J. D.

Nacrt novog Statuta AP Vojvodine usuglašen, slijedi javna rasprava

Autonomija veća od Miloševićeve, manja od Titove 6,7

Dani europske baštine – u Baču

Susret različitih kultura i nacija 9

Festival bunjevački pisama od 24. do 26. rujna u Subotici

Premijera za sedamnaest novih pjesama 31

Vjekoslav Futo, jedriličar

Šampionski entuzijazam 43

Skupina vijećnika uputila pismo Ministarstvu financija i Pokrajinskom tajništvu za financije

U HNV pozvana inspekcija

Skupina vijećnika HNV-a uputila je pismo Ministarstvu financija i Pokrajinskom tajništvu za financije, u kojem se traži inspekcijska kontrola materijalno-financijskog poslovanja HNV-a. Jedan od potpisnika pisma, vijećnik *Lazo Vojnić Hajduk*, za HR kaže:

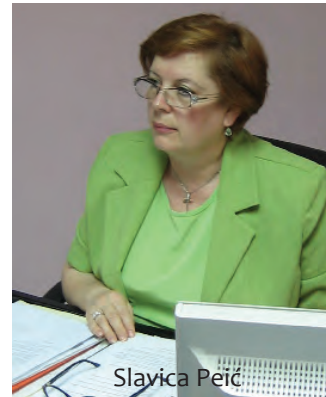

»Kao vijećnik HNV-a nekoliko sam puta od predsjednice Izvršnog odbora HNV-a *Slavice Peić* tražio informacije o financijskom poslovanju HNV-a. Nažalost nisam ih

dobio. Tijekom godine na sjednici Vijeća prezentirana su neka- kva finacijska izvješća koja su bila nepotpuna, a sama predsjednica IO HNV-a nije ih znala objasniti, a kamoli da bi vijećnici mogli to razumjeti. Po Statutu HNV-a na sjednici Vijeća se usvaja tzv. završni račun, odnosno sada po zakonu odgovarajuće izvješće o financijskom poslovanju. To se nije dogodilo, a obveza je određena Statutom. Zašto to nije učinjeno? Proračunska se sredstva imaju transparentno trošiti. Skupa s još nekoliko vijećnika HNV-a uputili smo zahtjev Ministarstvu financija Republike Srbije, Sektoru za budžetsku inspekciju i reviziju, također i Pokrajinskom tajništvu za financije, Sektoru za budžetsku inspekciju i reviziju, da se obavi pregled finacijskog poslovanja HNV-a. Grubo miješanje političke stranke DSHV-a u rad HNV-a i omalovažavanje uloge Vijeća u hrvatskoj manjinskoj zajednici od strane te stranke stvorilo je ozračje neučinkovitog djelovanja HNV-a. Takvo stanje stvari sadašnje vodstvo HNV-a objeručke podržava,

što zajedno s njihovim netransparentnim 'radom' ukazuje na osnovanu sumnju nezakonitog djelovanja.

Predsjednica Izvršnog odbora HNV-a *Slavica Peić* takve sumnje smatra neutemeljenim ističući kako se time prije svega nastoji urušiti ugled HNV-a. »Svaki vijećnik ima pravo i obvezu imati uvid u financijsko poslovanje HNV-a, budući da Izvršni odbor donosi plan rada za iduću godinu, izvješće o utrošku sredstava za prethodnu godinu, kao i izmjene i dopune proračuna nakon prvih šest mjeseci u godini. Vijeće je većinom glasova usvojilo i plan rada i izmjene i dopune proračuna. Također, postoji i Nadzorni odbor, kao kontrolno tijelo koje više puta tijekom godine obavlja uvid u financijsko i knjigovodstveno stanje, o čemu izvješćava Vijeće. Nadzorni je odbor više puta tijekom 2007. i 2008. radio kontrolu i nije konstatiran nikakav propust niti prekršaj. Ukoliko mjerodavna tijela žele provesti inspekcijski uvid, mislim da je to dobro i da će to svakako pridonijeti otklanjanju eventualnih sumnji da

je postojalo ili postoji nezakonito poslovanje u 2007. i 2008. godini. Također, mi ćemo zahtijevati proširenje inspekcijskog uviđaja za 2005. i 2006. godinu, budući da je za to razdoblje Nadzorni odbor konstatirao postojanje nepravilnosti i nezakonitosti u radu», kaže *Slavica Peić*.

»Mi smatramo da radimo dovoljno transparentno, da svaki vijećnik može dobiti informaciju koju želi ispitati. Svi vijećnici dobivaju izvješća o godišnjem poslovanju, detaljne planove rada i obrazloženja», dodaje *Slavica Peić*.

Z. P. i D. B. P.

Ministar Svetozar Čiplić razgovarao s predstavnicima nacionalnih vijeća

Zakon o nacionalnim vijećima do konca godine

Ministar za ljudska i manjinska prava Republike Srbije *Svetozar Čiplić* proteklih je dana započeo odvojene sastanke s vodećim ljudima manjinskih nacionalnih vijeća. Prema riječima predsjednika HNV-a *Branka Horvata*, sastanak s ministrom bit će održan 24. rujna. Jedna od svakako najvažnijih tema bit će priprema novog Zakona o nacionalnim vijećima nacionalnih manjina. Ministar će oformiti ekspertsku grupu koja će pripremiti nacrt zakona, potom će se o tom nacrtu izjasniti nacionalna vijeća, a onda će usuglašeni prijedlog ići na usvajanje u Narodnu skupštinu Srbije.

»O rješenjima koja ponudi ekspertna grupa izjasnit će se nacionalna vijeća nacionalnih manjina, a razmatrat će ih i radno tijelo Skupštine Srbije – Odbor za međunacionalne odnose, čiji sam član«, kaže za HR narodni zastupnik *Petar Kuntić*. »Prijedlog Zakona o nacionalnim vijećima Skupštini Srbije bit će podnesen od strane Vlade Republike Srbije do konca godine, poslije čega treba uslijediti raspisivanje izbora za članove nacionalnih vijeća u novom sazivu«.

Z. S.

Upravni odbor Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata

Usvojen program rada za ovu godinu

Na nedavno održanoj sjednici Upravnog odbora Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata usvojeni su program rada ove ustanove i financijski plan za 2008. godinu. Predsjednik Upravnog odbora Zavoda *Dužo Runje* kaže kako je prvi dio programskih ciljeva vezan uz ustanovljenje same ustanove (pitanje smještaja, izradu vizualnog identiteta), a drugi za konkretne programe Zavoda. Preciznije o samom programu rada nije htio govoriti, budući da je program, kako kaže,

poslan na razmatranje u resorna pokrajinska tijela.

»Zavod je registriran, otvoren je žiro račun. Ovih dana bi trebao stići prvi dio novca, čiji je iznos od oko 4,2 milijuna dinara isti za sve zavode nacionalnih manjina. Drugi dio sredstava nije fiksna, već će on ovisiti o brojnosti same nacionalne zajednice, kao i o programima«, kaže *Runje*.

Kao što je već poznato, sjedište Zavoda će biti u Subotici, a prema riječima *Duje Runje*,

za početak Zavod će raditi u prostorijama Hrvatske čitaonice.

Nakon NIU »Hrvatska riječ«, Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata druga je profesionalna ustanova hrvatske nacionalne zajednice u Srbiji. Osnovan je odlukom Skupštine AP Vojvodine u ožujku ove godine, a njegovi osnivači su Izvršno vijeće AP Vojvodine i Hrvatsko nacionalno vijeće.

D. B. P.

DSHV isključio iz stranke Antoniju Čotu

Osnivači i dalje odlaze

Reakcija na tu odluku Predsjedništva DSHV-a je – napuštanje stranke petero članova iz Lemeša

Antonija Čota, donedavno dopredsjednica DSHV-a, isključena je iz stranke odlukom Predsjedništva DSHV-a od 29. kolovoza ove godine. Odluka o isključenju uslijedila je nakon što je Antonija Čota mjesec i pol dana prije podnijela neopozivu ostavku na dužnost dopredsjednice stranke.

Isključenje Antonije Čote iz DSHV-a nije, međutim, ostalo bez reakcije članova stranke u mjestu njezinog boravišta – Lemešu (Svetožaru Miletiću). Petero članova DSHV-a, od kojih dvoje osnivača, istupilo je iz stranke. U izjavi o istupanju, upućenoj Predsjedništvu DSHV-a 3. rujna, Manda Vidaković, Josip Alaga i Josip Tolj naveli su kako ne žele više biti članovi ove stranke i zatražili da ih se briše iz članstva. Toj su se izjavi priključili i Magdalena i Marija Alaga.

»Sa žaljenjem moramo konstatirati da DSHV odavno već ne ostvaruje osnovne ciljeve za koje smo se

zalagali i što je bio glavni razlog našeg članstva u stranci«, kaže se, među ostalim, u izjavi. »DSHV se u posljednje vrijeme, a to je naročito izraženo u proteklih godinu dana, isključivo bavi sam sobom, a ne interesima šire hrvatske zajednice, naročito od kada su u stranku došli novi ljudi kojima je jedini cilj osobni karijerizam i promocija.«

U izjavi za Hrvatsku riječ Manda Vidaković kaže: »Istupila sam iz DSHV-a zato što nisam zadovoljna time da ljudi iz stranke blate osnivače stranke. Tu prije svega mislim na ono što vidim da rade Antoniji Čoti. I ja sam bila među osnivačima DSHV-a u Miletiću i u stranku sam ušla zbog ljubavi prema svom narodu, a ne radi nekakvih pozicija. Ali, neke mi se stvari u DSHV-u ne sviđaju. Recimo, ne sviđa mi se ponašanje predsjednika DSHV-a Petra Kuntića u Skupštini Srbije. Pa, ja bih skočila kada bi mi netko napadao matičnu državu, a

Antonija Čota

Stranku napuštaju ljudi koji su je stvorili

Zamoljena da prokomentira svoje isključenje iz DSHV-a, Antonija Čota kaže sljedeće: »Kako komentiram što? Moje isključenje iz stranke, podršku mojih kolega iz 1990. godine, napisane ili prave razloge za isključenje? Genezu mog isključenja mnogo je dublja. Počelo je istražnim postupkom, prvo na Predsjedništvu DSHV-a, a onda i na Vijeću stranke. Budući da nisu mogli naći nikakav razlog za moje isključenje, izgleda da sam isključena zato što sam podnijela ostavku. Absurdno! O formalnim nedostacima ovog 'procesu' neću niti govoriti. Konačnu će ocjenu morati reći sud.

Beskrajno sam zahvalna ljudima iz moje mjesne organizacije što su mi dali podršku. U stranci smo od početka, još od vremena kada su nas ovi, jučer probuđeni Hrvati, ne samo obilazili u širokom luku na ulici, nego nas nazivali i najpoigranijim imenima. Od takvih će se možda regrutirati novi članovi mjesne organizacije, koji su jasno shvatili poruku predsjednika Petra Kuntića koju je ljetos iznio u Vukovaru: 'Prilaze nam visokoobrazovani kadrovi, jer znaju da se tu može napredovati.'

Tužna sam, jer stranku napuštaju ljudi koji su je stvorili i stvarali. Stranke, koja je udarala temelje opstanku Hrvata na ovim prostorima, više nema. Umjesto da integrira Hrvate, stranka stvara manjinske grupe unutar same manjine, dijeleći nas, uz sve postojeće podjele, sada i na privilegirane i one nepoželjne. A takvih je, nepoželjnih, sve više.«

on tamo sjedi i šuti. Lako je sada biti Hrvat, kad je zrak čist, ali trebalo je to biti 1992. i 1993. godine, a njih tada nije bilo.«

Josip Alaga za Hrvatsku je riječ također dao izjavi: »U DSHV-u sam bio skoro 18 godina i sad sam istupio iz stranke. Nekad je to bila drugačija stranka, sad su došli novi ljudi, kojima nismo bitni mi, obični ljudi, nego samo njihove fotelje.

Nakon 18 godina u stranci, osjećam se izigranim. Kao da smo odskočna daska za ljude koji ranije nisu bili u DSHV-u. Bio sam na nekoliko sastanaka na kojima je bilo bitno samo da dignem ruku kod glasanja. Ovim novim ljudima, što su došli, važno je jedino da se voze s večere na večeru. I kad je neki sastanak, najvažnija je večera.«

Z. P.

Petar Kuntić, predsjednik DSHV-a

Službeni dopis nije stigao

»Vidio sam pismo u kojem petero članova Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini izjavljuje kako više ne žele biti članovi ove stranke. Izgleda da je to pismo upućeno u elektroničkoj formi na neke adrese, ali od ovog ponedjeljka, 15. rujna, takvo pismo nije službeno zaprimljeno u našoj stranci. Očekujem službeni dopis s izjavom o istupanju iz članstva DSHV-a, nakon čega ću obaviti razgovor s njima. U pitanju su članovi Mjesne organizacije DSHV-a u Svetožaru Miletiću. Ako bude potrebno, izabrat će se novi članovi u Odbor Mjesne organizacije DSHV-a u Svetožaru Miletiću«, kaže predsjednik DSHV-a Petar Kuntić.

Z. S.

Prva javna promocija doktora znanosti Sveučilišta u Zagrebu

Zagrebačko sveučilište promoviralo je 14. rujna na svečanosti u Hrvatskom narodnom kazalištu (HNK) 170 novih doktora znanosti, upriličivši prvu javnu promociju u novijoj povijesti Sveučilišta u Zagrebu.

Nakon polaganja prisega nove je doktore znanosti proglasio rektor Sveučilišta prof. dr. Aleksa Bjeliš.

Kandidati su na promociju stigli u povorci od zgrade Sveučilišta do HNK-a, odjeveni u svečane odore (toge) i akademske kape, ukrašene kičankom, koju su novi doktori, nakon proglašenja, prebacili s lijeve na desnu stranu, kao simbol ulaska u novo i više akademsko zvanje.

Usljedio je uručivanje diploma, nakon čega

se svaki promovirani kandidat upisao u knjigu doktora. Svečanost je završena intoniranjem

akademske himne Gaudeamus igitur.

Novima su doktorima znanosti uručene, uz diplome, i posebno izrađene doktorske medalje, te knjige doktora znanosti koje sadržavaju cjelovit prikaz disertacija ostvarenih na Sveučilištu u Zagrebu tijekom posljednje dvije godine.

Među promoviranim znanstvenicima je i dr. Zlatko Šram, voditelj Sekcije za sociologiju, psihologiju i političke znanosti Hrvatskog akademskog društva. Dr. Šram je stekao akademski stupanj doktora znanosti iz znanstvenog područja društvenih znanosti, znanstvenog polja politologije, znanstvene grane vanjske i unutarnje politike na Fakultetu političkih znanosti u Zagrebu, 2007. godine.

Nacrt novog Statuta AP Vojvodine usuglašen, slijedi javna rasprava

Autonomija veća od Miloševićeve, manja od Titove

Razdoblje pune vojvođanske autonomije, od 1974. do 1988. godine, svakako je razdoblje najvećeg razvoja u povijesti ove regije

Točno dvadeset godina nakon »antibirokratskog« gušenja vojvođanske autonomije (listopada 1988.), u jeku je priprema usvajanja novog Statuta pokrajine. Sve članice vladajuće koalicije u Skupštini Vojvodine podržale su Nacrt statuta Vojvodine i aktivno će sudjelovati u organizaciji javne rasprave i pozitivnoj promidžbi predloženih rješenja. Slijedi dvotjedna javna rasprava i bit će to prilika da sve zainteresirane organizacije, političke stranke, lokalne samouprave, nevladin sektor, kao i sami građani Vojvodine, iznesu svoje mišljenje i sugestije o predloženom aktu, koji treba predstavljati okvir za budući razvoj pokrajine.

Prema onome što je do sada poznato javnosti, prijedlog nacrta uradio je stručni tim Demokratske stranke, dokument su onda razmatrali najbliži koalicijski partneri, a sada se u razmatranje uključuju i

drugi politički i društveni čimbenici. Predloženi nacrt predstavlja proširenje autonomije Vojvodine do okvira koji je ograničen novim Ustavom Republike Srbije, usvojenim koncem 2006. godine. Budući da je taj Ustav donesen konsenzusom glavnih političkih stranaka u Srbiji, uključujući i Srpsku radikalnu stranku i Demokratsku stranku Srbije, jasno je da novo statusno rješenje za Vojvodinu neće biti preslik široke autonomije iz Ustava iz 1974. godine, ali će biti iznad onoga što je predstavljao oktroirani Miloševićev Ustav iz 1990.

VELIKI ISKORAK: »Predloženi tekst Statuta AP Vojvodine predstavlja veliki iskorak u odnosu na dosadašnje pravno, institucionalno i političko stanje, zasnovano na postojećem Statutu«, smatra predsjednik Skupštine Vojvodine *Sándor Egeresi*. »Predložena rješenja u prijedlogu Statuta pružaju

mogućnost tijelima AP Vojvodine još kvalitetnije, efikasnije i suvremenije rješavati nagomilane probleme građana i pripadnika nacionalnih zajednica u Vojvodini.«

To što ponuđeni dokument pojedinim političkim strukturama nije dovoljan, dok je drugima previše, za Egeresiju je potvrda kako su predlagači na dobrom putu do kompromisnog rješenja.

Pokrajinski premijer *Bojan Pajtić* također smatra kako će se predloženim rješenjima iskoristiti maksimalni kapaciteti za razvoj Vojvodine.

»Novim Statutom neće se ići ni ispod, niti iznad onoga što su odredbe Ustava Srbije«, rekao je Pajtić. »Ovaj Statut će, prije svega, biti razvojni i omogućit će da u dolazećim godinama Vojvodina izgleda bolje, a naši građani žive sretnije i uspješnije.«

STRANA PREDSTAVNIŠTVA: Što, u najkraćem, sadrži prijedlog novog najvišeg akta Autonomne Pokrajine Vojvodine i po čemu se razlikuje od sada važećeg Statuta APV?

Vojvodina će, usvoji li se prijedlog, biti definirana kao autonomna pokrajina svih građana koji u njoj žive, u sastavu Srbije, nastala na temelju posebnih nacionalnih, povijesnih, kulturnih i drugih svojstava svog područja, kao višenacionalna, višekulturna i višekon-

fesionalna demokratska europska regija, integrirana u europski poređak. Uspoređenja radi, prvi članak sadašnjeg, Miloševićevog Statuta glasi: Autonomna Pokrajina Vojvodina je oblik teritorijalne autonomije u Republici Srbiji. U članku 2. sadašnjeg Statuta kaže se: Autonomna Pokrajina Vojvodina, u ostvarivanju svojih ovlasti, stara se o razvoju nacionalnih, kulturnih i drugih svojstava svog područja i stvara uvjete za gospodarski, znanstveni, tehnološki, demografski, regionalni i socijalni razvoj poljoprivrede i sela.

Umjesto sadašnjeg Izvršnog vijeća, za najviše tijelo izvršne vlasti predviđa se naziv vlada, dok bi sadašnje pokrajinske tajnike trebali zamijeniti pokrajinski ministri. Osim područja koja se uređuju sadašnjim pokrajinskim tajništvi- ma (informiranje, lokalna samouprava i međuopćinska suradnja, propisi, uprava i nacionalne manji-

Opada udio nacionalnih manjina

Vojvodina je jedno od nacionalno najheterogenijih područja u Europi. Većinu stanovništva čine Srbi, ali tu žive i brojne druge nacionalne zajednice: Mađari, Slovaci, Hrvati, Rumunji, Rusini, Ukrajinci i drugi narodi.

Prema popisu stanovništva iz 2002. godine Vojvodina je imala 2.031.992 stanovnika. Nacionalni sastav: Srbi 1.321.807 (65,05%), Mađari 290.207 (14,28%), Slovaci 56.637 (2,79%), Hrvati 56.546 (2,78%), Jugoslaveni 49.881 (2,45%), Crnogorci 35.513 (1,75%), Rumunji 30.419 (1,5%), Romi 29.057 (1,43%), Bunjevci 19.766 (0,97%), Rusini 15.626 (0,77%), Makedonci 11.785 (0,58%), Ukrajinci 4.635 (0,23%), Muslimani 3.634 (0,18%), Nijemci 3.154 (0,16%), Slovenci 2.005 (0,1%), Albanci 1.695 (0,08%), Bugari 1.694 (0,08%), Česi 1.684 (0,08%), Rusi 940 (0,05%), Goranci 606 (0,03%), Bošnjaci 417 (0,02%), Vlasi 101, ostali 5.311 (0,26%), mjesno opredijeljeni 10.154 (0,5%), neizjašnjeni 55.016 (2,71%) nepoznato 23.774 (1,17%).

Jedanaest godina prije, Vojvodina je prema popisu iz 1991. imala 2.012.517 stanovnika. Tada je etnički sastav bio sljedeći: Srbi 57,2 %, Mađari 16,9 %, Hrvati, 3,7 %, Slovaci 3,2 %, Crnogorci 2,2 % i drugi.

Prema popisu stanovništva iz 1981. Vojvodina je imala 2.034.772 stanovnika, od čega su Srbi činili 54,4 %, Mađari 18,9 %, Hrvati 5,4 %, Slovaci 3,4 %, Rumunji 2,3 %, Crnogorci 2,1 %, Rusini 0,9 % i drugi.

Krojenje granica

Vojvodina je poslije Drugog svjetskog rata priključena Srbiji, iako je imala velik udio nesrba. Sjeverna je Bačka (Bajski trokut) bila etnički hrvatska, ali se njeno nepriključivanje Hrvatskoj objašnjavalo »ekonomskom racionalnošću«. Također, Srbiji se željelo pripojiti i cijeli Srijem i Baranju, ali se to nije dogodilo zbog rezultata rada nepristrane komisije i etničkog popisa stanovništva. Unatoč svemu Vojvodini je priključen grad i kotar Šid (koji je bio u Banovini Hrvatskoj) i istočni Srijem.

Predstavnici naroda Vojvodine su se na skupštini izaslanika naroda Vojvodine u Novom Sadu 30. i 31. srpnja 1945. godine izjasnili za uključenje Autonomne Vojvodine u federalnu državu Srbiju. Vojvodina postaje autonomna pokrajina Narodne Republike Srbije s ograničenom autonomijom 1946. godine.

ne, financije, gospodarstvo, arhitektura, urbanizam i graditeljstvo, obrazovanje, kultura, zdravstvo, energetika i mineralne sirovine, sport i mladež, znanost i tehnološki razvoj, rad, zapošljavanje i ravnopravnost spolova, regionalna i međunarodna suradnja, socijalna politika i demografija, poljoprivreda, šumarstvo i vodoprivreda i zaštita životnog okoliša i održivi razvoj), prijedlogom nacarta predviđaju se i pokrajinske ovlasti u područjima prostornog planiranja, turizma i ugostiteljstva, industrije, obrtništva i prometa.

Ono što kritičari »prevelike autonomije« posebno predbacuju autorima nacarta, jest predviđena mogućnost da pokrajina osniva predstavništva u inozemstvu (buduća veleposlanstva, kažu oni!) radi promidžbe i unapređenja svojih gospodarskih, znanstvenih, obrazovnih, kulturnih i turističkih kapaciteta.

Novina je i da se manjinskim nacionalnim zajednicama, uz stečena prava, jamči razmjerna zastupljenost u pokrajinskim tijelima i organizacijama. Nema više nacionalnih manjina, sve su nacionalne zajednice ravnopravne, pri čemu je, naravno, jasno da je srpska zajednica najbrojnija. Deset nacionalnih zajednica pojedinačno se nabraja u prijedlogu nacarta. Uvodi se i Vijeće nacionalnih zajednica, kao posebno tijelo Skupštine APV sastavljeno od jednakog broja zastupnika koji se izjašnjavaju kao pripadnici većinske i kao pripadnici manjinskih zajednica.

Veća od Slovenije, Crne Gore i Kosova

Vojvodina se prostire na Panonskoj nizini, površina joj je 21.506 km² i veća je od neovisnih država Slovenije, Crne Gore i Kosova. Ima nešto više od dva milijuna stanovnika. Glavni grad je Novi Sad. Zemljopisno je podijeljena na Srijem, Banat i Bačku. Ima grb i zastavu. Administrativno je podijeljena na okruge: sjevernobački (Subotica), južnobački (Novi Sad), zapadnobački (Sombor), sjevernobanatski (Kikinda), srednjobanatski (Zrenjanin), južnobanatski (Pančevo) i srijemski (Srijemska Mitrovica).

Vojvodina se na sjeveru graniči s Mađarskom (EU), na istoku s Rumunjskom (EU), a na zapadu s Hrvatskom i BiH. Granicu pokrajine prema središnjoj Srbiji uglavnom čine rijeke Dunav i Sava, osim u dijelu oko Beograda.

Međutim, ovdje se ne radi o drugom domu Skupštine, nego samo o konzultacijskom tijelu koje će davati savjete o onim prijedlozima, koji su značajni za ostvarivanje prava nacionalnih zajednica koje žive u Vojvodini. U radnu verziju novog Statuta ugrađena je i ustavna odredba po kojoj proračun APV iznosi najmanje sedam posto proračuna Srbije. Upravo je ovu odredbu kritizirao predsjednik Lige socijaldemokrata Vojvodine *Nenad Čanak*, pitajući se zbog čega 7 posto, kad Vojvodina daje preko 40 posto bruto nacionalnog dohotka Srbije.

KONSTITUTIVNI ČINITELJ FEDERACIJE: Autonomija i politički subjektivitet Vojvodine, inače, sežu duboko u prošlost. Još 1848. godine unutar Austro-Ugarske Monarhije stvoreno je Vojvodstvo Srbija i Tamiški Banat, na čije je čelo došao srpski vojvoda s područja Vojne Krajine *Stevan Šupljikac*. Premda je Vojvodstvo bilo definirano kao srpski politički subjekt, njegova je autonomija bila samo formalna i to do te mjere, da je, recimo, službeni jezik bio isključivo njemački. No i takva autonomija Vojvodine trajala je svega 12 godina.

U vrijeme stvaranja zajedničke južnoslavenske države, Vojvodina i Slovenija bili su najrazvijeniji dijelovi, Vojvodina čak nešto ispred Slovenije. Danas, nepuno stoljeće poslije, Slovenija je država u Europskoj Uniji i napreduje, dok je Vojvodina samo »sjeverna srpska pokrajina« i dijeli sumornu sudbinu države čiji je dio.

Kao politički subjekt obnove je tek poslije Drugog svjetskog rata, kada u okviru Jugoslavije dobiva status autonomne pokrajine. Suštinska promjena u smislu autonomije sa zakonodavnom, sudskom

i izvršnom vlašću Vojvodine događa se Ustavom iz 1974. godine. Za vrijeme trajanja tog razdoblja, kada je Vojvodina raspolagala svim materijalnim dobrima na svom teritoriju, ostvaren je njen najdinamičniji razvoj. Bila je jedan od osam konstitutivnih i ravnopravnih činitelja jugoslavenske federacije, a kao autonomna pokrajina u sastavu Republike Srbije, od ostalih se federalnih jedinica razlikovala jedino po tome što nije imala pravo na osamostaljenje. Osim prava na raspolaganje i upravljanje materijalnim dobrima, Vojvodina je imala i potpunu poreznu politiku. Bile su to godine najuspješnijeg razvoja Vojvodine u novijoj povijesti ove regije. Vojvodina je tada ostvarivala prosječan godišnji rast društvenog proizvoda od oko 6 posto, porast industrijske proizvodnje od oko 8 posto i porast poljoprivredne proizvodnje od 2 do 3 posto godišnje.

PROSPERITETNE GODINE:

U tih 14 godina uspješnu investicijsku politiku Vojvodine slikovito prikazuju mnogobrojni izgrađeni objekti u materijalnoj proizvodnji, poljoprivredi, prehrambenoj industriji, proizvodnji i preradi nafte. Od 1974. do 1984. samo preko Dunava izgrađeno je šest novih mostova, od toga tri prema Hrvatskoj (kod Bezdana, Bogojeva i Bačke Palanke), te kod Novog Sada, Beške i Kovina.

S druge strane, Ustav iz 1974. imao je i mnogo samoupravnih sastavnica, što ga čini ideološki obojenim ustavom, ali ne umanjuje njegovu ulogu u gospodarskom razvoju pokrajine.

Međutim, upravo je Ustav iz 1974. godine, koji je za Vojvodinu bio prosperitetan, srpska komunistička oligarhija osamdesetih godina prošlog stoljeća proglasila poražavajućim za Srbiju, jer ga je doživljavala kao federalizaciju jedne od šest jugoslavenskih republika. Na krilima nezadovoljstva kosovskih Srba (Oj Srbijo iz tri dijela, opet ćeš biti cijela!), prije točno 20 godina na ulicama Novog Sada demonstracijama poznatim kao Jogurt revolucija (tadašnja beogradska politika te je događaje tada zvala Antibirokratskom revolucijom) srušena je vojvodanska autonomija. Dio ovlasti Vojvodini je vraćen Omnibus zakonom nakon političkih promjena 2000. godine.

Zvonimir Perušić

Petar Kuntić, predsjednik DSHV-a

Brži razvoj i jačanje autonomije

»Razmatrali smo u stranci prednacrt novog Statuta Vojvodine. Prednacrt je bolji od dosadašnjeg Statuta i ako pokrajinski parlament usvoji novi Statut on će omogućiti još brži razvoj Autonomne Pokrajine Vojvodine, a to će značiti i jačanje autonomije«, kaže predsjednik DSHV-a Petar Kuntić i ističe kako će prema prednacrtu biti formirano Vijeće nacionalnih zajednica.

»Ovo Vijeće se prema prednacrtu ustanovljava u Skupštini Vojvodine, kao posebno radno tijelo i treba imati trideset članova, a navodi se da pripadnici manjinskih nacionalnih zajednica uživaju posebnu zaštitu i sva prava koja su im jamčena zakonima. Prednacrt predviđa da pripadnici nacionalnih manjina preko izabranih nacionalnih vijeća ostvaruju oblike autonomije i formiraju ustanove, samostalno odlučujući o pitanjima obrazovanja, informiranja na materinjem jeziku i kulture. Također je u prednacrtu važno što su predviđena šire ovlasti pokrajine u području gospodarstva, a prednacrtom je predviđeno i osnivanje razvojne banke.«

Z. S.

Pavle Kujundžić, predsjednik Skupštine Udruge poljoprivrednika Subotica

Problematična jesen

Mnogi još nisu uspjeli naplatiti pšenicu, a i vrlo malo suncokreta je isplaćeno

Razgovor vodio: Dražen Prčić

Pavle Kujundžić

Kalendarska jesen stiže idućeg tjedna, ali su jesenski radovi na poljima u subotičkom ataru već uveliko u tijeku. No, kako to »posljednjih« godina gotovo uvijek biva, poljoprivrednici uvijek imaju problema s finalizacijom svojih plodova rada. O aktualnom trenutku subotičke poljoprivrede, u kraćem razgovoru za naš tjednik porazgovarali smo s *Pavlom Kujundžićem*, predsjednikom Skupštine Udruge poljoprivrednika Subotica.

Što ima novoga u Vašoj udruzi i što se sve događalo u proteklom razdoblju?

Opće je poznata situacija, što se ovoga ljeta događalo i kakvi su problemi u vezi toga uslijedili. Prvo s pšenicom, kojoj je tijekom žetve izuzetno pala cijena (s 15,5 pala na 13 dinara po kg), a trenutno varira oko 13,9 dinara, no, očekujemo kako bi koncem godine trebala dostići svoju realnu vrijednost od 15,5-16 dinara po kg, a zatim još drastičnije i sa suncokretom. Naime, prošle su godine uljari plaćali oko 350 eura za tonu, a onda je suncokret u roku od samo dva mjeseca skočio na 500, čak i na 550 eura za tonu. Zatim su uljari ponudili poljoprivrednicima ugovore prema kojima su garantirali otkupnu cijenu od 300 eura za tonu, međutim, kada je žetva krenula suncokreta je bilo znatno više nego prijašnjih godina, rod je naime nešto bio bolji nego inače, i sada se pojavio višak suncokreta, s kojim uljari ne znaju što raditi. Čak niti ne žele preuzeti rod s njiva. U vezi ovoga problema interveniralo je i Ministarstvo poljoprivrede, pa su uljari obećali da će preuzeti i platiti ga prema ponuđenoj i ugovorenoj cijeni. Također, pojavio se na tržištu i znatno jeftiniji suncokret iz zemalja u okruženju, što je dodatno unijelo nemira u cijelu aktualnu problematiku.

Gledano u tom smjeru kako, po Vašem mišljenju, izgleda buduća poljoprivredna jesen?

Bojim se da će nastupajuća jesen biti vrlo teška. Mnogi još nisu uspjeli naplatiti svoju pšenicu, suncokreta je jako malo plaćeno, uveliko se približavaju termini sjetve pšenice, a sav repro-materijal koji se koristi je iznimno poskupio. Samo je gorivo s prošlogodišnjih 65 dinara otišlo na više od 100 dinara za litru, dok je umjetno gnojivo s prošlogodišnjih 300 eura za tonu otišlo na čak 550 – 600 eura. Sjemenska roba će biti na prošlogodišnjoj razini, i tu, na sreću, ne bi trebalo biti značajnijih negativnijih pomicanja.

Što je nekakvo međurješenje u ovim okolnostima?

Ministarstvo poljoprivrede je obećalo kako će u planu za iduću godinu nastojati povećati poticaje barem na 150 eura po hektaru, no, u ovome trenutku jedini izlaz za poljoprivrednike koji nemaju raspoloživih sredstava za nabavu potrebnog materijala je da se dodatno pokušaju zadužiti putem određenih namjenskih kredita.

Kako komentirate nedavno provođenje akcije ministarstva da osobe iznad šezdeset godina starosti daju svoju zemlju u zakup mladim osobama?

Smatramo kako je ova mjera iznimno dobra i učinkovita, no to je projekt još prethodnog ministarstva na čijem je čelu bila *Ivana Dulić – Marković*. No, kako to biva, bilo je određenih problema oko isplate iznosa predviđenog za zakup tog zemljišta, no od ministarstva je stiglo obećanje kako će sva dugovanja biti regulirana do konca ove godine.

Gledano kroz prizmu svih navedenih problema s kojima se svakidašnje (godinama) susre-

Prirodni uvjeti

Subotički atar ima dva velika problema glede prirodnih uvjeta u kojima naši poljoprivrednici obrađuju svoje usjeve. Prvo, zemljište nije toliko kvalitativne vrijednosti kakvo je u drugim dijelovima bačke ravnice, a drugo, prema rasporedu godišnjih padalina uveliko je ispod potrebnoga prosjeka, što dovodi do kontinuirane opasnosti od suše.

ću poljoprivrednici, kako osobno gledate na budućnost ostajanja mladih na agraru?

Mogućnost uvijek postoji, ali bi se po tom pitanju znatno više trebala angažirati država, ne samo Ministarstvo poljoprivrede. Prije svega bi se trebalo uraditi znatno više na poboljšanju infrastrukture u seoskim sredinama, mladima koji žele ostati treba se osigurati sve ono što bi inače imali u gradu – vodovod i kanalizacija, kao najosnovnije potrebe suvremenog načina življenja, zatim razvijeni sustav predškolskog i školskog obrazovanja, osnovna zdravstvena i medicinska zaštita, bogatija ponuda kulturnih sadržaja.

Konkretno, uzimajući u obzir trenutačno stanje, postoji li želja pojedinaca za ostanom na selu?

Ne baš, jer bi se moglo na prste dvije ruke izbrojiti mladih ljudi od 25 godina starosti koji su odlučili ostati na selu i posvetiti se poljoprivredi. Jer to rade zato što to moraju, a ne zato što to žele. ■

Dani europske baštine – u Baču

Susret različitih kultura i nacija

*Protekloga vikenda Bač je bio srbijanska kapija Europe * Manifestaciju otvorio ministar kulture u Vladi Republike Srbije Nebojša Bradić * Nazočio veliki broj diplomatskih predstavnika europskih zemalja*

Proteklog je vikenda Bač bio srbijanska kapija Europe. Naime, svakoga rujna u više od četrdeset europskih država, među kojima je i Republika Srbija, održava se manifestacija »Dani europske baštine«. Tema ovoga zajedničkoga programa Vijeća Europe i Europske komisije ove godine u Srbiji bila je »Kulturna baština – izraz kulturne raznolikosti«, a središnja svečanost održana je u drevnom gradiću Baču. Agilni domaćini uložili su veliki trud i sredstva u pripreme za održavanje većine predviđenih aktivnosti u prostorima stare utvrde, no, obilna kiša i jak vjetar u noći s petka na subotu onemogućili su realizaciju planiranoga. Kako je kiša povremeno padala i u subotu, većina sadržaja manifestacije premještena je u Plavu dvoranu Kulturnoga centra. Središnju manifestaciju otvorio je ministar kulture u Vladi Srbije *Nebojša Bradić*. Između ostaloga, rekao je kako kulturno naslijeđe omogućuje »vezu suvremenoga čovjeka s prošlim kulturama, potvrđuje njegov identitet, utvrđuje ga kao građanina jedne osobite kulture, koja je istodobno i kultura svijeta«. Na koncu izlaganja naglasio je kako će Bač postati mjesto susreta i dijaloga različitih kultura i nacija koje pripadaju ne samo Srbiji, nego i velikoj Europi. Predsjednik Općine Bač *Tomislav Bogunović* pozdravio je i poželio dobrodošlicu brojnim

uzvanicima, među kojima su bili i diplomatski predstavnici Austrije, Slovenije, Hrvatske, Slovačke, Ruske Federacije, Italije i Grčke. U programu su sudjelovala kultuno-umjetnička društva općine, među kojima su bili i predstavnici hrvatske zajednice HKUPD »Mostonga« iz Bača i HKUPD »Matoš« iz Plavne. Predstavili su se i gosti iz pobratimskih gradova Vukovara i Novog Bečeja. U nastavku prikazan je performans instruktora Blaže i njegovih suradnika »A gdje je moj muzej«. Nakon stanke održan je etno-tehno koncert *Slobodana Trkulje*, a potom etno-sabor. Festival zborova i koncert duhovne glazbe održani su u prostorima franjevačkog samostana. U ovoj multikulturalnoj, multietničkoj i multikonfesionalnoj sredini manifestacija »Dani europske baštine« održana je šesti put za redom. »Vjerujem da je izbor Bača kao mjesta dijaloga različitih kultura pun pogodak, jer ovaj gradić posjeduje puno onoga što je bitno za europsku baštinu. Način na koji treba predstaviti baštinu bit će veliki izazov za generacije koje dolaze poslije nas. Kreativnost Bačana i njihovih gostiju omogućit će da u dolazećim vremenima Bač postane lijepo središte u kojem će biti nastavljen interkulturalni dijalog, što nam je svima cilj. Vojvodina je prava riznica na polju multikulturalnosti i moramo značajno podržati rad institucija kulture svih etničkih

Ministar kulture Nebojša Bradić, otvara Dane europske baštine

zajednica, a to će se najbolje ostvariti cjelovitom decentralizacijom«, rekao je za Hrvatsku riječ ministar Nebojša Bradić.

I. Andrašić

Koncert duhovne glazbe

U subotu 13. rujna, u okviru središnje manifestacije Dani europske baštine, u franjevačkom samostanu u Baču održan je prvi od dvaju koncerata u sklopu Trećeg međunarodnog festivala komornih pjevačkih zborova. U organizaciji i realizaciji mr. *Juraja Sudija* i lokalnih tijela vlasti, bio je to jedan od najvećih glazbenih kulturnih događaja ove godine u općini.

Ove godine nastupili su pjevački zborovi »Neven« iz Bača, »Zvony« iz Selenče, »Vesnik« iz Negotina i »Zvolensky spevacký zbor« iz Zvolena (Slovačka). Pred početak koncerta prvi je put izvedena himna Bača, koju je za ovu prigodu skladao i tekst napisao mr. *Jan Nosál* iz Selenče. Praizvedba ove himne, koju su izveli združeni zborovi pod ravnanjem mr. Sudija, zasigurno je povijesni događaj za Bač. Nakon toga koncert duhovne glazbe je otvorio predsjednik Općine mr. *Tomislav Bogunović*, naglasivši pri tom

kako je ova sredina višenacionalna, multikonfesionalna i multikulturalna i da će se to upravo izraziti kroz repertoar i pjevanje ovih zborova. I ovog puta franjevačka crkva Uznesenja BDM bila je puna ljubitelja duhovne glazbe, a koncertu su nazočili i diplomatski predstavnici iz Slovačke i Vukovarsko-srijemske županije (Hrvatska), te predstavnici Turističke organiza-

cije grada Vukovara i djelatnici Fonda »Stoljeća Bača«.

Svi zborovi su pokazali visoku izvođačku razinu i profesionalno su izveli doista zanimljiv repertoar, ponajviše vokalnih skladbi, ali i skladbi uz pratnju orguljica. Na samom početku koncerta nastupio je najstariji zbor iz Slovačke »Zvolensky spevacký zbor«, koji je oduševio, među ostalim, skladbama *P. I. Čajkovskog* »Sviatyj Bože« i *A. Brucknera* »Locus iste«. Komorni zbor iz Negotina »Vesnik« čini devet pjevača, a njeguju specifičan stil koji spaja tradicionalno i suvremeno. Gradski zbor »Neven« iz Bača predstavio je svoj repertoar ekumenskog karaktera. Pred sam završetak koncerta nastupio je i komorni zbor iz Selenče »Zvony« također pod upravom mr. Sudija. Vrhunska izvedba u njihovom repertoaru bila je »Slovačka molitva« mr. Jana Nosála, koja je postala molitvom vjernika svih nacionalnosti i konfesija koji su nazočili ovom duhovno-glazbenom događaju.

Z. Pelajić

Božo Galić, župan Vukovarsko-srijemske županije

Dobru suradnju još ćemo poboljšati

Na svim sastancima koje smo održali s predstavnicima općina i okruga iz Republike Srbije, kao i s predstavnicima Autonomne Pokrajine Vojvodine, jedna od nezaobilaznih tema bila je položaj nacionalnih manjina i njihova prava

Razgovor vodio: Zvonimir Perušić

Prije desetak dana u Skupštini Vojvodine dogovoreno je proširenje međuregionalne suradnje između Autonomne Pokrajine Vojvodine, Vukovarsko-srijemske županije i Bács-Kiskun županije. Izaslanstvo iz Hrvatske predvodio je župan vukovarsko-srijemski Božo Galić.

No, i prije ovog novosadskog dogovora suradnja između ovih triju regija, iz triju država, bila je intenzivna. Ostvarivani su zajednički infrastrukturni, gospodarski i drugi projekti, regionalnom su suradnjom relaksirani odnosi među državama i zapravo se pokazalo kako građenje prijateljskih odnosa na lokalnoj razini, zasnovanih na koristi svih sudionika, otvara vrata široj suradnji na državnoj razini.

Župan Božo Galić čest je gost kako pokrajinskih tijela vlasti, tako i hrvatske zajednice u Vojvodini. Iako u Domovinskom ratu najnapačenija županija u Hrvatskoj, još uvijek neoporavljena u potpunosti, Vukovarsko-srijemska županija uvijek je bila pri ruci hrvatskoj zajednici pri pomoći u organiziranju raznih manifestacija.

HR: Što je suština trojnog dogovora između Vukovarsko-srijemske županije, Bács-Kiskun županije i Autonomne Pokrajine Vojvodine?

Suština je poboljšanje kvalitete života građana sve tri regije unutar triju država, uspostavom suradnje kroz razne oblasti. Naime, svima nam je dobro poznato da prekogranična suradnja predstavlja sastavni i po mnogima najvažniji dio regionalne suradnje te jednu od nezaobilaznih tema svih dosadašnjih faza europskih integracija. Europska Unija mnogobrojnim mjerama potiče prekograničnu suradnju u Europi s ciljem uspostave dobrosusjedskih odnosa između svih zemalja europskog prostora.

Jednako tako Vlada Republike Hrvatske prekograničnu suradnju vrednuje kao jednu od iznimno velikih mogućnosti za uravnoteženi i održivi razvoj RH. U tu svrhu Republici Hrvatskoj stoje na raspolaganju sredstva iz europskih fondova. Za nas će, bar do trenutka stjecanja statusa punopravnog člana u EU, biti dostupna sredstva iz novog financijskog instrumenta IPA, i to sredstva alocirana u komponenti 2. – prekogranična suradnja.

Stoga su na ovom trilateralnom sastanku dogovorena moguća područja buduće suradnje: zaštita životnog okoliša, s naglaskom na rijeke, prometna infrastruktura, turizam, pitanja i položaj nacionalnih manjina, kultura...

Kako kroz sve tri regije protječe rijeka Dunav, poseban značaj u definiranju projektnih prijedloga imaće upravo Dunav. Sukladno dogovorenom, Vukovarsko-srijemska županija je već napravila prijedlog konkretnih projekata koji bi se mogli realizirati u sklopu ove prekogranične suradnje. No, o tome ćemo konkretnije kada stručne radne skupine, koje smo se dogovorili formirati, naprave strategiju za nadolazeće razdoblje.

HR: Zajednički projekti u različitim područjima svakako su u interesu svih građana koji žive u ovim regijama. No, mogu li se Hrvati u Vojvodini nadati i nekim posebnim pogodnostima, kad je riječ o tješnjoj suradnji Vojvodine i Vukovarsko-srijemske županije?

Na svim sastancima koje smo održali s predstavnicima općina i okruga iz Republike Srbije, kao i s predstavnicima Autonomne Pokrajine Vojvodine, jedna od nezaobilaznih tema bila je položaj nacionalnih manjina i njihova prava. Tako je bilo i na ovom trilateralnom sastanku, gdje je ponovno istaknuta važnost položaja nacionalnih manjina za prostor sve tri regije i s tim u skladu dogovoreno je da će jedna od tema stručnih radnih skupina, koje će biti formirane, biti prijedlog konkretnih projekata koji će se pokušati realizirati, a sve s ciljem promoviranja nacionalnih manjina. Rezultat tih mjera zasigurno će donijeti veću i bolju suradnju s Vukovarsko-srijemskom županijom.

HR: Iako i sama podnosi teret neravnomjernog razvoja Hrvatske, Vukovarsko-srijemska županija uvijek je bila otvorena za suradnju s vojvodanskim Hrvatima i pružala potporu. Kakvi su u tom smislu planovi za budućnost?

Prije samog odgovora na vaše pitanje, naglasit ću da je istina da je razvoj Hrvatske do sada bio neravnomjeran, iz poznatih nam razloga. No, Strategija razvoja Republike Hrvatske jamči ravnomjeran razvitak svih njezinih regija. Upravo u tome važnom strateškom dokumentu Vukovarsko-srijemska županija vidi svoju šansu.

Što se tiče suradnje s vojvo-

danskim Hrvatima, u pravu ste, Vukovarsko-srijemska županija uvijek je bila otvorena za tu suradnju i siguran sam da će tako biti i ubuduće. Uvijek u svojim nastupima znam reći da nacionalne manjine s obje strane granice trebaju biti most koji će nas spajati, a nikako razdvajati. To očekujem i kroz realizaciju projekata koje ćemo zajednički osmisliti. Od Hrvata u Vojvodini, s jedne strane, i Srba u Vukovarsko-srijemskoj županiji s druge strane, očekujem da budu glavni zagovornici što brže i učinkovitije provedbe svih zacrtanih oblika suradnje.

Što se tiče same potpore vojvodanskim Hrvatima od strane Vukovarsko-srijemske županije, ona će se nastaviti i dalje gdje god je to moguće. Planovi za

saznao sam da je HŽ za uspostavljanje željezničkog prometa Erdut-Bogojevo spreman i da ga mogu otvoriti sutra, a kada se pojavi interes i s druge strane vjerojatno će doći do otvaranja prometa.

Poznato vam je da je hrvatska strana svojedobno tražila obnovu mosta Erdut-Bogojevo, oštećenog tijekom NATO akcije na Republiku Srbiju, kao preduvjet uspostavljanju željezničkog prometa na ovoj relaciji, a potaknuta upravo interesima hrvatske manjinske zajednice u RS, odnosno Vojvodini, ali i interesima srpske manjinske zajednice u RH, koji su također bili zagovornici uspostavljanja putničkog prometa na ovoj relaciji. Postojao je veliki interes gospodarstvenika za uspostavljanjem teretnog željezničkog

za taj pravac i ovih dana počinju radovi na obnovi navedene pruge na relaciji Vinkovci-Tovarnik.

No, unatoč tome Hrvatske željeznice su i dalje spremne za otvaranje željezničkog prometa Erdut-Bogojevo kada se za to pokaže interes svih.

HR: Kakvi su efekti nedavno ponovno pokrenute skele između Vukovara i Vajske?

Uspostavljanjem riječnog prometa između Vukovara i Bača, odnosno mjesta Vajske, koje se nalazi u Općini Bač, nakon šesnaest godina Dunavom su ponovno povezane Hrvatska i Vojvodina, za sada skelom, a potom će to biti trajektom. Korist je višeznačna. Prije svega korist osjete građani s obiju strana

Željeznički prijevoz preko Dunava već bi sutra mogao spojiti Vojvodinu i Hrvatsku, ali...: most kod Bogojeva

budućnost su svakako – svu do sada uspostavljenu suradnju, koja je dobra, učiniti još boljom, kroz razna povezivanja, kako kulturna i prosvjetna, tako i gospodarska, jasno u onome dijelu na kojega može utjecati lokalna, regionalna vlast.

HR: Kada će biti uspostavljen uobičajeni željeznički prijevoz preko Dunava između Bogojeva i Erduta?

To je pitanje na kojega ja ne znam odgovor! U razgovorima s dužnosnicima Hrvatskih željeznica

prometa. Međunarodna zajednica, točnije Vlade Kraljevine Belgije i Kraljevine Norveške svojim su donacijama omogućile obnovu mosta i, kao što i sami znate, svečanost završetaka rekonstrukcije održana je još 15. prosinca 2006. godine, a promet kako vidite još nije uspostavljen. Vjerojatno se interes više usmjerio prema željezničkom prometu na graničnom prijelazu Tovarnik-Šid. Kako se taj pravac nalazi na EU koridoru X, za njegovo svojevremeno otvaranje, i sada za njegovu obnovu, bilo je više interesa. Republika Hrvatska je dobila sredstva od EU upravo

Dunava koji koriste ovaj prijevoz, i koji si tako put od Vukovara do Vajske i obratno skraćuju za 160 kilometara, što nije malo. No, razgovori oko uspostavljanja ovoga prijevoza, kao i njegovo samo uspostavljanje stvorili su dobre susjedske odnose između gradova Vukovara i Bača i odlične ljudske odnose između čelnika ovih gradova, što će u budućnosti zasigurno rezultirati još nekim zajedničkim projektima.

Što se tiče samih efekata uspostavljanja ovoga prijevoza, gledano kroz brojke, oni dovoljno govore sami za sebe. Naime, u pro-

teklih godinu dana, dakle od srpnja 2007. pa do srpnja 2008. godine, skelom se prevezlo 7056 osoba, 648 bicikala i 150 motora! Promet bi još bolje funkcionirao i puno bi ga više osoba koristilo kada bi se mogli prevoziti automobili. No to je za sada nemoguće, jer u Vajskoj nije uređen prilaz za automobile, dok u Vukovaru jest.

HR: Tvrtke iz Hrvatske otvaraju svoja predstavništva i pogone po Srbiji, ima ih preko stotinu, ali je nekako rašireno mišljenje da se u tim tvrtkama slabo zapošljavaju Hrvati iz Vojvodine. Jasno je da

hrvatskim tvrtkama, a mi u županiji stojimo vam na raspolaganju, onoliko koliko smo u mogućnosti.

HR: Vukovarsko-srijemska županija najviše je stradala u Domovinskom ratu. Kako se odvija proces obnavljanja gospodarstva, stambenog fonda, infrastrukture?

Da, Vukovarsko-srijemska županija je u Domovinskom ratu pretrpjela najveće ratne štete u Republici Hrvatskoj, kako ljudske tako i materijalne, znamo da je gotovo 50 posto njezina teritorija bilo okupirano i logično je da je sve to utjecalo na njezino današ-

novih malih poduzeća i obrta, te proširenje postojećih, a time i povećanje broja novih radnih mjesta. Isto tako puno ulažemo u prometnu i komunalnu infrastrukturu, što je jedan od bitnih čimbenika za buduće ulagače na ovim prostorima.

Sve te mjere dovele su do otvaranja novih radnih mjesta pa je prvi put poslije Domovinskog rata broj zaposlenih iznad 53.000, što je 6,3 posto više u odnosu na isto razdoblje prošle godine. Ta činjenica je izravno utjecala na smanjenje broja nezaposlenih, pa je opet prvi put poslije Domovinskog rata broj nezaposlenih pao na 15.400, što je 13,9 posto manje u odnosu na

koridora, Dunavskog koridora VII, cestovnih i željezničkih koridora X i Vc, i svjesni smo da pravilnim korištenjem te činjenice stvaramo pretpostavke za brzi razvoj naše županije, ali i cijele Republike Hrvatske, njezinim umrežavanjem u prometne i razvojne tokove Europske Unije.

Upravo ovih dana, kako sam već spomenuo, počinje rekonstrukcija pruge Vinkovci-Tovarnik-državna granica sredstvima Europske Unije. Revitalizacija ove pruge zasigurno će pridonijeti bržim gospodarskim tokovima s istočnim susjedima.

Početkom izgradnje »melioracijskog« kanala Biđ-Bosut, ove jeseni, koji se nalazi na trasi budućeg višenamjenskog kanala Dunav-Sava, očekujemo dodatni razvoj poljoprivredne proizvodnje kroz sustav navodnjavanja.

I na koncu, uz spomenuto što se gradi i planira graditi, a znajući da je jedan od osnovnih postulata Europske Unije ravnomjeran razvoj svih njezinih regija, mi, kao njezin budućni član, u toj činjenici vidimo svoju šansu za razvoj Vukovarsko-srijemske županije, kroz korištenje fondova EU, za što osposobljavamo tim mladih stručnjaka, koji će nam znati kandidirati projekte za financijske instrumente EU fondova.

HR: Vaša je županija također višenacionalna. Može li se reći da su međunacionalni odnosi sada normalizirani?

Sasvim odgovorno mogu reći da u Vukovarsko-srijemskoj županiji nemamo većih međunacionalnih problema, da su međunacionalni odnosi normalizirani i da su bolji nego što se moglo očekivati s obzirom na zbivanja u Domovinskom ratu.

Prvi smo u Republici Hrvatskoj osnovali Koordinaciju vijeća nacionalnih manjina i s njima imam izvrsnu suradnju i o svemu, u toj domeni, otvoreno razgovaramo i zajednički rješavamo bilo koji problem koji se eventualno pojavi. Veliki broj nacionalnih manjina u Vukovarsko-srijemskoj županiji držim kao našu prednost a ne kao teret, jer, kako sam već rekao, one su naš most i poveznica sa svojim matičnim državama. ■

je riječ o privatnim tvrtkama, no ima li ipak načina da se njihovim vlasnicima sugerira malo drugačija kadrovska politika, kako bi pripadnici ovdašnje hrvatske zajednice mogli računati na posao?

U privatnim tvrtkama malo toga izravno može učiniti politika. Svaka tvrtka samostalno bira svoj kadar i odlučuje što je za nju najbolje i najisplativije. Ako je situacija stvarno takva kako vi kažete, onda ona nije dobra i u budućnosti se može ispraviti samo na jedan način – pravovremenim lobiranjem predstavnika vođovanskih Hrvata kod vlasnika tvrtki koje tek kane otvarati svoja predstavništva u Srbiji. Dakle, više suradnje s

nje mjesto po ukupnom BDP po stanovniku u Republici Hrvatskoj. Unatoč evidentnom pomaku nabolje u svim segmentima razvitka, Vukovarsko-srijemska županija još uvijek ostvaruje samo 57,2 posto republičkog prosjeka BDP po stanovniku. Svjesno te činjenice, vodstvo županije, u suradnji s Vladom Republike Hrvatske, kroz njezina ministarstva i fondove, trudi se stvoriti potrebne preduvjete za što brži razvoj gospodarstva. Jedna od mjera je i otvaranje poduzetničkih zona gdje nudimo sve pogodnosti budućim ulagačima, što se za sada pokazalo izuzetno dobrim.

Kroz program poticanja malog gospodarstva, povoljnim kreditnim linijama osiguravamo otvaranje

isto razdoblje prošle godine. To su podaci koji nas izuzetno vesele i koji najbolje govore o gospodarskom oporavku Vukovarsko-srijemske županije.

Što se tiče obnove stambenog fonda izuzetno smo zadovoljni. Obnova privatnih kuća je u cijelosti završena svugdje gdje su bili čisti imovinski odnosi i gdje je podnesen zahtjev za obnovu sukladno zakonskim propisima. Što se tiče obnove stanova, obnovljena su do sada 3982 stana, a do kraja ove godine obnovit će se još 679 stanova i time će i obnova stanova biti završena.

No, ne stajemo na ovome – idemo dalje! Vukovarsko-srijemska županija nalazi se u spletu EU

Vinkovačke jeseni

Tamburico, sitna žico, Slavonije miljenico

Više od tri tisuće sudionika pjevalo je i plesalo na radost brojnih posjetitelja, pa su Vinkovačke jeseni i ove godine bile ponajbolja manifestacija koja čuva narodno blago i običaje

» **T**amburo miljenice«, moto je ovogodišnjih Vinkovačkih jeseni, tradicijske kulturno-zabavne i gospodarsko-turističke manifestacije koja svakoga rujna dovodi u srce Šokadije, a Vinkovci to svakako jesu, do desetak tisuća sudionika različitih programa i do stotinjak tisuća gostiju i posjetitelja iz čitave Hrvatske, ali i iz inozemstva. Krovna manifestacija uvijek je nedjeljni mimo-hod raspjevanih djevojaka i snaša i plećatih Šokaca ulicama Vinkovaca, ali i konja i jahača i svatovskih zaprega, a u desetak dana trajanja Vinkovačkih jeseni tu je pregršt kulturnih, zabavnih, gospodarskih i sportskih događanja i doslovno se može naći za svakoga po nešto.

MANIFESTACIJE: Svaki je dan ovih jeseni bio dojmljiv, posebice zato jer je rujan bilježio temperaturne rekorde i živa se u termometru penjala i do 36 stupnjeva, no, prošloga je petka (5. rujna) bilo posebice svečano pod šatorom Vinkovačkih šokačkih rodova, odakle već 7. godinu za redom isprate župana i gradonačelnika na otvaranje folklornih večeri na Trgu Vinkovačkih jeseni. Istoga je dana održan i 5. festival slavonskog kulena u restoranu Admiral i započela 15. nacionalna izložba voćnih rakija i likera, a u Galeriji Matice hrvatske otvorena je prigodna izložba »Sveta zemlja Hrvatska«. Foto-klub Vinkovci organizirao je izložbu »Hrvatska novinska fotografija«, a stalni postav »Etnologija Vinkovaca i okolice« bio je dostupan svim posjetiteljima Vinkovaca. Od sportskih priredbi valja spomenuti 28. festival tenisa, košarkaški turnir i natjecanje sportskih ribolovaca na Bosutu. Tu je i aero-miting i panoramski letovi za posjetitelje, filatelistička izložba, smotra golubova, peradi i kunića, izložbena prodaja rukotvorina i memorijalni turnir i natjecanje u gađanju letećih meta (trap).

Tu je i jesenski sajam gospodarstva i obrtništva, modne revije, šokački divani u Starim Kunjevcima, a u desetak vezovskih večeri

Mimohod ulicama Vinkovaca: dječja skupina HKC »Bunjevačko kolo«

nastupilo je više od stotinu, što dječjih – što odraslih skupina iz čitave hrvatske i susjednih zemalja. I to nije sve. Pjevala je Minea, Shorty, Multi muzic media, Prljavo kazalište, Miroslav Škoro i bolje da ne nabrajam dalje.

OTVORENJE: U petak je upriličeno svečano otvorenje Vinkovačkih jeseni, a scensko-glazbeni scenarij potpisuje Ana Cvenić pod nazivom »Tamburico, sitna žico, Slavonije miljenico«. Ostatak će zapamćeno po sudjelovanju desetak KUD-ova i isto toliko tamburaških sastava, pa je sve prštalo od tamburaške glazbe i pjesme šokačke, podcikivanja djevojaka i momaka, a sudjelovali su i glumci Gradskog kazališta iz Vinkovaca te HNK iz Osijeka. Jeseni je otvorila potpredsjednica hrvatske Vlade Jadranka Kosor u ime premijera dr. Ive Sanadera, pod čijim su se visokim pokroviteljstvom ove Vinkovačke jeseni i održavale.

Još jedna je manifestacija plijenila pozornost brojnih posjetitelja, Dječje vinkovačke jeseni, koje se održavaju tjedan ranije od 1972. godine, a zabilježeno je sudjelovanje gotovo 3 tisuće

djece iz 62 dječje skupine u prelijepim narodnim nošnjama svojega kraja, što svjedoči da će Vinkovačke jeseni trajati vječno, jer na mladima svijet ostaje. Među tim mnoštvom mališana bila je i dječja skupina HKC-a »Bunjevačko kolo« iz Subotice, dok je odrasle predstavljalo HKPD »Matija Gubec« iz Tavankuta. Istu je večer pod šatorom na Trgu Vinkovačkih jeseni nastupio Veliki tamburaški sastav iz Subotice pod umjetničkim ravnanjem Stipana Jaramazovića, a u drugom dijelu Sonje Berte, pod dirigentskom palicom Zorana Mulića. Brojne je posjetitelje osobito oduševio nastup solistica Antonije Pučković i Ivane Mulić.

NAJVEĆE KOLO: Niti loše vrijeme nije pokvarilo nedjeljno prijedopodne, kada je rijeka jahača, svatovskih zaprega i u narodno ruho odjevenih skupina krenula vinkovačkim šorovima do gradskog stadiona, gdje su odigrali najveće šokačko kolo na svijetu. Više od tri tisuće sudionika pjevalo je i plesalo na radost brojnih posjetitelja, pa su Vinkovačke jeseni i ove godine bile ponajbolja manifestacija koja čuva narodno blago i običaje, po čijemu smo bogatstvu najpoznatiji u Europi.

Zato ugodno zvuče riječi dr. Mladena Karlića, gradonačelnika Vinkovaca, koji je već 12. put na čelu organizacijskog odbora, da već sada razmišljaju o 44. po redu Vinkovačkim jesenima, koje su bile i ostatak će simbol grada na Bosutu i cijele Šokadije, dakle Slavonije i Srijema, a zaloga opstojnosti svakako su i dječje jeseni i mnoštvo djece i mladeži, koji već sada svjedoče o čuvanju i promicanju tradicijske kulture i bogatstva narodnih običaja.

Oj Vinkovci sve vam je na glasu, Vinkovačke jeseni vas krasu!

Slavko Žebić

19. rujna 2008.

Prof. dr. Danica Drakulić, redovna profesorica Ekonomskog fakulteta u Subotici i predsjednica organizacijskog odbora znanstvenog skupa »Tehnologija, kultura i razvoj«

Samo otvorene ekonomije mogu računati na međunarodne ekonomske efekte

Ovaj skup tijekom posljednjih sedam godina, kada je kao opći kontekst skupa najavljen put ka EU, bilježi stabilan rast i prepoznatljiv je u znanstvenim krugovima kao jedini interdisciplinarnog karaktera, kao skup koji je orijentiran na suočavanja i kritička vrednovanja priopćenih stavova

Razgovor vodio: Dražen Prčić

Prošlog je tjedna na Paliću održan XV. znanstveni naučni skup »Tehnologija, kultura i razvoj«, na kojemu su predstavljani mnogobrojni radovi na teme »Korupcija, kriminal i kič«, te »Razvoj gospodarstva i društva zasnovanih na znanju i nacionalnim kulturnim osobenostima«. Predsjednica organizacijskog odbora ovoga skupa, prof. dr. Danica Drakulić, redovna profesorica Ekonomskog fakulteta u Subotici, u razgovoru za naš tjednik pojasnila je osnovne značajke ovoga skupa i odgovorila na neka pitanja u svezi s aktualnim društveno-ekonomskim trenutkom na našim prostorima.

Prošlog je tjedna na Paliću održan eminentan znanstveni skup na kojemu se okupilo puno uglednih znanstvenih djelatnika. O kakvom je znanstvenom skupu riječ?

Na Paliću je prošlog tjedna završen XV. znanstveni skup »Tehnologija, kultura i razvoj«. Sudionici skupa tijekom svih ovih godina veoma su se uspješno bavili različitim pitanjima vezanim za naše društvo, kako sa stajališta unutarnje organiziranosti, tako i sa stajališta kretanja u svijetu i pozicioniranja zemlje u međunarodnom okruženju koje je vrlo dinamično i u kojem su vladajući megatrendovi dostigli »točku bez povratka«. Gdje je mjesto Srbije u tom svijetu koji se mijenja? Bilo je neophodno sagledati i ocijeniti dostignutu razinu razvoja i definirati potrebne pravce promjena, osobito poslije promjena u listopadu 2000. godine. Programski odbor skupa je tada konstatirao kako je poražavajući odgovor na pitanje s čime treba računati u budućnosti, tj. kakvi će se efekti proteklih događaja tek ispoljiti.

Koje su teme odabrane kao tematski okvir znanstvenih rasprava?

Mi smo zbog toga donijeli odluku da ćemo se od 2001. nadalje, sve do našeg ulaska u Europsku uniju baviti svim onim temama koje će omogućiti bolje razumijevanje smisla, svrhe i implikacija našeg ulaska u EU, kao i potrebe pravovremene i kvalitetne pripreme za taj naš kulturni, socijalno-politički, ekonomski, tehnološki i opće-razvojno epohalan pothvat. Sve teme o kojima je bilo riječi bile su posvećene tom cilju. To su bile teme vezane za kvalitetu, konkurentnost gospodarstva i institucionalnog dijela, pitanje suradnje, inovativnosti gospo-

darstva i društva, te organiziranost. Ove smo se godine bavili dvjema temama: Korupcija, kriminal i kič, i Razvoj gospodarstva i društva zasnovanih na znanju i nacionalnim kulturnim osobenostima.

Što je uvjetovalo odabir upravo ovih zanimljivih i po svojoj širini nadasve »intrigantnih« tema?

Objekti su teme veoma vruća pitanja funkcioniranja našeg društva. Posebno prva, dok je druga tema stvarnost znatno udaljenija od nas. Korupcija, kriminal i kič su kao pojave na našim prostorima tranzicijom generirane stvari, ali i imaju svoju duboku povijesnu trajektoriju. S različitih stajališta raspravljalo se o njihovim posljedicama, kako političkim, pravnim, ekonomskim, socijalnim, moralnim, tako i svim drugim efektima. Posljedice su tijekom posljednja dva desetljeća razaranja institucija bile očevide po društvo, javna dobra i egzistenciju ljudi.

Kako se, iz vizure ovog znanstvenog skupa, gleda na model razvoja društva u zemljama ove regije?

Od ove godine uvedena je i druga tema skupa koja će u sljedećim godinama priprema za EU biti sagledavana u različitim segmentima. Na ovogodišnjem skupu razmatran je jedan segment ove teme vezan uz stanje i izražene tendencije razvoja nacionalnih, regionalnih, sektorskih i drugih istraživačkih resursa i inovacijskih sustava u zemljama Zapadnog Balkana. Sa stajališta strateškog opredjeljenja Europske

Unije da čim prije postane zajednicom visokokonkurentnih gospodarstava čiji se razvoj zasniva na znanju. Izborom ovakve teme, pripočenim radovima i raspravama koje su trajale gotovo dva dana htjeli smo potaknuti pronalaženje uvjeta i čimbenika za nov model razvoja u zemljama Zapadnog Balkana. Izniman doprinos promišljanju ove teme dali su uvodničari Vlastimir Matejić i Srbijanka Turajlić. Također, velik broj rasprava, a osobito je prilog ocjeni stanja i putova osiguranja uvjeta za to, svojim iskustvom dao Dragan Domazet.

Koliko je autora i njihovih radova bilo prijavljeno?

Na skup su prijavljena 53 rada, sa 65 autora i koautora iz sveučilišnih i znanstvenih institucija, vladinih tijela, institucija kulture, političkih stranaka i nevladinih organizacija, medija. Ovaj skup tijekom posljednjih sedam godina, kada je kao opći kontekst skupa najavljen put ka EU, bilježi stabilan rast i prepoznatljiv je u znanstvenim krugovima kao jedini interdisciplinarnog karaktera, kao skup koji je orijentiran na suočavanja i kritička vrednovanja priopćenih stavova. Zahvaljujući tome znanost je u našem krugu ostala na pravom putu, u uvjetima kada su društvo i država gotovo u kontinuitetu bili na stranputici.

Vratimo se na tren još u kontekst zemalja tzv. Zapadnog Balkana. U kojoj se mjeri očekuje, u skorijoj budućnosti uključanje i predstavnika zemalja iz neposrednog okruženja u radu ovoga eminentnog znanstvenog skupa i postoje li još uvijek određene barijere po tom pitanju?

Ono što je u organizacijskom, a u velikoj mjeri i suštinskom smislu naše Asocijacije tehnologija i društvo, koja je glavni nositelj ovoga projekta, velika poteškoća je uspostaviti suradnju s relevantnim institucijama u okruženju. Imajući u vidu da je kontekst skupa od nedavno: zemlje Zapadnog Balkana na putu ka EU, za nas su interesantne sve zemlje koje se na višim ili nižim razinama nalaze u postupku pripreme za ulazak u EU: Hrvatska, Crna Gora, Makedonija, BiH, Albanija. Donedavno zajednička povijest, mnogi istovetni razvojni – tranzicijski problemi i zasigurno uvjerenje da bi zajednički nastup prema institucijama EU i međusobnim usuglašavanjem, mogle ostvariti bolje i kvali-

tetnije pripreme i brže ostvarivanje cilja. Osim toga, države Zapadnog Balkana imaju šansu iskoristi iskustva prethodnih proširenja EU i uspostaviti svoju razvojnu trajektoriju suglasno svojim potencijalima, a u cilju svog pozicioniranja kao aktivnog potencijalnog člana, a ne satelita.

Rezultati našeg pokušaja tijekom protekle dvije godine da privučemo veći broj sudionika iz regije, doista su mali. Kao i u političkom, ekonomskom, tako i u svakom drugom smislu ova kooperacija nije još uspostavljena, ide teško i sporo. Te barijere vidim kao otežavajuću okolnost, koja će znatno usporiti sve procese. Za sve ove zemlje podjednako je važno sagledavanje stanja i davanje prave ocjene na pitanje: gdje smo i kuda idemo, približavamo li se centru ili periferiji EU. Opasnost da se završi na periferiji EU se uvećava, ukoliko se odlaže ili izbjegava preuzimanje pune odgovornosti u identifikaciji vlastitih kapaciteta i potencijala, a mogućnost približavanja centru EU može se postići samo posvećenim i istrajnim, racionalnim odnosom prema svojoj budućnosti. Budućnosti Zapadnog Balkana treba prići organizirano i odgovorno i u toj misiji mi vidimo podjednako značaj svih ovih zemalja i naroda, uključujući i znanstvenike s Kosova.

U kojoj je mjeri politika neizbježna tema ovog skupa?

Naravno, osim stručne rasprave, politički je kontekst bio neizbježna tema i ovog skupa. Velik broj sudionika ocijenio je kako je za nadvladavanje ovih problema u društvu važna politička odluka, da izvor problema leži u nedostatku političke volje i slično. U Rumunjskoj i Bugarskoj se otvoreno, javno iznosi stav kako je problem korupcije na stolu političara. Gotovo se došlo do uvjerenja da je cijeli život određen politikom, ili paraliziran politikom. Stvar se može promatrati i iz drugog kuta – što je s pojedincem, s njegovim suprotstavljanjem takvim činjenjima. Zašto ne odbiti sudjelovanje u mitu, korupciji, malverzacijama, ne pristati na to? Ipak, ne ovisi sve o politici, već je i pred nama izbor, odluka može biti u našim rukama.

Kakav je »pogled« prema pitanju ulaska u Europsku Uniju?

Često se u javnosti može čuti kako je pitanje ulaska u Europsku Uniju prvenstveno političko pitanje. Tu je također došlo do zamjene teza jer je riječ o ekonomskom ambijentu kao ključu za ulazak u EU. A jedno od takvih presudnih pitanja tiče se naše konkurentnosti. Suvremeni imperativ je postati i ostati konkurentan, i predstavlja uvjet za opstanak na otvorenim i globaliziranim tržištima, kao i za naš ulazak u EU, uz najveće izgleda za sve razvojne beneficije koje pruža članstvo u EU. Izgradnja konkurentnog gospodarstva i kompetentnih institucija je, skupa s razvojem slobodnog i demokratskog društva, najveći i najizazovniji pothvat za našu zemlju.

Što smatrate ključnim čimbenicima za stjecanje konkurentne prednosti?

Ključni faktori ostvarivanja povoljne konkurentne prednosti pod utjecajem trendova iz okruženja, procesa globalizacije, nalaze se na tehnološkom i marketing planu i ističu u prvi plan potrebu stalnog inoviranja procesa proizvodnje i tržišnog nastupa potičući prvenstveno organizacijsko i tehnološko usavršavanje na poduzetničkoj i menadžment osnovi, što bi uvijek moralo biti ne samo u fokusu poduzeća nego i vladinih mjera. U tom kontekstu, preporuka koja se već godinama može čuti s našeg skupa je da treba promijeniti gospodarsku strukturu Srbije putem tehnološke revitalizacije tradicionalnih i razvojem novih grana, ali tako da visoko obrazovani i skupni rad budu osnova naše međunarodne konkurentnosti, a ne niske cijene prirodnih resursa i manje kvalificiran rad.

U istom kontekstu, kako gledate na aktualni ekonomski trenutak i stanje ekonomije u državi?

U ovom razdoblju u kojem je naša ekonomija doživjela strahovitu involuciju, snažno je došla do izražaja činjenica da samo otvorene ekonomije koje su spremne prihvatiti novu logiku tržišta u punom smislu i prilagoditi svoju strukturu i institucije tim procesima, mogu

računati na međunarodne ekonomske efekte. A to znači da izgradnja dobrih institucija i kompetentnog makroekonomskog upravljanja, skupa s odličnim obrazovanjem i usmjerenjem na visoke tehnologije, predstavlja uspješnu strategiju za podizanje konkurentnosti domaćeg gospodarstva u uvjetima rasta svjetske ekonomije. Jedan od indikatora jesmo li postali takvo društvo – organiziranije, razvijenije, sretnije – bit će kada ljudi počnu dolaziti kod nas, kada čovjek kaže: hoću ovdje raditi i živjeti. Samo slobodno poduzetništvo i uspješne tvrtke mogu osigurati nova radna mjesta, veće plaće, rast životnog standarda, što je zacijelo najviši društveni interes svake odgovorne i kompetentne vlade. U tom kontekstu, ključno pitanje za funkcioniranje i uspjeh tranzicije gospodarstva Srbije jesu investicije, posebno u našem slučaju, strane izravne investicije. Osim veličine tržišta, rastuće kupovne moći, resursa, troškova radne snage i sličnih prednosti, ulagač prvenstveno sagledava i rizike u koje mora ući kako bi te prednosti iskoristio. U tom smislu, ne smijemo zaboraviti da se naša zemlja još uvijek nalazi u zoni visokog rizika sa stajališta prodaje stranih izravnih investicija i spada u kategoriju zemalja s visokom razinom korupcije i prisutnom ekonomskom i političkom nestabilnošću. A poznato je kako kapital oprezno bira lokacije na kojima će se zadržati.

Kakvo je Vaše mišljenje glede stranih ulaganja i ulaska stranog kapitala?

Strategija privlačenja stranog kapitala treba jasno ukazati na prioritetne grane i sektore koji bi ulaskom investicijskih paketa bili dinamizirani i osposobljeni davati proizvod konkurentan za strano tržište. Srbija se mora pripremati i težiti cilju da izvozi 50 posto svog društvenog bruto proizvoda. S tim je povezano razrješenje brojnih problema ekonomije i društva: održivost vanjskog duga, rast zaposlenosti, poboljšanje životnog standarda. Bez stranih izravnih ulaganja, njihovog značajnijeg priljeva u godinama koje dolaze, to će biti teško ostvarivo, a samim tim i pitanje kvalitete pripreme za EU i vremenskog horizonta učlanjenja – prolongirano.

Na koncu, kako vidite mogućnost razvoja društva i povećanja životnog standarda kao osnove za opći boljitak?

Naše je društvo gotovo potpuno izgubilo interes za tehnološki razvoj. A povijesni je potvrđena činjenica da su tehnološke promjene bile osnovni i u sadašnjim uvjetima i ključni izvor industrijskog, pa samim tim i ukupnog gospodarskog rasta, kao jedine realne osnove povećanja životnog standarda. Sve zemlje u tranziciji su u većoj ili manjoj mjeri bile hendikepirane, Srbija naročito, glede razvijanja inovativnih i industrijsko-tehnoloških sposobnosti. Društvo koje ne proizvodi diverzitet nije dobro organizirano društvo. Proizvodnja noviteta je jedan od indikatora je li je društvo razvijeno ili ne. Društva koja nisu dobro organizirana, nemaju šansu dobro proći u svijetu, jer jednostavno nemaju potreban ugled.

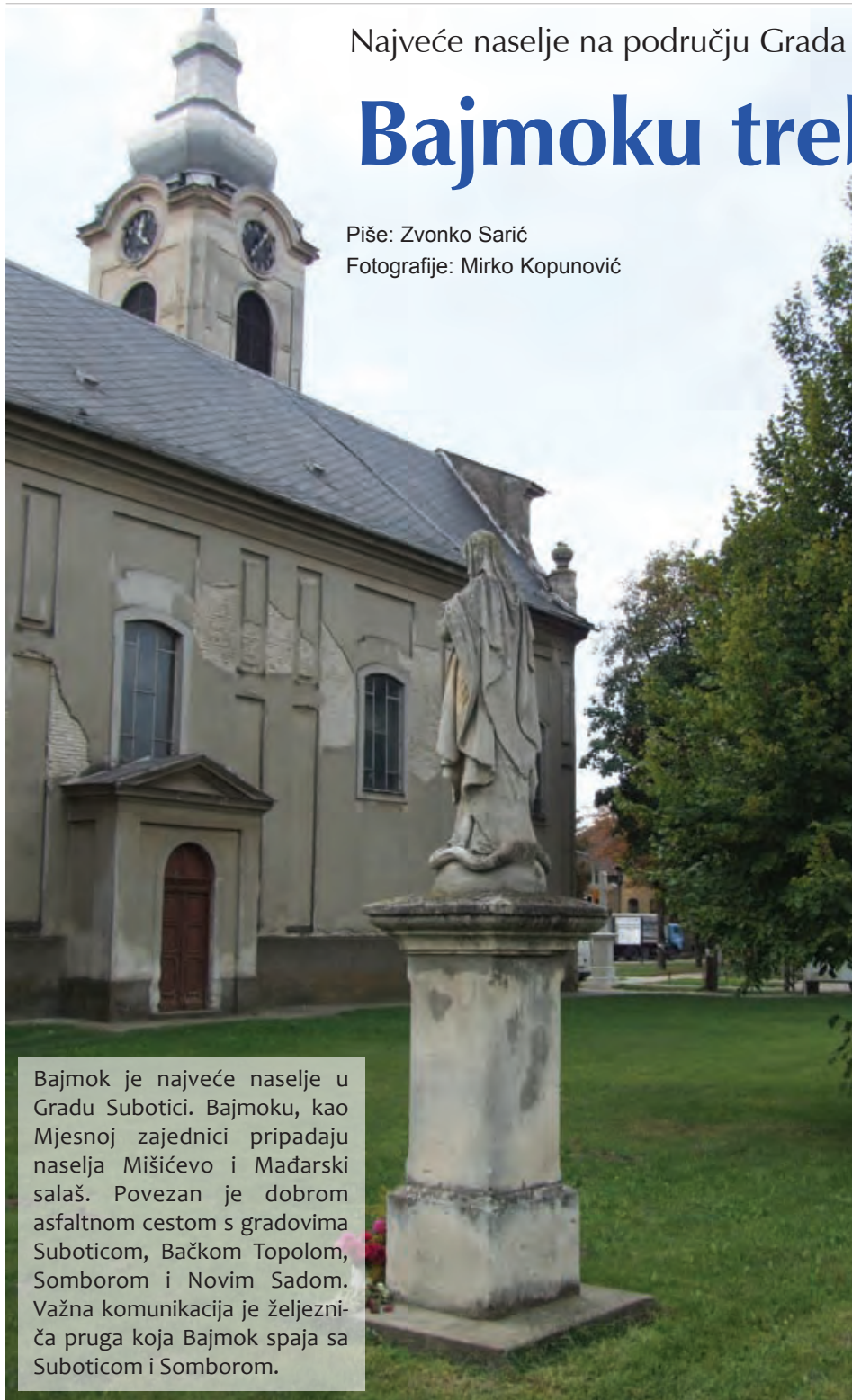
19. rujna 2008.

Najveće naselje na području Grada Subotice

Bajmoku treba poticaja

Piše: Zvonko Sarić

Fotografije: Mirko Kopunović

Bajmok je najveće naselje u Gradu Subotici. Bajmoku, kao Mjesnoj zajednici pripadaju naselja Mišičevo i Mađarski salaš. Povezan je dobrom asfaltnom cestom s gradovima Suboticom, Bačkom Topolom, Somborom i Novim Sadom. Važna komunikacija je željeznička pruga koja Bajmok spaja sa Suboticom i Somborom.

Pokraj ceste do naselja Bajmok koje se nalazi 23 kilometra od Subotice, u plodnoj Panonskoj nizini promiču oranice na kojima se završava vršidba suncokreta, a kukuruz čeka berače. Ulazeći cestom u Bajmok, koja dalje vodi prema Somboru, u prijedpodnevnim satima vidimo tek po kojeg prolaznika. U središtu naselja nalazi se s jedne strane pravoslavna crkva, građena tijekom devedesetih godina, a s druge strane raskrižja nalazi se katolička crkva, građena 1778. godine.

Odlazimo do župnog ureda župe sv. Petra i Pavla, gdje nas čeka župnik vlč. Zsolt Bende.

Ova župa je drevna, utemeljena 1779. godine. Nakon izgradnje crkve u čast sv. apostola Petra i Pavla koncem 18. stoljeća, crkva je proširena i obnovljena 1817. i 1845. godine, a u današnjem obliku je proširena trima lađama 1907. godine. **ŽIVOT DREVNE ŽUPE SV. PETRA I PAVLA:** »Matične knjige u župi vode se od 1779. godine. Na groblju postoji još i kapela svetog Roka, a na ulazu u naselje podignuta je Kalvarija. Sada u Bajmoku živi više od 5000 vjernika katolika. Na nedjeljnim svetim misama, koje počinju u 8 i 10 sati, jezik bogoslužja su hrvatski i mađarski, a na ovim se misama

svake nedjelje okupi oko 300 vjernika. Svete mise se služe prema kalendaru liturgijske godine. Vjeronauk pohađa oko 200 djece«, kaže vlč. Zsolt Bende, koji je tri godine bio kapelan u ovoj župi, a od kolovoza ove godine imenovan je župnikom.

»Volio bih da još više djece dolazi na svete mise, ali to umnogome ovisi i o roditeljima. Primjerice, mnogi roditelji pričaju kako su nekada dolazili na svete mise i pohađali vjeronauk, ali ti isti ljudi sada ne dolaze u crkvu, pa tako niti njihova djeca. Znam naravno da ti roditelji imaju mnogo svakodnevnih briga. Blizu smo grada i mnogi stanovnici Bajmoka rade u Subotici, a poslije su umorni, jer moraju i putovati. Naše naselje je 'malo uspavano'. Ipak, određeni broj mladih dolazi u župu i pomažu, počevši od priprema vjeronaučnog dana koji se održava jednom godišnje, a svakog mjeseca organiziramo druženja za djecu. Išli smo na hodočašća u Bili Aljmaš, Bunarić, Međugorje«.

Vlč. Zsolt Bende

Vlč. Zsolt Bende ističe kako bi želio pokrenuti održavanje tribina u župi na kojima bi predavači obrađivali vjerske teme.

»Svećenici koje sam kontaktirao u svezi s predavanjima na budućim tribinama kažu kako bi rado došli i takve tribine bi trebale ubrzo biti održavane u našoj župi. Vjerujem da će ta predavanja zainteresirati veći broj mladeži. U planu je i obnova zgrade koja se nalazi u dvorišnom dijelu župe. Te bi se prostorije mogle koristiti za sate vjeronauka, kao i za okupljanje župljana prilikom Dužijance nakon euharistijskog slavlja. Također, u tim bi se prostorijama mogle održavati tribine. Težimo poboljšanju zajedničkog života kršćana.«

Ubrzo bi trebali početi i radovi na obnovi pročelja i krova crkve sv. Petra i Pavla, što će osim očuvanja crkve, pridonijeti i ljepšem izgledu središta naselja.

PROBLEM NEZAPOSLENOSTI: Pokraj župnog ureda župe sv. Petra i Pavla nalaze se

Nikola Ivošević

uredi Mjesne zajednice Bajmok. O aktualnim problemima i životu stanovnika naselja Bajmok razgovarali smo s potpredsjednikom Skupštine Mjesne zajednice *Nikolom Ivoševićem*. Prema njegovim riječima, najveći problem ovoga naselja je nezaposlenost.

»Mladi odlaze u grad, a selo 'stari'. Otvorenjem novih radnih mjesta naše bi naselje imalo perspektivu. Nezaposlenost je velik problem, a nema novih ulaganja. U Bajmoku je najviše zaposlenih u Industriji namještaja 'Bajmok', ATB 'Severu', zatim u 'Bosu' (nekadašnjem 'Solidu'), 'Fidelinki' i 'Ravnici – Matijević'. Nove investicije osigurale bi razvoj naselja. Bajmok ima snovnu školu koju pohađa 650 učenika i predškolsku ustanovu koju pohađa oko 150 mališana. Izgrađena je nova školska zgrada, pokraj središnje zgrade koja je pod zaštitom države, a sada je jedinstvena cjelina s novom školskom zgradom. Ubrzo se očekuje opremanje učionica u novoj zgradi. U naselju radi pošta, kao i zdravstvena ustanova, ali bi trebalo poboljšati zdravstvene usluge. Rad dječjeg liječnika odvija se jednom tjedno i zbog toga su velike gužve. I stomatolozi bi trebali raditi u dvjema smjenama, prije i poslije podne, kako bi se smanjile gužve, a trebao bi osigurati i rad ginekologa barem tri put tjedno.«

Mladi teže gradu

»Radio sam dvadeset godina u Bajmočkom 'Severu'. Otkaz sam dobio prošle godine, kao višak radne snage. Kako u Bajmoku nisam mogao naći nov posao, pokušao sam se zaposliti u gradu, što mi je i uspjelo. Sada radim u Galeriji 'Dr. Vinko Perčić'. Problem nezaposlenosti susreću mnogi stanovnici Bajmoka. Mladi teže gradu i sve je više kuća koje se prodaju u Bajmoku. Cijene tih kuća nisu visoke, ali nema zainteresiranih. U gradu ima mnogo sadržaja koji me interesiraju i kada bih imao mogućnosti, preselio bih se u Suboticu«, kaže stanovnik Bajmoka Ivan Ivković Ivandekić.

»Mjesna organizacija Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini već je dugo aktivna i zahvaljujući svojim aktivnostima imaju prostoriju za rad u Mjesnoj zajednici. Važno je što ova mjesna organizacija ima uvjete za rad, a za daljnje poboljšanje aktivnosti potrebno je uključivanje što više mladih ljudi u rad. Članovi mjesne organizacije DSHV-a sudjeluju u radu Mjesne zajednice Bajmok, aktivno radeći na rješavanju aktualne problematike u naselju«, kaže predsjednik DSHV-a Petar Kuntić.

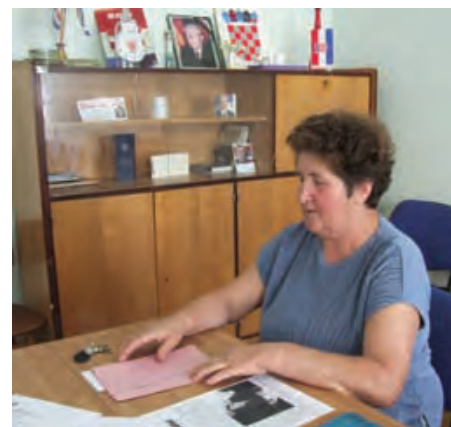
Nikola Ivošević ističe kako bi do konca godine trebalo početi priključivanje kućanstava na plinovod, a jedan od osnovnih problema u naselju je reguliranje kanalizacijske mreže. Što se tiče sportskog života u Bajmoku, naš sugovornik kaže kako mladi mogu trenirati u rukometnom i nogometnom klubu, a djecu koja se žele baviti sportom okupljaju i džudo sekcije. U okviru sportskog centra u Bajmoku nalaze se nogometni teren, pomoćni tereni i bazen.

»U našem naselju nema nikakvih nacionalističkih ispada, a nacionalna struktura Bajmoka preslikava se i u kulturnom životu. U Bajmoku radi Mađarski kulturni centar 'Dózsa György', Srpski kulturni centar 'Nikola Tesla', Bunjevački kulturni centar 'Bajmok', Hrvatsko kulturno-umjetničko društvo 'Bajmok', kao i Kulturno-prosvjetno društvo 'Jedinstvo-Egység'. Prema popisu pučanstva iz 2002. godine, u Bajmoku živi 8586 stanovnika.«

HKUD »BAJMOK«: U zgradi Mjesne zajednice zajedničku prostoriju imaju i Hrvatsko kulturno-umjetničko društvo »Bajmok« i Mjesna organizacija Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini.

»Ovaj prostor smo dobili na korištenje 2003. godine. Jedna sam od osnivača naše udruge, koja je registrirana 2002. godine, a prvi predsjednik bio je sada već pokojni *Petar Skenderović*«, kaže predsjednica HKUD »Bajmok« *Margita Ollman*.

»Rad HKUD-a je prije svega prepoznatljiv po organiziranju bajmočke Dužijance. Prilikom raznih svečanosti aktivna je naša sekcija fja-kerista, uspjeli smo organizirati četiri likovne

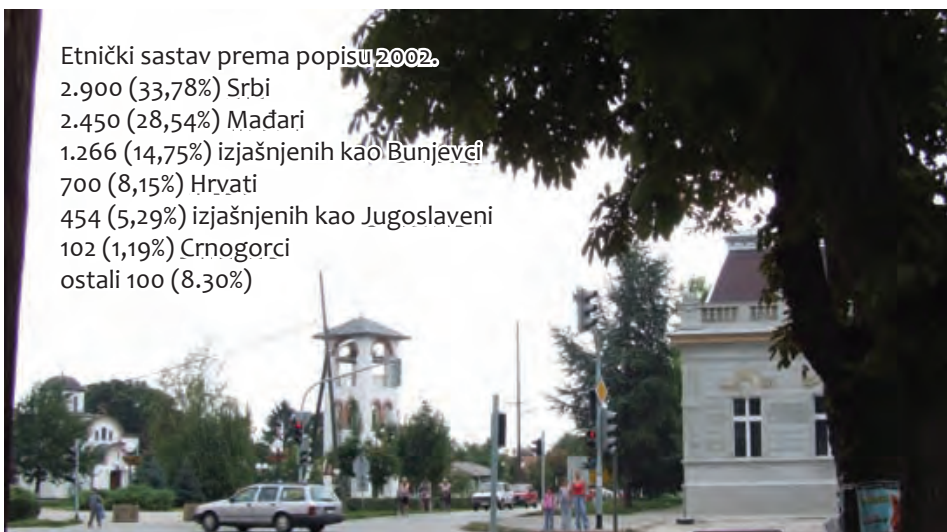
Margita Ollman

kolonije, a koncem ove godine namjeravamo organizirati i petu po redu likovnu koloniju. Imamo dobru suradnju sa župnikom vlč. Bendeom, početkom rujna oko dvadesetak mladih je iz Bajmoka išlo na proštenje i skup mladeži na Hrvatski Majur. Jedan od problema je što nemamo narodnih nošnji. Htjeli bismo kupiti materijal za šivanje i onda bi naše članice mogle sašiti nošnje. Predsjednik Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini *Petar Kuntić* nam je obećao pomoć za kupovinu materijala. Ove godine dobili smo pomoć od Pokrajinskog tajništva za propise, upravu i nacionalne manjine. U planu je organiziranje izložbe slamarških radova za Materice ili Božić. Nastojat ćemo osnovati i klub mladeži. Članica sam i DSHV-a i u ovoj našoj zajedničkoj prostoriji mjesna organizacija naše stranke svake srijede održava sastanke na kojima se razgovara o aktualnim problemima u Bajmoku«, kaže Margita Ollman.

Prije odlaska iz Bajmoka fotografiramo središte naselja. Nadamo se da će do sljedećeg našeg posjeta biti riješeni barem neki od problema koji su od vitalnog značaja za život stanovnika. Boljim uvjetima života u naselju pridonijet će priključivanje kućanstava na plinovod, kao i mogućnost priključenja na kanalizacijsku mrežu, a nove bi investicije osigurale dinamičniji razvoj ovog naselja, kao i otvorenje novih radnih mjesta. ■

Etnički sastav prema popisu 2002.

2.900 (33,78%) Srbi
2.450 (28,54%) Mađari
1.266 (14,75%) izjašnjenih kao Bunjevci
700 (8,15%) Hrvati
454 (5,29%) izjašnjenih kao Jugoslaveni
102 (1,19%) Crnogorci
ostali 100 (8,30%)

Prvi konkretan korak u realizaciji »Y krak«

Vlada Republike Srbije donijela je prošlog tjedna rješenje o utvrđivanju općeg interesa za eksproprijaciju, odnosno administrativni prijenos nekretnina radi izgradnje dijela auto-cesta E-75 od graničnog prijelaza Kelebija do petlje »Subotica-jug«. Gradonačelnik Subotice *Saša Vučinić* u tom je povodu ocijenio kako se radi o prvom konkretnom potezu koji će sljedeće godine omogućiti republici i cestarima da otpočnu gradnju zaobilaznice oko Subotice, kojom bi se izmjestio teretni promet iz grada. Riječ je o 2226 parcela koje obuhvaćaju ukupno 284 hektara, 21 ar i 71 četvorni metar, a prema idejnom rješenju projekta za »Y krak«, koji je radio Centar za puteve Vojvodine. Da bi se eksproprijacija provela potrebno je da Fond za kapitalna ulaganja Vojvodine odobri 125 milijuna dinara namijenjenih za »Y krak«. Grad Subotica bi u tom slučaju mogao tijekom ove zime i proljeća provesti postupak eksproprijacije zemljišta predviđenog projektom za »Y krak«, rekao je *Saša Vučinić*.

Inače, Subotičani već gotovo dva desetljeća čekaju na ovu zaobilaznicu, koja bi trebala omogućiti jednostavniji pristup do graničnog prijelaza Kelebija, i od tog prijelaza prema balkanskim destinacijama, budući da se sada kompletan promet s područja EU prema južnoj Europi i Balkanu odvija preko ovog koridora, a koji upravo vodi kroz samo središte Subotice.

D. B. P.

Godišnja konferencija sanitarnih inženjera i tehničara

U petak 12. rujna, Subotica je bila domaćom članovima Društva sanitarnih inženjera i tehničara Republike Srbije u suradnji s Udrugom zdravstvenih radnika, koji su se susreli radi upoznavanja i sagledavanja aktualnih problema vezanih za zaštitu okoliša i zdravlja ljudi, te razmjene stručnih iskustava. Ovo je tradicionalni susret koji se održava dva puta godišnje, a na susretu su obrađene četiri teme. Naglasak je stavljen na sigurnost hrane s osvrtnom na salmonelu u hrani, na odvođenje i pročišćavanje otpadnih voda, zbrinjavanje infektivnog medicinskog otpada, te na sam okoliš, gdje je naglasak stavljen na salaše. Dopredsjednik Društva sanitarnih inženjera i tehničara Srbije dipl. ing. *Milan Mileusnić* rekao je kako »ekološki problem u našoj sredini nije samo jedan, ima ih više, a jedni od najvećih su zasigurno alergeni, koji su prisutni u zraku, zatim otklanjanje otpadnih voda, a najvažnije je očuvanje životnog okoliša s osobitim naglaskom na zaštitu namirnica za ljudsku ishranu«. Posljednja tema na ovome susretu bila je tema pod nazivom »Hej salaši na sjeveru Bačke«, čiji su autori specijalisti zaštite okoliša *Dobrivoj Milin* i diplomirani sanitarni inženjer *Milan Mileusnić*. Ovdje se govorilo o nekadašnjem životu na salašima i usporedbi s današnjim načinom života u gradu. Kako je rekao i sam autor, ova tema je osobito zanimljiva za ljude iz južnih dijelova naše zemlje, koji nisu u potpunosti upoznati s načinom života na

ovim podnebljima. Na salašima je način života drugačiji i ovo je prilika da se podsjetimo kako se nekada živjelo mirnije, u skladu s prirodom, i kako je upravo to preduvjet za zdraviji život. Isto tako saznali smo kako se uvjeti u kojima ljudi žive na salašima ne kontroliraju, iako se često oko salaša može naići na razna odlagališta krutog, a često i opasnog otpada. No, ako je na ovom području u pitanju proizvodnja hrane, bilo da je životinjskog porijekla ili neke druge poljoprivredne kulture, ako je namijenjena za ljudsku uporabu, redovito se radi kontrola svih prerađevina.

Ž. V

Obavijest za korisnike grobnica

Javno komunalno poduzeće »Pogrebno« obavještava korisnike grobnica koje se nalaze na grobljima na teritoriju grada Subotice, a kojima upravlja i raspolaže JKP »Pogrebno«, da je u tijeku redovita godišnja akcija obavještavanja i pozivanja korisnika radi uplate naknade za obvezan, odnosno produženi rok počivanja i to upućivanjem dopisa na raspoložive adrese korisnika. Uplate se mogu obaviti svakog radnog dana u sjedištu poduzeća u vremenu od 8 do 12 sati uz obvezan prikaz knjižice za grobnicu. Istovremeno, Javno komunalno poduzeće »Pogrebno« poziva sve građane da u cilju ažuriranja grobne evidencije, prijave bilo kakvu promjenu osobnih podataka kao i podataka o mjestu prebivališta.

Berbanski dani na Paliću

Javno poduzeće »Palić-Ludoš« i ove godine organizira »Berbanske dane« na Paliću i ujedno ovim putem poziva sve zainteresirane da sudjeluju i posjete ovu manifestaciju, koja će biti održana 19., 20. i 21. rujna. Glavni cilj ove gospodarsko-turističke manifestacije je afirmacija voćarskih proizvoda. Prvog dana program počinje u 12 sati prikupljanjem eksponata za izložbu, sutradan će biti održana berbanska parada, izložba voća i povrća, kao i prerađevina, ocjenjivanje, te degustacija voćnih rakija, vinska fešta i Subotičke zlatne ruke, a organizatori najavljaju i berbanski bal na Majkinom salašu. Bit će također održan i svečani program vitezova vinskog reda »Arena Zabatkiensis«, kao i kulturno-zabavni, te sportski program i bogata ugostiteljska ponuda. Stalni suradnik u organizaciji Berbanskih dana – Rotari club Subotica, i ove godine organizira humanitarnu akciju »Plodovi humanosti '08«. Ovim putem ravnatelj JP »Palić-Ludoš« *Dragutin Miljković* poziva proizvođače voća, povrća i prerađevina, kako bi svojim sudjelovanjem dali doprinos i obogatili ovu manifestaciju, kao i sve ljubitelje Berbanskih dana. Detaljnije informacije mogu se dobiti na telefone: 753-121, 753-115, 602-780.

Natječaj za kraljicu meda

Udruga pčelara »Pčela« iz Subotice poziva djevojke od 16 do 26 godina da se prijave za izbor za kraljicu meda 2008. godine. Kandidatkinje trebaju, osim ugodnog izgleda, biti komunikativne, promovirati zdrav način života, biti iz pčelarske obitelji ili imati saznanja o

vrijednostima meda. Kraljica će biti izabrana glasovima povjerenstva i pčelara na Danima pčelarstva, koji će biti održani 26., 27. i 28. rujna u središtu Subotice. Prijave se primaju na e-mail: kraljicameda@subotica.net do 24. rujna 2008. godine. Prijava treba sadržati ime i prezime, datum rođenja, adresu, mobitel, zanimanje, visinu, težinu i fotografiju figure, a sve dodatne informacije možete dobiti na tel: 063/510-598

Modna revija Marije Šabić u Solunu

Završnu svečanost zatvaranja Tjedna mode u Solunu u Grčkoj, proteklog je vikenda otvorila modna revija subotičke kreatorice *Marije Šabić*, koja je bila specijalna gošća organizatora. Marija Šabić je prikazala novu kolekciju haljina za prolje-

će-ljeto 2009. godine, te je uz vrhunske manekenke, prateću ekipu i tehniku ravnopravno stala uz poznate svjetske kreatore, kao što su – Valentino, Ferre, Prada i drugi.

H. R.

Čist zrak za sve

U povodu akcije »Dan bez automobila« koji se obilježava 21. rujna za promet će biti zatvorena ulica Dimitrija Tucovića i Trg Republike do kružnog toka. Moto ovogodišnje akcije je »čist zrak za sve«.

U okviru akcije, kako je rekao član Gradskog vijeća zadužen za obrazovanje *Slobodan Čamprag*, za učenike osnovnih škola organizirana je vožnja bicikla od Subotice do Palića.

Škola bez nasilja

Ravnateljica Osnovne škole »Matko Vuković« u Subotici *Marija Crnković*, u četvrtak 18. rujna potpisala je ugovor s UNICEF-om, te se tim činom ova škola pridružila školama bez nasilja. Kako je rekla ravnateljica Crnković, OŠ »Matko Vuković« je sada postala treća škola na teritoriju Subotice koja je potpisala spomenuti ugovor. No, o ovoj temi možete više čitati u narednom broju.

Ž. V.

VIS »Proroci« na otoku Hvaru

VIS »Proroci« svoj zasluženi odmor proveli su u jednom malom mjestu po imenu Vrbanj na otoku Hvaru. Ta tri dana, skupa s voditeljicom Josipom Dević provedena u Vrbanju, zauvijek će im ostati u sjećanju. Ugostio ih je vlč. *Ivica Babić* u župnom dvoru. Svaki im je djelić dana bio potpun. Prvog dana kratku duhovnu obuku na temu »Sreća« održao je hvarsko-bračko-viški biskup *Slobodan Štambuk*. U subotu su održali koncert koji je oduševio mještane, te izveli melodramu »Everything«.

Sljedećeg dana, u nedjelju, nazočili su sv. misi u Svetoj Nedjelji u Vrbanju gdje su svirali i pjevali. Vlč. *Ivica Babić* ih je proveo kroz grad Hvar i Stari Grad, pokazao znamenitosti tih mjesta, upoznao sa životom na otoku i aktivnostima mladih. I pokraj lošeg vremena, iskoristili su prigodu i okupali se u moru a na povratku bili su sretni i ispunjeni divnim iskustvom i dobrim provodom.

A. Sudarević

Najava događanja

- U organizaciji Hrvatskog akademskog društva, danas 19. rujna bit će održano predstavljanje zbirke pjesama Lazara Franciskovića »Graal«. Predstavljanje će biti u Gradskoj knjižnici u Subotici, a početak je u 19 sati.

- »Bərbanski dani« na Paliću počinju 19. rujna i trajat će do 21. rujna. Program prvoga dana počinje u 12 sati.

- »Dan bez automobila« se obilježava 21. rujna u vremenskom razdoblju od 20 sati do 17 sati 22. rujna, kada će središte grada Subotice biti zatvoreno za promet.

- »Subotički arhivski dani« bit će održani u utorak 23. rujna u Velikoj vijećnici Gradske kuće, s početkom od 10 sati.

- Sv. misa sa zazivom Duha svetoga bit će održana u srijedu 24. rujna u katedrali Svete Terezije Avilske s početkom u 11 sati, a nakon kratke pauze, bit će otvorena generalna proba IV. Smotre dječjih pjevača i zborova za sve učenike hrvatskih razreda.

- IV. smotra dječjih pjevača i zborova održat će se u četvrtak 25. rujna u velikoj dvorani HKC »Bunjevačko kolo« s početkom u 20 sati.

- VIII. festival bunjevački pisama održat će se 26. rujna u velikoj dvorani HKC »Bunjevačko kolo« s početkom u 20 sati.

- Dani pčelarstva održat će se od 26. do 28. rujna u središtu Subotice.

- Udruga građana »Urbani Šokci« organizator je književne večeri o govoru šokačkom, koja će se održati u prostorijama HKUD »Vladimir Nazor« u Somboru u subotu 27. rujna. Početak književne večeri je u 20 sati.

- U organizaciji Hrvatske matice iseljenika, u Zagrebu će se od 6. do 10. listopada održati 14. tjedan hrvatskih manjina.

Kruna rada Šokadijine male škole drame

Uspješna premijera

U nedjelju 14. rujna, pred više od 200 gledatelja, u velikoj dvorani Doma kulture u Sonti izvedena je dvočinka »Blagdanji san«, prvijenac *Ljiljane Tadijan*. Ova uspješno izvedena predstava kruna je rada male škole drame KPZH »Šokadija«, za čiju je realizaciju sredstva odobrilo Pokrajinsko tajništvo za upravu, propise i nacionalne manjine.

Petnaestak djece, uključene u ovaj projekt, kojega je realizirala voditeljica dječje skupine dramskoga odjela Ljiljana Tadijan, uspješno je odigralo predstavu, na premijernom pojavljivanju pred domaćom publikom, koju su tvorili školski prijatelji, roditelji, rodbina, susjedi... Iako nije bilo službenih poziva, predstavu su gledali zamjenica pokrajinskog tajnika za upravu, propise i nacionalne manjine *Antonija Čota*, sončanski župnik vlč. *Dominik Ralbovski* i njegova sestra, katehistica *Kristina*, te tajnik MZ Sonta *Tomislav Siladi*.

Dvočinka »Blagdanji san« dirljiva je priča o dječjim naravima

Iz igrokaza »Blagdanji san«

prikazana kroz problematičnu situaciju u kojoj se našao dječak iz siromašne obitelji, njihov prijatelj iz odjela Ivan. Predstava je u praksi pokazala koliko su djeca naučila u teoretskom dijelu male škole drame. Smisleno kretanje na sceni, pravovremeni geg i izuzetno dobra mimika kroz cijelo vrijeme predstave održavali su onaj neophodni fluid između glumaca i publike.

Scenska rješenja Ljiljane Tadijan niti jednog momenta nisu dala naslutiti kako joj je ovo i redateljski prvijenac. Scenografkinja *Svetlana Zec* perfektno je realizirala zamisli redateljice, a tajne uređenja scene otkrivala je i svojemu pomoćniku devetogodišnjem *Vladi Krstinu*. Ne možemo a ne spomenuti i male glumce. Lik učiteljice tumačila je *Katarina Vodičar*, djecu iz

odjela *Dejan Zec*, *Tanja* i *Ana Tot*, *Maja Andrašić*, *Marijana* i *Dalibor Gomboš*, *Sanja Šegrt*, *Srđan Đurđević*, *Tijana Zlatar* i *Tijana Zvonar*. Konferansu je sigurno vodila, a tijekom predstave iza zastora posudila svoj glas Ivanovoj savjesti *Sanja Andrašić*. »Predstavom sam jako zadovoljna, po reakcijama bih rekla i publika. Djeca su na sceni realizirala sve moje zamisli, a u postavljanju igrokaza vodilo me je naučeno od eminentne kazališne redateljice wna seminaru 'Stvaranje kazališta' u Pučišću na otoku Braču«, rekla je za Hrvatsku riječ Ljiljana Tadijan. Djeca, puna zadovoljstva, žele dalje. »Malo smo se plašili domaće publike, no i to je prošlo, mislim da je predstava bila dobra. Sada samo želimo putovati i nastupati što više, trebali bi nas vidjeti mnogi naši vršnjaci u sredinama u kojima se ovo ne radi. Možda im rezultati našega rada budu i inspiracija za sutra. Dakle, zovite nas, tu smo«, kaže za naš tjednik *Sanja Andrašić*.

I. Andrašić

Hrvatske udruge uspješno nastupile na 30. festivalu folklornih tradicija Vojvodine u Vrbasu

Predstavljene vrijednosti hrvatske glazbene baštine

U organizaciji Zavoda za kulturu Vojvodine – Saveza amatera, Kulturnog centra Vrbasa i Centra za fizičku kulturu »Drago Jovović« Vrbas, proteklog je vikenda održan 30. festival folklornih tradicija Vojvodine. Pokrovitelji ove manifestacije koja je okupila 65 kulturnih udruga različitih nacionalnih zajednica u Vojvodini bili su Tajništvo za kulturu AP Vojvodine i Općina Vrbas, a medijski sponzori: RTV Vojvodine i Informativni centar Vrbas.

Pri otvorenju Festivala, pokraj predsjednika Općine, govorili su i potpredsjednik Općine Vrbas te savjetnik Pokrajinskog tajnika za kulturu *Dragan Srećkov*, a svi su oni izrazili radost susretanja različitih kultura i obnove kulturne baštine svih nacionalnih zajednica koje žive na ovim prostorima. Vrbas je ovih dana, dakle, postao Europa u malom.

Ove godine Festival je proširio svoj sadržaj tako da je, pokraj nastu-

pa društava, organizirana i izložba etno radova, etno kuhinja i sajam zanata vezanih uz narodnu umjetnost. Čak su četiri hrvatske kulturne udruge iz Podunavlja nastupile u kulturnom dijelu programa. Iz zone Crvenka nastupili su HKUPD »Matoš« iz Plavne, šokačkim plesovima i pjesmama pod stručnim

vodstvom *Iluške Gurić* i *Ivice Bartulova* i HKUPD »Mostonga« iz Bača sa šokačkim plesovima iz Bača, pod stručnim vodstvom *Mire Milošević* i voditeljom orkestra *Mišom Čosićem*, koga je žiri posebice pohvalio. Iz zone Ridica nastupili su KUDH »Bodrog« iz Bačkog Monoštora prikazom sta-

rog izvornog običaja »Divan« pod stručnim vodstvom *Katice Pašić* i HKUPD »S. S. Kranjčević« Bački Breg s običajem iz Bačkog Brega »Kapara« pod stručnim vodstvom *Nenada Zubovića*. Ovo Društvo se, na našu veliku radost, plasiralo na Republički folklorni sabor u Topoli.

U razgovoru s predstavnicima društava članovi žirija izrazili su veliko zadovoljstvo nastupima naša četiri društva, koja čuvaju skoro šokačku tradiciju. Posebice je naglašena ljepota šokačke narodne nošnje i doista radosna izvedba programa. Na ovom Festivalu srele su se kulture, a multikulturalnost je prerasla u interkulturalnost, što možemo smatrati pozitivnim napretkom u izgradnji našeg identiteta i suradnji u integraciji sa svim etničkim zajednicama koje žive na ovim prostorima.

Z. Pelajić

Glazbena večer u Petrovaradinu

Klape bez mora

Klape na Tekijama

Subota, 13. rujna, bila je vrlo zanimljiva u Petrovaradinu. Zanimljiva po tomu što je po prvi puta organizirana večer klapskog pjevanja. Ova večer je priredena u organizaciji HKPD-a »Jelačić«, pod nazivom »Klape bez mora«. Prvotno je planirano da se cijeli program održi u atriju crkve sv. Jurja. No, zbog lošeg vremena, program se održao u crkvi Gospe Snježne, na poznatom svetištu – Tekije. Crkva je bila tijesna za sve koji su došli čuti klapsku glazbu, a kako i ne bi kada se ova glazba na ovim prostorima ne može tako često čuti. Od uzvanika su bili i generalna konzulica Generalnog konzulata Republike Hrvatske u Subotici mr. sc. *Ljerka Alajbeg*, konzulica *Mirela Lucić*, gradonačelnik Novog Sada *Igor Pavličić* i predsjednik MZ Petrovaradin *Petar Mudri*. Na samom početku programa nazočnima se obratio predsjednik HKPD-a »Jelačić« *Josip Pokas*. On je pozdravio uzvanike, te sve nazočne i poželio da uživaju u klapskoj glazbi. Nastupile su četiri klape – »Kogul« iz Zagreba,

»Agapa«, koja djeluje pri Hrvatskom kulturnom centru »Srijem« iz Srijemske Mitrovice, ženska klapa »Ars praesentia« iz Tivta i »Panon« iz Novog Sada. Svi sudionici su pokazali iznimnu ljepotu ove vrste glazbe, te su nazočni uistinu uživali u izvedbama izvođača, a nagradili su ih velikim pljeskom. Prvi su nastupili gosti iz Zagreba, potom gošće iz Crne Gore, pa naši Srijemci iz Srijemske Mitrovice, a posljednji su nastupili Novosađani. Na koncu, ponovno su nastupili članovi klape »Kogul« iz Zagreba. Po završetku programa skupu se ponovno obratio predsjednik Društva Josip Pokas. Zahvalio se svima što su došli uživati u, za ove prostore, nesvakidašnjoj glazbenoj priredbi. Tom prigodom je iznio inicijativu da će HKPD »Jelačić« uraditi sve da večer klapskih pjesama postane tradicionalni godišnji koncert u Petrovaradinu, tako da bi ljubitelji ove glazbe makar jednom godišnje mogli uživati slušajući klape.

I. Kušeta

Klapa »Kogul« iz Zagreba nastupila je poslije nedjeljne svete mise u subotičkoj katedrali

Tavankučani na Vinkovačkim jesenima

Nastupili folkloriši HKPD »Matija Gubec«

Vinkovačke su jeseni, 43. po redu, ugostile i ove godine najstariju skupinu folkloriša HKPD »Matija Gubec« iz Tavankuta. Na ovoj, jednoj od najrazvijenijih i najznačajnijih smotri u Hrvatskoj, Tavankučani su imali prigodu nastupiti dva puta. Kao gosti Kulturno-umjetničkog društva »Matija Gubec« iz Sotina, pokraj Vinkovaca, održali su cjelovečernji koncert u Domu kulture u Sotinu. Istoimenom Društvu i mještanima Sotina Tavankučani su pokazali raskoš bunjevačke svile, ali i plesno

umijeće u plesovima s područja Like i Baranje. Osim toga, nastupu se pridružio i član recitatorskog odjela *Marko Stantić*, a između plesnih točaka, publiku su zabavljali tamburaši sa solistom *Borisom Godarom*.

Sljedećeg dana, u nedjelju, Tavankučani su sudjelovali u svečanom mimohodu i reviji konjskih zaprega Vinkovačkih jeseni, a na stadionu su, zajedno s brojnim folkloornim skupinama iz Hrvatske i dijaspore, otplesali Veliko šokačko kolo. Nakon toga upriličen je susret gradonačelnika Vinkovaca dr. *Mladena Karlića* s predstavnicima svih KUD-ova, koji su sudjelovali u defileu, među kojima su zahvalnicu i prigodni dar od gradonačelnika primile i predstavnice iz Tavankuta, *Kristina Kovačić* i *Suzana Gagić*.

Pred večernji koncert prigodom zatvaranja Vinkovačkih jeseni zahladnjelo je, ali to nije zasmetalo Tavankučanima u uspješnom nastupu, koji je praćen velikim aplauzima.

Dojmovi mladih folkloriša o ovogodišnjoj smotri izvornoga folkloru u Vinkovcima su vrlo pozitivni. Gostovanje na Vinkovačkim jesenima, koje su, osim folklorne, postale i gospodarska, kulturna, turistička, sportska i zabavna manifestacija, za njih znači, kako kažu, bogatstvo stjecanja novih znanja i iskustava o raznolikosti običaja svoga naroda, kao i novih poznanstava s vršnjacima s kojima, osim mladosti, dijele i zajedničku ljubav prema očuvanju kulturne baštine i tradicije.

M. Matković

Nastup praćen aplauzima

19. rujna 2008.

Proštenje imena Marijina u Nenadiću

Vjernici Nenadića i okolnih župa su se u prošlu nedjelju 14. rujna okupili oko kapele posvećene Imenu Marijinu, te proslavili proštenje. Ovu kapelu su podigli vjernici Nenadića još 1929. godine, a o ovom datumu govori i spomen ploča ugrađena u zidove kapele.

Sveto misno slavlje je predvodio preč. *Josip Pekaović* govoreći u svojoj propovijedi o značaju križa za današnjicu, za današnjeg čovjeka, jer su se ove godine poklopila dva proštenja: Uzvišenje svetoga Križa i Ime Marijino, koje je kalendarski bilo 12. rujna.

»Bog nije želio uzeti čovjekovu slobodu, jer čovjek rob nije čovjek. Bog je zato čovjeku ostavio slobodu i dostojanstvo, unatoč opasnosti

da to može zloupotrijebiti protiv drugoga i protiv sebe. Bog nam je pokazao da je put za čovjekovo dostojanstvo put ljubavi, zauzetosti i put spremnosti na darivanje vlastitoga života da bi se spasio život

drugoga«, naglasio je preč. *Josip Pekaović*, opomenuvši kako često ne želimo pogledati istini u oči i vidjeti probleme, a pogledati u ono što je izvor onoga što nam donosi nesreću je prvi korak ka spasenju.

Svoju propovijed je preč. *Josip Pekaović* završio riječima da pokušamo ne završiti naše razmišljanje u trenutku kada kažemo »amen« ili kada završi sveta misa, već da ponesemo Božju riječ koja treba da bude poticajna u našem životu.

Na svečanoj svetoj misi proštenja u Nenadiću su sudjelovali i gosti, predsjednik DSHV-a *Petar Kuntić*, predsjednik Upravnog odbora Zavoda za kulturu vojvodanskih Hrvata *Dužo Runje*, predstavnik Generalnog Konzulata RH u Subotici *Iva Aranjoš*, te predsjednik somborske podružnice DSHV-a *Mata Matarić*.

Z. Gorjanac

Proštenje u župi Svetog Križa u Somboru

Crkva Svetog Križa u Somboru je izgrađena 1924. godine u sklopu Kalvarije, u funkciji memorijalnog centra, a svete mise su se u njoj držale tek povremeno, dok je župa Svetog Križa osnovana 1960. godine, od kada se i redovito slave proštenja. Svečano je bilo u ovoj crkvi i u prošlu nedjelju 14. rujna na blagdan Uzvišenja svetoga Križa, kada je slavljeno proštenje. Predvoditelj misnog slavlja je bio vlč. *Ivica Ivanković Radak* uz koncelebraciju vlč. *mr. Mirka Štefkovića* i župnika domaćina vlč. *dr. Marinka Stantića*.

Na početku propovijedi, velečasni *Ivica Ivanković Radak* je podsjetio vjernike na zgodu s početka Svetoga Pisma kada Adam i Eva iz neposlušnosti počine svoj prvi grijeh i tada drvo iz Edenskog vrta biva simbolom i izvorom grijeha, ali Gospodin po drvetu križa do-

nosi spasenje i na taj način drvo postaje izvor grijeha, izvor smrti i izvor spasenja.

»Smrt nema posljednju riječ, već život vječni koji je pobijedio ovozemaljsku smrt. To je mudrost i ludost križa kako kaže i sam sveti Pavao više puta ponavljajući tu frazu. Danas ta ludost

dolazi još više do izražaja, jer govoriti o križu, o žrtvovanju, o samozatajenju više nije u modi, o tome se slabo govori, prešućuje se i svatko od nas pokušava pronaći put da izbjegne križ, muku i patnju, a zaboravljamo da bez križa, odricanja i požrtvornosti nema prave ljubavi i poštovanja«, naglasio je velečasni *Radak*.

Lijep je običaj ove župe da se na kraju svake nedjeljne svete mise čitaju prigodne meditacije, a prigodnu meditaciju o križu na kraju ove mise kada je slavljeno proštenje je pročitao *Ivana Medved*.

Vlč. *dr. Marinko Stantić* se na kraju svečanog svetog misnog slavlja zahvalio svećenicima i vjernicima, te uredništvu *Zvonika* na čelu s vlč. *mr. Mirkom Štefkovićem* koji su posjetili ovu župu.

Z. Gorjanac

Vlč. Nikica Bošnjaković novi župnik u Šidu

Početkom rujna Srijemski biskup mons. *Đuro Gašparović* predvodio je misno slavlje u župi Presvetog Srca Isusova u Šidu. Razlog biskupova pohoda župi Šid bio je obred uvođenja u službu novoga župnika Šida, vlč.

Nikicu Bošnjakovića. Dekretom koji je stupio na snagu 18. kolovoza 2008., vlč. *Nikica* proglašen je župnikom Šida i župnim upraviteljem župe *Morović* s filijalnim crkvama u *Vašici*, *Batrovcima* i *Jameni* te, župnim upraviteljem župa *Kukujevci* i *Gibarac*. Dječja molitva koja se itekako čula za vrijeme sv. mise, bila je ohrabrenje i nada svakom prisutnom vjerniku kao i samom biskupu *Đuri*. Oko 30 – ero djece od 2 godine pa do osmoga razreda, unosilo je svježinu i radost u samu liturgiju.

U svojoj homiliji, biskup *Đuro Gašparović* je istaknuo kako je Isus rekao: »Ja sam pastir Dobri. Pastir dobri život svoj polaže za ovce« (Iv 10, 11), poradi toga, biskup je naglasio kako je svećenicima Srijemske biskupije posebno na brigu povjerena Crkva u Srijemu u kojoj je pri-

sutna i djeluje jedna sveta, katolička i apostolska *Kristova Crkva*. Obraćajući se vjernicima, biskup napominje da nam treba biti svima na srcu duhovni rast ovog Božjeg naroda. Biskup je posebno naglasio kako ima puno onih koji nisu članovi Božjeg naroda, a sigurno to žele postati, kao i oni koji su članovi po krštenju, a još se nisu aktivno uključili u zajednicu. Unatoč svega, biskup je progovorio o opasnosti koja prijeti ako se ne poduzme temeljita katehizacija u župama, vjeronauk u školama, a ta se opasnost sastoji u gubljenju članova Crkve koje još imamo.

Na koncu sv. mise u ime svih vjernika cijele župe *Šid* i ostalih župa, baka *Anica* iz *Gibarca* pozdravila je novoga župnika, pročitavši pjesmu pozdrava i dobrodošlice uz bukete cvijeća koji su darovani biskupu i novom župniku.

I. Kušeta

Dani slavonske šume

Zvonko Bogdan i Rumljani u Našicama

U okviru festivala »Dani slavonske šume« u Našicama, koji je održan od 4. do 7. rujna 2008. godine, u okviru kulturnog dijela manifestacije u parku ispred dvorca grofova Pejačević nastupili su tamburaši domaćina – Hrvatskog kulturnog društva »Lisinski«, tamburaši Velikog tamburaškog orkestra HKPD »Matija Gubec« iz Rume, a na samom kraju nastupio je s orkestrom Janike Balaža jedan od najvećih bardova tamburaške i starogradske glazbe Zvonko Bogdan. Rumljani su se ovom prilikom predstavili trima vokalnim solistima: Marijom Benčić, Katarinom Atanacković i Dušanom Stuparom i izveli su svoj već prepoznatljiv repertoar, koga čini odlično usklađena mješavina starogradske, klasične i zabavne glazbe. Izvedene su tri instrumentalne skladbe: »U

Rumi na Bregu« Save Vukosavljeva, »Kneginja čardaša« Emeriha Kalmana i »Večernji zvon« Tibora Andrašovana, a pokraj njih izvedene su i zabavne melodije Kornelija Kovača i Arsena Dedića, starogradske pjesme, kao i nekoliko pjesama dirigenta orkestra Josipa Jurce. Na kraju svoga nastupa goste iz Rume pozdravili su i s njima razmijenili prigodne darove, predsjednik društva-domaćina HKD »Lisinski« Darko Damjanovi, i gradonačelnik Našica Krešimir Žagar, a pljesak mnogobrojne publike ukazao je kako je i ona više nego zadovoljna nastupom tamburaša iz Rume. Sutradan, u organizaciji svojih ljubaznih domaćina, Rumljani su imali prilike i pobliže upoznati sam grad Našice, koga s Rumom vezuju neraskidive povijesne niti, jer su članovi plemićke obitelji Pejačević

dali nemjerljiv doprinos nastanku i razvoju oba grada. U obilasku su tamburaši iz Rume posjetili i muzej grada Našica, koji je smješten u samom Pejačevićevom dvorcu, zatim glazbenu školu »Dora Pejačević«, kao i velebnu crkvu sv. Antuna Padovanskog. U razgovorima s domaćinima iskazana je spremnost intenziviranja suradnje između Rumljana i Našičana, kao i njeno podizanje i na višu razinu kroz uspostavljanje službenih kontakata predstavnička oba grada.

Sam festival »Dani slavonske šume« je, s druge strane, jedna izuzetna kulturna, sportska i gospodarska manifestacija s brojnim interesantnim dešavanjima, izložbama, prezentacijama, nesvakidašnjim natjecanjima (povlačenje konopa, sječa stabala), koncertima, predstavlja priliku i za uspostavu brojnih poslovnih kontakata i suradnje među gospodarstvenicima, a zahvaljujući poznatoj svjetskoj građevinskoj tvrtki NEXE-grupa, koja im je financirala put, Rumljani su i nastupili u Našicama. Sama organizacija manifestacije je isto tako podignuta na visoku razinu, jer je njen glavni pokrovitelj Ministarstvo regionalnog razvoja, šumarstva i vodnog gospodarstva RH, a organizatori – Gradsko poglavarstvo Našica, Turistička organizacija Našica, javno poduzeće Hrvatske šume – podružnica u Našicama, kao i ogranak Matice hrvatske u Našicama.

N. Jurca

Tradicijska manifestacija u Osijeku

Dani Mađara

Mađarsko KUD »Nepkör« u Osijeku po deseti je puta organiziralo tradicijsku manifestaciju Dani Mađara u Osijeku i okupilo 13 mađarskih društava i udruga s gotovo 500 sudionika, a na 18 štandova na osječkom Trgu dr. Ante Starčevića predstavljena je bogata gastronomska ponuda, rukotvorine i suveniri, pa je svaki posjetitelj mogao uživati u bogatstvu ponude, od ljutih mađarskih kobasica, čuvenog gulaša ili fiša do još čuvenijeg Tokajca.

Danijel Magdika, predsjednik osječnog Nepköra, pohvalio se da evo već desetu godinu žele pokazati kako su Mađari integrirani u sustav Republike Hrvatske, a posebice u Osijeku gdje ih ima prilično, te kako njegujući i promičući svoje običaje i bogatu tradicijsku kultu-

ru pridonose bogatstvu ukupnoga življenja na ovim prostorima. Na prostranom osječkom trgu ponudili su sve što Mađari imaju, od iznimne gastronomske ponude do široke duše, a čardaši i podcikivanja plijenili su pozornost nazočnih. Trinaest je gostujućih skupina iz Pečuha, Budimpešte i 13. okruga, do domaćih iz – Laslova, Koroda, Hrastina, Dalj Planine, Ivanovaca, Starih Jankovaca, Kopačeva, Luga, Suze, a tu su i Mađari s druge strane Dunava – iz Bogojeva i Kupusine, pa se trg šarenio od ljepote mađarskog narodnog ruha. Riječi pohvale u povodu značajnoga jubileja uputili su im: gradonačelnik Osijeka Gordan Matković, gradonačelnik Pečuha Peter Tošnadi, predsjednik Skupštine Osječko-baranjske županije Ivica Završki i

veleposlanik Republike Mađarske u Zagrebu Peter Jerkeš. I dok je Matković istaknuo vrlo dobru suradnju, posebice s Pečuhom, s kojim je Osijek već 35 godina grad-prijatelj, te zajedničke projekte, od kojih je svakako najvažniji Koridor 5C, jer Osijeku uz Dravu i Zračnu luku Klisa predstavlja temelje bržeg daljnjeg razvitka, veleposlanik Jerkeš je pohvalio

hrvatski put prema europskim i euro-atlanskim integracijama i potporu Republike Mađarske, no, naglasio je i da ne gajimo iluzije, jer rezultati neće biti vidljivi sutra ili prekosutra, to je proces dug najmanje 15 – 20 godina. I Mađarska je bila kandidat 1989. godine, a u Uniju je ušla 2004. i tek su sada vidljivi pomaci.

S. Žebić

Investicija za budućnost

APATIN – U četvrtak, 11. rujna, predsjednik Izvršnog vijeća AP Vojvodine **Bojan Pajtić** položio je kamen temeljac i tako označio početak gradnje Aqua parka – wellness centra u Banji Junaković kod Apatina. U ovaj kapitalni objekt sredstva su investirali Općina Apatin i Fond za kapitalna ulaganja AP Vojvodine, generalni izvođač radova je »Budućnost« A.D. iz Novog Sada, a projektant DBA D.O.O. Novi Sad. Prije polaganja kamena temeljca dr. Bojan Pajtić je s pomoćnikom direktora Fonda za razvoj Vojvodine **Predragom Živanovićem** i predsjednikom Općine Apatin i zastupnikom u pokrajinskom parlamentu dr. Ži-

voradom **Smiljanićem** i njegovim najbližim suradnicima prošetao glavnom apatinskom ulicom. Delegacija je još obišla lokaciju budućeg Robno-transportnog centra, kompleks Međunarodne marine, novu Tvornicu vode i pravoslavni hram Sabor svetih apostola. Gradnja najvećega i najljepšega Aqua parka na Balkanu trebala bi značajno potaći razvoj turizma, ne samo u Apatinu, nego i u cijeloj Vojvodini. Ugovorom s izvođačem radova predviđen je rok izgradnje od godinu dana, tako da bi radovi trebali biti završeni do kolovoza 2009. godine.

I. Andrašić

Aktualnosti iz MO DSHV-a Sonta

Otvorenje ureda

SONTA – U tijeku je rješavanje najvećega problema MO DSHV-a u Sonti. Zakupljen je lokal u Vojvođanskoj 42, pa je tako pitanje uredovnog prostora skinuto s dnevnoga reda budućih sjednica. Opremanje ureda je u završnoj fazi, a u njemu je održana i sjednica MO stranke 26. kolovoza. Službeno otvorenje očekuje se ovih dana, u dogovoru s čelništvom stranke, a djelatnica u uredu biti će **Renata Kuruc**.

I. Andrašić

Dužnosnička problematika

SONTA – Na posljednjoj sjednici MO DSHV-a konstatirana je ostavka na dužnost člana odbora **Danijela Klecina** zbog iseljenja u Republiku Hrvatsku. Umjesto Klecina u MO je kooptirana **Renata Kuruc**. Dosadašnji predsjednik **Stipan Silađev** podnio je neopozivu ostavku na tu dužnost, pa je tako pripremljena i izvanredna izborna skupština MO, čiji će termin biti određen u dogovoru s čelništvom stranke. Od strane MO predloženi su i kandidati za dužnosti i to: dosadašnji tajnik **Andrija Adin** za predsjednika, a **Renata Kuruc** za tajnicu.

I. Andrašić

Matične knjige vraćene iz Hrvatske u BiH

SARAJEVO – Nakon što je Središnje izborno povjerenstvo donijelo odluku da 2048 Hrvata iz Posavine neće moći glasovati na predstojećim općinskim izborima u listopadu, uslijedile su brojne reakcije. Neke hrvatske stranke su uputile prigovore na ovakvu odluku te se gotovo cijela BH javnost »digla na noge« zbog ovako šokantne odluke Izbornog povjerenstva.

Stoga su prije nekoliko dana poduzeti određeni koraci kako bi se pokušao pronaći način da ti Hrvati ipak glasuju na izborima. Matič-

ne knjige za Derventu i Bosanski Brod nakon 16 godina stigle su iz Republike Hrvatske, gdje su bile smještene od rata, u Ministarstvo vanjskih poslova BiH. »HDZ BiH očekuje da će ovim činom gospoda u Središnjem izbornom povjerenstvu BiH konačno shvatiti kako kod sebe imaju vjerodostojne podatke o državljanstvu BiH za 2084 Hrvata iz Bosanske Posavine, te da će im omogućiti glasovanje na predstojećim lokalnim izborima u BiH putem pošte«, priopćeno je iz HDZ-a BiH nakon predaje knjiga.

O primitku knjiga Ministarstvo je odmah obavijestilo predsjedavajućeg Vijeća ministara BiH **Nikolu Špirića**, Ministarstvo pravde, Ministarstvo civilnih poslova te Središnje izborno povjerenstvo BiH. Na ovaj način su se tek stekli uvjeti da se krene s izdavanjem dokumenata Hrvatima iz Posavine, a njihova je obveza nakon vađenja uvjerenja o državljanstvu, da predaju zahtjev za dobivanjem CIPS-ove osobne iska-

znice. Svi Posavci trebaju se obratiti Ministarstvu civilnih poslova sa zahtjevom da im se izda rodni list i uvjerenje o državljanstvu. Zbog kratkoće vremena, jer općinski su izbori 5. listopada, građani neće morati ići u Derventu i Bosanski Brod da dobiju spomenute dokumente, ali se također ne zna hoće li moći u Sarajevu dobiti rodni list i uvjerenje o državljanstvu. Ipak, još uvijek je neizvjesno hoće li zbog malo vremena posavski Hrvati uspjati izdati potrebnu dokumentaciju.

A. Beus

Matične knjige

Grožđe bal 77. put

SONTA – Ovoga vikenda, od 19. do 21. rujna, u organizaciji OKUD »Ivo Lola Ribar« u Sonti će se 77. put održati tradicijska manifestacija »Grožđe bal 2008«. Ovu manifestaciju u slavu grožđa i vina sončanski Šokci utemeljili su daleke 1928. godine, kako bi zahvalili Bogu za bogate darove, a tom prigodom birani su i šokački knez i kneginja, koji bi ovu laskavu titulu nosili do sljedećeg bala. Ove godine knez će biti Somborac **Bojan Miroslavljev**, a kneginja Sončanka **Ljiljana Ham**. U petak, 19. rujna, bit će otvorena izložba narodnih nošnji i rukotvo-

rina. U subotu koncert će održati tamburaški orkestar »Ravnica« iz Novog Sada, uz modnu reviju, a u završnom danu, u nedjelju, za 13 sati predviđen je mimohod sudionika manifestacije ulicama sela, za 15,30 program mažoretkinja mjesnog KUD-a »Mažoret«, za 16 simbolično vjenčanje kneza i kneginje, za 16,39 misa zahvalnica u crkvi sv. Lovre, a u 19,30 završna priredba u velikoj dvorani Doma kulture, uz sudjelovanje FADK Sivac, FADK Ruski Krstur, KPZH »Šokadija« i OKUD »Ivo Lola Ribar« iz Sonte.

I. Andrašić

Hrvati u istočnoj Bosni

Zaboravljeni

Danas mnogi Hrvati u BiH, a prije svega oni u Hrvatskoj i svijetu ne znaju za podatak da su Hrvati nakon teških nedaća Drugog svjetskog rata i Domovinskog rata ipak opstali na istočnim granicama nekadašnje Tomislavove Hrvatske

Piše: Arijana Beus

SARAJEVO – U brojnim dijelovima Bosne i Hercegovine žive Hrvati katolici, koji su unatoč brojnim nedaćama tijekom rata i poraća opstali na svojim ognjištima. Mnoge čudi činjenica kako se o goraždanskim, srebreničkim, bijeljinskim i drugim Hrvatima danas malo zna, a neki se čak pitaju zar ih danas uopće tamo ima.

Istočna Bosna, nekada brojna franjevačkim samostanima i bogata katoličkim životom, danas je svedena na »ostatke ostataka« i za Katoličku crkvu ovo je pravo misijsko područje, ali toga, na žalost, mnogi nisu svjesni.

Tako danas mnogi Hrvati u BiH, a prije svega oni u Hrvatskoj i svijetu ne znaju za podatak da su Hrvati nakon teških nedaća Drugog svjetskog rata i Domovinskog rata ipak opstali na istočnim granicama nekadašnje Tomislavove Hrvatske, odnosno na rijeci Drini.

TEŠKA SUDBINA KATOLIKA: Prema službenim podacima 1940. godine na goraždanskom prostoru je živjelo oko 3 tisuće Hrvata katolika što nije zanemariv podatak u odnosu na sveukupni broj stanovnika u tom dijelu BiH u prvoj polovini prošlog stoljeća. Crkva u Hrvata prije više godina pokrenula je dijecezanski postupak za proglašenje blaženim Drinskih mučenica, odnosno 5 sestara, Kćeri Božje ljubavi koje su odvedene iz samostana na Palama a mučki ubijene na obalama Drine, upravo u Goraždu 1941., a na mjestu njihova stradanja vrhbosanski nadbiskup kardinal *Vinko Puljić* je prije nekoliko godina blagoslovio spomen-ploču.

Nakon što je poslije Drugog svjetskog rata katolička župna crkva, koja se nalazila u strogom središtu grada, porušena, katolici su bili bez mjesta za obavljanje bogoslužja. Takvo je stanje potrajalo sve do 1989. kada je tadašnji vrhbosanski nadbiskup i metropolit msgr. dr. *Marko Jozinović* blagoslovio kapelicu u sklopu nove župne kuće i svečano proglasio otvorenom obnovljenu župu Goražde.

No, u posljednjem ratu, 1992.-1995., Srbi su granatama oštetili župnu kuću i kapelicu, a kasnije su muslimanske snage opljačkale i demolirale i kuću i kapelicu. I oni malobrojni Hrvati katolici s područja župe su protjerani, a danas ih, nakon »povratka« u župi ima tek pedesetak. Nakon rata, kada nije umrla nada za oživljavanjem zajednice, prvi poslijeratni goraždanski župnik vlč. *Ivan Mršo*, koji se s pravom naziva i apostolom istočne Bosne, okupio je raspršenu zajednicu katoličkih vjernika u istočnoj Bosni: Foči, Rogatici, Palama, Rudom, Goraždu i Višegradu, te obnovio razorenu župnu kuću i kapelu sv. Dominika. Iako malobrojni, goraždanski Hrvati čvrsto su uvezani, a njihova povezanost urodila je realizacijom ideje o osnutku Udruge Hrvata Sveti Dominik Goražde.

BEZ HRVATA U INSTITUCIJAMA: Situacija ni u Srebrenici nije mnogo bolja, tamo danas žive 33 hrvatske obitelji. Mnogi se u BiH čude kad čuju da u Srebrenici, poslije svega što se dogodilo, ima stotinjak Hrvata katolika. Život katolika Hrvata na ovom području nije nimalo lak, a kad su u pitanju projekti pomoći, tu Hrvata gotovo i nema. Kako nam je potvrdila *Vjekoslava Perković* iz udruge »Klisa«, oni su osnovani na zahtjev skupine Hrvata koji ovdje žive kako bi pomogli hrvatskom puku kroz razne projekte pomoći. Ona napominje kako je jako važno da se na ovogodišnjim općinskim izborima Hrvati u Srebrenici izbore za jedno mjesto u Skupštini, jer trenutačno nema niti jednog Hrvata u općinskoj instituciji Srebrenice. »Kada bi samo jedan Hrvat ušao u Skupštinu, vjerojatno bi se lakše došlo i do pomoći za određene projekte i za povratak«, kazala nam je *Perkovićeva*. Što se tiče života srebreničkih Hrvata katolika, ona pojašnjava da im život nije lak te da utjehu nalaze u redovitom okupljanju na misnim slavljenjima i u drugim prigodama u kapeli sv. Marije, izgrađenoj 1991. na temeljima drevnog franjevačkog samostana i crkve u tom gradu, po kojem je Franjevačka provincija Bosna Srebrena i dobila ime.

ŽUPA BIJELJINA IMALA OKO TISUĆU VJERNIKA: Katolici Bijeljine također žive u teškim uvjetima, mnogi koji su izbjegli tijekom posljednjeg rata ni danas se ne žele vratiti, a oni koji bi se i vratili nemaju uvjeta za to. Kako nam je potvrdio mons. *Mijo Perić*, župnik župe Bijeljina, na ovom području danas živi samo oko 80 katoličkih obitelji. »Teško je reći koliko ovdje ima točno Hrvata katolika. Puno je miješanih

brakova, puno je djece nekršteno, no ono što sa sigurnošću mogu reći jest da je katoličkih obitelji, čije kuće obilazim za vrijeme blagoslova, oko 80. Međutim, većinom su to stariji ljudi i samci«, kazao nam je župnik *Perić*. On napominje kako ovo područje u ratu nije porušeno, no bilo je dosta progona.

»Puno je izbjeglih katolika, ali nitko se ne vraća, prije svega jer ne mogu naći posao. Ljudi ovdje ne bi imali od čega živjeti. Nešto malo njih što je ostalo u Bijeljini, uglavnom su umirovljenici. Oni Hrvati katolici koji imaju obitelji, u ovom kraju više ne vide svoju budućnost«, kaže župnik. Ističe kako mu općina pomaže oko obnove crkve, no to nije dovoljno. A što se tiče pomoći hrvatskih političara iz BiH, župnik *Perić* kaže kako su svi političari isti. »Od čelnika hrvatskih političkih stranaka, u posjetu meni i ovdašnjim katoličkim obiteljima je dolazio potpredsjednik RS-a iz reda hrvatskog naroda *Davor Čordaš*, hrvatski konzul, i poneki strani veleposlanik. No, političari su svi isti, oni gdje vide da ima glasača tu i dolaze, a ovdje ne mogu osvojiti mnogo glasova pa i ne dolaze u ovaj kraj«, izričit je župnik *Perić* oko podrške hrvatskih političara ovom kraju. Župna crkva Prečistog Srca Marijina u Bijeljini je sagrađena 1914. Nakon okupacije mjesta 1992. od srpskih snaga župnik je prognan, a crkva i župna kuća opljačkane. Nekada je (1937.) brojila preko 2400 katolika, a prema posljednjem popisu 1991. župa Bijeljina imala je oko tisuću vjernika. No, sadašnja mala, ali hrabra zajednica vjernika daje nadu župniku *Periću* da će ova župna zajednica u napredovati i rasti.

Mađarsko more

Balaton – Keszthely

Napisao i snimio: Dražen Prčić

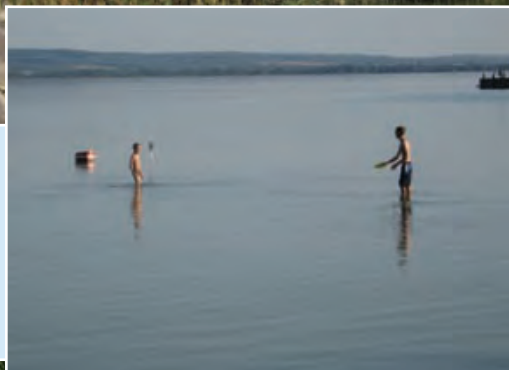
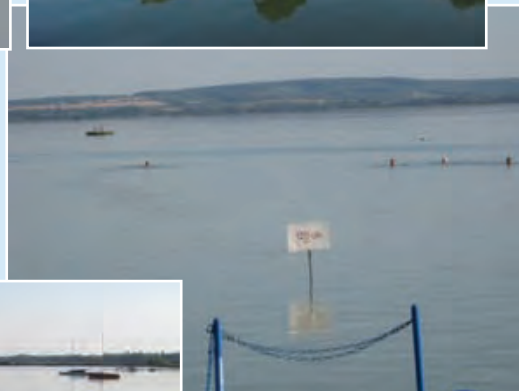
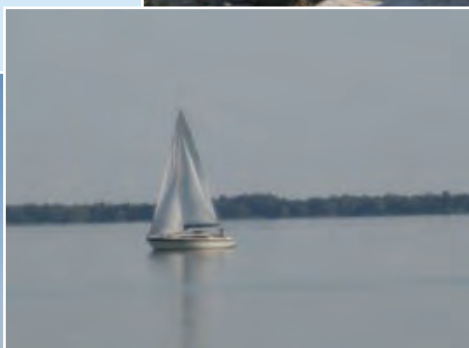
BALATON: Zahvaljujući svojoj površini od 592 četvorna km jezero Balaton najveće je u Europi. Tzv. »Mađarsko more« prostire se i do 77 km u dužini, dok je ovisno od konfiguracije obale široko između 4 i 14 kilometara. Površina jezera nalazi se na 104 m nadmorske visine, a njegova dubina varira od iznimno plitkih dijelova (u najvećem dijelu) sve do rekordnih 12,2 metra, a jezero ima 1,9 kubnih kilometara vode. Rijeka Zala donosi najobilniju količinu vode u ovo veliko jezero, dok je rijeka Sio jedina koja istječe iz Balatona.

KESZTHELY: Mađarski grad Keszthely nalazi se na zapadnoj obali jezera Balaton i predstavlja jedno od najljepših ljetovališta na »Mađarskom moru«. Matična populacija od 23.000 žitelja tijekom ljetne sezone biva višestruko umnožena brojnim turistima iz gotovo cijeloga svijeta koji rado posjećuju ovo veliko blatno jezero. Iako postoje povijesni podaci o postojanju određenih naseobina još iz vremena Rimskog carstva, prvi službeni povijesni podaci svjedoče o 1247. godini, kada je i nastalo naselje uz ovaj dio obale Balatona. Od 1421. godine Keszthely slovi za poznato trgovačko središte i tijekom godina razvija se u glasovito ljetovalište, po čemu je i danas najpoznatiji. Dvorac Festetics, izgrađen još davne 1745. najpoznatija je povijesna građevina i nezaobilazna turistička atrakcija.

Ukoliko izaberete Balaton, a posebice Keszthely za mjesto svog odmora, nećete pogriješiti. Jezero naime pruža posve sličan ugođaj ljetovanju na moru (osim zraka i vode, naravno), ali bogato uređeni »dopunski program« animacije, zabave, sporta i ostalih brojnih mogućnosti aktivnog provođenja slobodnog vremena uveliko nadmašuju ponudu koja se može naći na

drugim mjestima. Jer turistu koji je ukazao povjerenje nudi se zbilja mnogo toga u raznovrsnoj ponudi. Lijepo uređena kupališta i plaže, brojni sportski tereni (tenis, nogomet, košarka, odbojka...), vožnje jezerom (individualne i kolektivne), višekilometarska uređena šetnica i biciklistička staza kojom se može stići i do 60 km udaljenog Tihanya, mjesta gdje je Balaton najdublji. Za ljubitelje ribolova otvaraju se mogućnosti ribičije u plićoj ili dubljoj vodi bogatoj raznovrsnom jezerskom ribom. Pored kupanja u jezeru, za lošeg i hladnijeg vremena postoji mogućnost korištenja hotelskih bazena, uz dodatne usluge sauna i masaža. A kada se energija potroši, bogata kulinarska ponuda originalne mađarske kuhinje i vrhunska ponuda najboljih svjetski poznatih vina, sve vrijeme je na usluzi. Treba samo otići, vidjeti i probati.

Keszthely je udaljen oko 180 km od Budimpešte, a do njega se stiže vrlo brzo suvremenom auto cestom. Povezan je i željezničkom prugom s glavnim gradom Mađarske iz kojeg se putuje oko 3,5 sata.

U Subotici predstavljena knjiga dr. Ivana Poljakovića »Istina – uvod u apologetiku«

Odgovor na izazov relativizma

Radi se djelu teološki jako dobro utemeljenom, koje se čita pitko i lagano jer su argumenti koje donosi uvjerljivi i prepoznatljivi, zaključio je dr. Andrija Kopilović

»Knjiga će zasigurno poslužiti čovjeku vjerniku, ali najviše je namijenjena generaciji koja vjeru ne poznaje, a na koncu i onima koji žele obraćenje. To je duhovno štivo za vjernika i bogotražitelja koji traga za istinom«, rekao je dr. *Andrija Kopilović* predstavljajući u utorak 16. rujna u Gradskoj knjižnici knjigu »Istina – uvod u apologetiku« dr. *Ivana Poljakovića*. Riječ je o knjizi, prvoj takve vrste tiskanoj u Hrvatskoj, o čijem je sadržaju zahvaljujući Institutu za kulturu, povijest i duhovnost »Ivan Antunović«, u čijoj je organizaciji upriličeno predstavljanje ove knjige, ali i samoj činjenici da je autor rođeni Subotičanin, i ovdášnja publika imala prilike saznati nešto više.

Osvrnuvši se najprije na sam pojam apologetike kao obrane kršćanske vjere i doktrina, a onda i na njen sustavni razvitak i značaj kroz povijest, dr. Kopilović je istaknuo kako knjiga na izazov relativizma i trgovanja istinom na teološki ispravan i popularan način blizak čitateljstvu, želi progovoriti o tomu što mi kršćani smatramo istinom. »Sveukupno, knjiga predstavlja »šetnju« kroz vjerovanje«, rekao je dr. Kopilović, dodajući kako autor metodom »ad hominem« dolazi do srži problema. »Radi se o djelu teološki jako dobro utemeljenom, koje se čita pitko i lagano jer su argumenti koje donosi uvjerljivi i prepoznatljivi«, zaključio je dr. Kopilović.

Svjedočeći o svojim iskustvima vezanim uz višegodišnji boravak na Novom Zelandu, dr. Poljaković je u obraćanju nazočnima ukazao upravo na sveltadajući moralni relativizam čemu se, kako u predgovoru knjige ističe i dr. sc. *Ivan Antunović*, »nije uspio othrvati ni suvremeni vjernik«. U tom je smislu osobito progovorio o pitanjima kojima se bavi i u svojoj

Andrija Anišić, Ivan Poljaković i Andrija Kopilović

knjizi a riječ je o kontracepciji, homoseksualnosti, djelovanju i zamkama različitih i danas sve brojnijih sekta s kojima se i sam mogao susresti na Novom Zelandu, upozoravajući pri tom na negativnost različitih ozakonjenja: prostitucije, uporabe marihuane, pobačaja i dr., a kojima sekularno društvo sve više podliježe.

Osim toga, dr. Poljaković je ukazao i na problem današnjega iskrivljenoga odgoja mladih kod kojih se javlja pozitivan stav prema svim negativnostima koje im današnje društvo servira. U razgovoru nakon predstavljanja, autor je odgovarajući na pitanja nazočnih dao odgovore na već spomenuta pitanja iz područja morala i etike, ali i vlastitoga promišljanja o današnjoj Crkvi te njenoj karizmatškoj dimenziji, pozivajući se pri tom na stajališta Katoličke crkve koja jasno daje odgovor na spomenuta pitanja.

Željka Zelić

Osam poglavlja

Knjiga »Istina – uvod u apologetiku«, tehnički bogato opremljena, podijeljena je u osam poglavlja i obrađuje ukupno pedeset i osam različitih tema. U prvom poglavlju knjige, autor se bavi vječnim egzistencijalnim pitanjima – ima li Boga i slično. Drugo poglavlje posvećeno je Svetom pismu i Svetoj predaji, odnosno temama koje su obično u središtu katoličko-protestantskoga dijaloga, dok u trećem poglavlju progovara o Katoličkoj crkvi i temama kao što su nepogrešivost Pape, Marijino uznesenje i brojne druge. Četvrto i peto poglavlje posvećeno je sakramentima odnosno pitanju spasenja, dok je šesto poglavlje posvećeno području morala i etike, gdje se među ostalim dotiče i pitanja eutanazije, pobačaja i dr. Pretposljednje poglavlje autor je posvetio pokretima, sektama i kultovima, dok u posljednjem poglavlju naslovljenom kao »Antikatolička stajališta«, daje odgovore na antikatoličke pamflete kojima se danas Crkva napada, osobito u medijima. »Raščlanjujući dogme i kontroverzna pitanja iz povijesti, sadašnjosti i budućnosti Crkve, Poljaković nam nudi jedinstveno apologetsko djelo, zanimljivo podjednako i vjerniku i nevjerniku.«

O autoru

Dr. Ivan Poljaković rođen je 1956. godine u Subotici. Studij germanistike i anglistike pohađao je na Sveučilištu u Innsbrucku, Cambridgeu, Rostocku i Zagrebu, gdje je 1980. godine i diplomirao. Španjolski jezik i književnost studirao je na Sveučilištu u Aucklandu, a na Teološkom institutu studij za katehetu. U Aucklandu također završava diplomski studij za profesora njemačkog, engleskog i španjolskog jezika, a ondje je i doktorirao iz područja njemačke književnosti. Značajno je spomenuti

da je Poljaković 1990-ih godina bio angažiran u političkom životu hrvatske zajednice te postaje članom Predsjedništva Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini, a u mandatu od 1992. do 1996. godine, kao jedini Hrvat, obnaša dužnost zastupnika u vojvođanskom parlamentu. Od jeseni 2007. godine voditelj je Centra za strane jezike na Sveučilištu u Zadru.

Predstavljanje knjige »Gaal« Lazara Franciškovića

U organizaciji Hrvatskog akademskog društva večeras (petak, 19. rujna) bit će održano predstavljanje knjige pjesama *Lazara Franciškovića »Gaal«*. Predstavljanje će biti upriličeno u Grdskoj knjižnici u Subotici, a početak je najavljen za 19 sati. O knjizi će, uz autora, govoriti *Judit Plankos* i *Tomislav Žigmanov*, a stihove će recitirati *Ivana Rudić*.

Zbor iz Hrvatske pobjednik »Mokranjčevih dana«

Na tradicionalnom Međunarodnom glazbenom festivalu »Mokranjčevi dani«, koji je od 12. do 16. rujna održan u Negotinu, rodnom mjestu srbijanskog skladatelja *Stevana Stojanovića Mokranjca*, na natjecateljskoj večeri zborova pobijedio je zbor »Rondo Histria« iz Pule, pod ravnanjem *Vinke Burić*.

Pjevanje tog zbora prepuna dvorana negotinskog doma kulture dočekala je i otpratila ovacijama, a odluka žirija je bila jednoglasna, objavili su srbijanski mediji.

Drugo mjesto pripalo je zboru »Iuventus cantat« iz Sombora, treće zboru »Cantemus« iz Slovenije, a četvrto makedonskom zboru »Kočo Racin«.

Glazbene svečanosti posvećene Mokranjcu održavaju se već 43 godine.

»Novi fosili« 31. listopada u Beogradu

Jedna od nekada najpopularnijih glazbenih skupina na prostoru bivše SFRJ »Novi fosili« u punom se sastavu predstavila u petak na konferenciji za novinstvo u Beogradu uoči koncerta, koji će se u velikoj beogradskoj Areni održati 31. listopada, piše Hina.

Brojni su novinari pljeskom dočekali *Sanju Doležal*, *Rajka Dujmića*, *Marinka Colnagu*, *Vladimira Kočiša Zeca* i *Nenada Šarića*.

Odgovarajući na novinarska pitanja – kako su odlučili ponovno doći u Beograd poslije 18 godina, *Sanja Doležal* je odgovorila, kako je pao dogovor da bi bilo lijepo opet vidjeti u Beogradu ljude koji ih vole, te stare prijatelje.

»Svi ovdje imamo dobre prijatelje, neki su i među vama. Bit će to večer sjete i pravih emocija«, rekla je ona.

Rajko Dujmić je rekao da se oni ponekad okupljaju u punom, originalnom sastavu, podsjećajući ljude na ljubav i mnoga poznanstva, koja su se uz njihove pjesme dogodila.

»Emocije su ono što mi nosimo i kao ljudi i kao umjetnici«, dodao je *Vladimir Kočiš Zec*.

Tjedan hrvatskih manjina u Zagrebu

U organizaciji Hrvatske matice iseljenika u Zagrebu će od 6. do 10. listopada biti održan 14. tjedan hrvatskih manjina. Na višednevnoj manifestaciji, koja se održava pod pokroviteljstvom predsjednika Republike Hrvatske *Stjepana Mesića*, bit će predstavljeno kulturno stvaralaštvo Hrvata iz Srbije, Mađarske, Austrije i Slovačke. Programi će podrazumijevati promocije knjiga, koncerte i kazališne predstave.

Vojvođanski Hrvati će se predstaviti u utorak, 7. rujna. Dramski odjel HKC »Bunjevačko kolo« iz Subotice nastupiti će predstavom »Ljubavno pismo« *Koste Trifkovića* u Zagrebačkom kazalištu lutaka (17 sati), dok će koncert pjevačkoga zbora KUDH »Bodrog« iz Bačkog Monoštora biti održan u crkvi sv. Katarine (19,30 sati).

Međunarodni susret arhivara u Subotici

Prvi po redu »Subotički arhivski dani« bit će održani u utorak, 23. rujna, u Velikoj vijećnici Gradske kuće, s početkom od 10 sati. Na međunarodnom skupu će sudjelovati djelatnici arhivskih ustanova iz zemlje (Subotica, Zrenjanin, Novi Sad), Mađarske (Segedin, Pečuh, Budimpešta, Kečkemet), Hrvatske (Osijek) i Bosne i Hercegovine (Tuzla). Otvorenje skupa je zakazano za 10 sati, a tijekom dana predavanja će održati domaći i gostujući predavači.

Književna večer o šokačkom govoru

U druga građana »Urbani Šokci« organizator je književne večeri o šokačkom govoru, koja će se održati u prostorijama HKUD »Vladimir Nazor« u subotu, 27. rujna. Početak književne večeri je u 20 sati, a na njoj će govoriti – prof. dr. sc. *Ljiljana Kolenić*, prof. dr. sc. *Goran Rem*, prof. dr. sc. *Helena Sablić-Tomić* i mr. sc. *Vera Erl*. Ova književna večer se organizira u sklopu manifestacije »Tragovi Šokaca od Gradovrha do Bača 1688.-2008.«. Večer će biti otvorena šokačkom himnom »Šokadija« autorice *Božane Vidaković*, a otpjevat će je članovi KPZH »Šokadija« iz Sonte uz pomoć članova šokačkih kulturno-umjetničkih udruga. U sklopu ove književne večeri bit će recitirane i pjesme pisane na šokačkoj ikavici.

Z. G.

Audicija za nove članove

Folklorni odjel HKC »Bunjevačko kolo« iz Subotice organizira i ove godine audiciju za upis novih članova. Učlanjujemo djecu uzrasta od 5 godina, pa na više. Zainteresirani se mogu javiti svakog dana u ured na brojeve telefona: 555-589 i 063/10-30-580, ili osobno u prostorijama HKC »Bunjevačko kolo« (Preradovićeve 4), u vremenskom razdoblju od 9 do 14 sati ili navečer od 18.30 do 20 sati.

Pozivnica

Likovni odjel HKC »Bunjevačko kolo« iz Subotice poziva sve zainteresirane učenike osnovnoškolskog uzrasta da se učlane u Dječju sekciju Likovnog odjela. Zainteresirani se mogu javiti svakog radnog dana u prostorijama Centra (Preradovićeve 4.) ili na telefone: 555-589, 600-188, 063/518-218.

Nastava će se održavati subotom u prostorijama Hrvatske čitaonice (Ulica Bele Gabrića 22.), a početak je zakazan za subotu 4. listopada u 9 sati.

In memoriam: Tomislav Ladan (1932.–2008.)

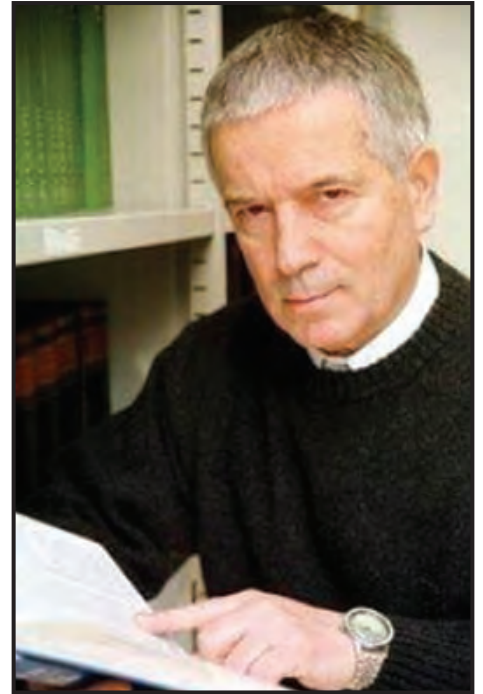
Odlazak maga riječi

Smrću Tomislava Ladana ostala je Hrvatska bez najvećeg poliglota, polihistora i leksikografa

Nakon niza godina borbe s teškom bolešću preminuo je 12. rujna 2008. godine *Tomislav Ladan*. Ostavio je najdublji trag u hrvatskoj enciklopedistici nasljeđujući rad *Mate Ujevića* i *Miroslava Krleža*, a na polju jezikoslovlja i prevodilaštva opus, kojemu se ni po opsegu, a ni po kvaliteti, dugo nitko neće približiti, a kamoli nadmašiti ga. Od drugih ga znanstvenika i poliglota, osobito enciklopedista i leksikologa, razlikuje medijska angažiranost. Ladan je bio magnet za mikrofone i kamere – snimio je nekoliko tisuća radijskih i televizijskih emisija. Sudjelovao je na nebrojeno znanstvenih i stručnih skupova, tribina i predstavljanja knjiga. Jasnoćom, erudicijom, analitičnošću, oštroumnosti, britkošću pera i energijom plijenio je pozornost svjetske znanstvene javnosti, a anegdotalnim stilom s obiljem autoironičnih digresija na vlastito (bosansko) podrijetlo i fizički izgled (vlastita glavatost) te

socijalnu smušenost (govorio je da je on najomiljeniji »papučar« svoje supruge) pridobio je naklonost hrvatske javnosti. I najzamršenije lingvističke zavrzlake pojašnjavao je milijunskoj radijskoj i televizijskoj publici smješkajući se i istovremeno dijeleći duševni mir poput kakvog kršćanskog isposnika ili mudra islamska derviša.

Premda je rođen u Srbiji, podrijetlom je iz središnje Bosne, a obrazovan u Travniku, Bugojnu, Banja Luci i Sarajevu. Ladan je sa sobom ponio u Zagreb, u Leksikografski zavod, u kojem je pola stoljeća obnašao vodeće i ravnateljjujuće službe, ono najkvalitetnije što nudi spoj Istoka i Zapada – mudrost i duševni mir. Obogatio je hrvatsku filozofsku terminologiju prevodeći osebusno na hrvatski jezik s grčkoga jezika dijelove Biblije, djela *Eshila*, *Euripida* i *Aristotela* (Metafizika, Fizika, Nikomahova etika i Politika), a s latin-

Život

»Zapravo, život je i najveći užitak, čovjekovo najveće blago kad je zdrav ili čak uopće nije svjestan života, ali je i prokletstvo kad je pretovaren jadom i tegobama te lišen smisla. On je nešto toliko obuhvatno (ili gotovo sveobuhvatno) da ga i nije lako točno odrediti. Možda bi još najjednostavnija odredba bila 'život je sve ono što je poslije postanka, a prije nestanka',

Život, natuknica iz djela »Etymologicon« (2006.)

Tomislav Ladan na predstavljanju »Leksikona podunavskih Hrvata« u Zagrebu

Dragocjena potpora Leksikonu podunavskih Hrvata

U povodu smrti Tomislava Ladana predsjednik Hrvatskoga akademskog društva iz Subotice i glavni urednik »Leksikona podunavskih Hrvata – Bunjevaca i Šokaca« Slaven Bačić, uputio je telegram sućuti Vladi Bogišiću, ravnatelju Leksikografskoga zavoda »Miroslav Krleža« iz Zagreba: »Odlazak Tomislava Ladana, jednoga od najznamenitijih suvremenih hrvatskih enciklopedista, nije samo gubitak za Leksikografski zavod, već i za cjelokupnu hrvatsku kulturu, koju on nikada nije ograničavao na političke granice. Njegova potpora hrvatskome 'limesu', kako je običavao govoriti, bila je nam je dragocjena na početku rada na 'Leksikonu podunavskih Hrvata – Bunjevaca i Šokaca', te se i danas rado sjećamo njegovih iskrenih i toplih riječi s predstavljanja Leksikona 2004. godine. U povodu njegove smrti, u ime Hrvatskoga akademskog društva iz Subotice, u ime suradnika 'Leksikona podunavskih Hrvata – Bunjevaca i Šokaca', te u svoje osobno ime, upućujem izraze najiskrenije sućuti djelatnicima Leksikografskoga zavoda te obitelji preminuloga.«

skoga jezika djelo sv. Augustina te Descartesa i *Frane Petriša*. Prevodio je još s njemačkoga, engleskog, norveškog i švedskog jezika, a bio je recenzent prijevoda s još dvadesetak jezika, i romanskih i slavenskih. Objavio je u mladosti nekoliko pjesničkih pokušaja, autobiografsku prozu »Bosanski grb« (1975.) te dva kapitalna enciklopedijska djela »Riječi: značenje, uporaba, podrijetlo« (2001.) i »Etymologicon; Tumač raznovrsnih pojmova« (2006.). Ukratko, godine 1991. objavljena su mu Izabrana djela, a 2001. prvo kolo Sabranih djela. Ako se ukoriče i enciklopedijske natuknice koje je anonimno objavio, Ladanova će sabrana djela imati impozantan broj tomova.

Zdenko Samaržija

Festival bunjevački pisama od 24. do 26. rujna u Subotici

Premijera za sedamnaest novih pjesama

Želja je organizatora afirmirati mlade, sposobne i talentirane ljude i ohrabriti ih u skladanju, pisanju aranžmana i tekstova. Bez mladih nema budućnosti niti u jednom segmentu života, pa tako ni festival nema svoju budućnost bez mladih, kaže predsjednik Organizacijskog odbora dr. Marko Sente

Pred nama je osmi po redu Festival bunjevački pisma, a kao i proteklih godina očekuju nas tri festivalska dana. Već u srijedu, 24. rujna, bit će održana svečana sv. misa sa zazivom Duha Svetoga za sve učenike osnovnih i srednjih škola, koji pohađaju nastavu na hrvatskom jeziku i katolički vjeronauk, a pozvana su i djeca iz vrtića »Marija Petković«.

U razgovoru s predsjednikom Organizacijskog odbora ovoga festivala prim. dr. *Markom Senteom* saznali smo kako su pozivi za ovu sv. misu i generalnu probu upućeni svim vjeroučiteljima i župnicima Subotičke biskupije. Organizatori očekuju kako će ove godine broj učenika biti veći nego prošle godine, te se očekuje oko 1000 djece.

»Nakon sv. mise bit će otvorena glavna proba za sve nazočne, koja će ove godine

ostvaren, jer mi u natjecateljskom dijelu programa svake godine, uz naše već poznate i priznate skladatelje i izvođače, imamo i po nekoliko mladih, koji hrabro odmičavaju svoje snage i stječu dragocjena iskustva«, kaže Sente.

DJEČJA SMOTRA: Od prije četiri godine u okviru festivala postoji i Dječja smotra, koja okuplja veliki broj djece iz nastave na hrvatskom jeziku. Na pitanje od kolike je važnosti ova smotra, dr. Sente odgovara: »Na smotru gledam s velikom pažnjom. Festival je potreban i značajan, ali smotra čini temelje i budućnost festivala. Smotra ima zadatak naučiti našu djecu da vole svoju baštinu, svoje korijene i upoznaju svoj identitet. Ako u tome uspijemo onda će i Festival bunjevački pisama živjeti. Bez mladih nema budućnosti niti u jednom segmentu života, pa tako ni festival nema svoju budućnost bez

Predsjednik Organizacijskog odbora
dr. Marko Sente

dobrotom subotičkog biskupa mons. dr. *Ivana Penzeša* biti održana u subotičkoj katedrali svete Terezije Avilske. Već sutradan, 25. rujna, u svečanoj dvorani Hrvatskog kulturnog centra 'Bunjevačko kolo' u 20 sati započet će IV. smotra dječjih pjevača i zborova. Programska shema je ista kao i lani. Trećeg festivalskog dana, u petak 26. rujna, očekujemo sedamnaest novih skladbi, koje su po svom sadržaju raznolike i nadam se da će osvojiti publiku. Želja je organizatora afirmirati mlade, sposobne i talentirane ljude i ohrabriti ih u skladanju, pisanju aranžmana i tekstova. Cilj festivala nije samo očuvanje već i obogaćivanje kulturne baštine Hrvata Bunjevaca. Uvjeran sam kako je taj cilj

mladih. U njima je snaga života, kreativnost, polet. Oni imaju sve što nam je potrebno kako bi ovaj festival živio. Isto tako smatram kako je sv. misa na početku i na kraju školske godine jako bitna, da djeca koja pohađaju vjeronauk dožive zajedništvo, snagu zajedništva, skupa s učiteljima, nastavnicima, ravnateljima i župnicima, da osjete kako nisu usamljena. Jednako je tako bitno da svećenici u zajedništvu s roditeljima ukazuju na put kojeg treba prihvatiti u životu. Taj put nije najlakši, on zahtijeva obveze, odricanja, ali je uvijek tu ako zalutate, imate se gdje vratiti, imate gdje naći vjeru, prijatelje i nadu. To je ujedno i oblik podrške onim roditeljima koji svoju djecu šalju na vjeronauk, da znaju kako nisu sami, te

tako i mi na svoj skroman način pokušavamo podržati njihovo opredjeljenje«.

LJUBAV DAJE SNAGU: Festival organiziraju članovi Organizacijskog odbora, no, kako kaže dr. Marko Sente, svi rade volonterski iz ljubavi prema festivalu, ali i suradnici su sve brojniji.

»Ljubav prema festivalu je ono što nas povezuje, ona nam svima daje snagu da nađemo još malo vremena nakon napornog radnog dana, da svatko od nas odradi svoj dio posla. Naravno, naše nastojanje ne bi bilo realizirano da nije materijalne pomoći zajednice i pojedina. Iako je cijela manifestacija volonterskog karaktera, postoje i materijalni troškovi, kao što su – troškovi prijevoza djece autobusima, kupovine sokova i peciva, koje djeca dobivaju tijekom stanke, troškovi ozvučenja, dekoracije pozornice i druge sitnice. No, i ove su godine tu Skupština Grada Subotice, Generalni konzulat Republike Hrvatske, naši sponzori, a nadamo se kako će naš projekt dobiti potporu i pokrajinskih fondova«, kaže Sente.

Ukoliko priljev financijske pomoći bude dostatan, organizatori će i ove godine tiskati CD, jer je programski i to jedan od zadataka Festivala bunjevački pisama, da se ono što je izvedeno sačuva od zaborava.

Kako organizatori planiraju, i ukoliko se planovi uspiju realizirati u potpunosti, ove godine bit će izravan TV prijenos na programu televizija K23, koji se emitira putem kabela i satelitske mreže. Bit će organizirano i glasovanje publike preko njihovog studija, a postojat će i mogućost glasovanja SMS porukama.

Ž. Vukov

Maša Kolanović, »Sloboština Barbie«, V.B.Z. Zagreb, 2008.

Plastična ljepotica i ratno djetinjstvo

Težnja prema silnoj simbolici i dubokim promišljanjima o djetinjstvu rezultirali su djelom koje će, za vjerovati je, rado pročitati tinejdžeri, a mogao bi to biti i netko tko se još uvijek igra »barbikama«, iako bi se njima knjiga opet mogla učiniti staromodnom

Piše: Đurđica Stuhldreiter

U knjižnici Regina, nakladničke kuće V.B.Z., objavljena je još jedna knjiga. Riječ je prvom proznom uratku mlade autorice o kojoj više saznamo u bilješki o autorici. A tamo stoji da je Maša Kolanović rođena u Zagrebu 19. studenog 1979. Diplomirala je komparativnu književnost i kroatistiku na Filozofskom fakultetu u Zagrebu. Na istome Fakultetu radi kao znanstvena novakinja na Odsjeku za kroatistiku. U sklopu natječaja »Generacija X« Studentskog centra u Zagrebu, 2001. godine objavljena joj je zbirka pjesama »Pijavice za usamljene«.

Ružičasta naslovnica izgledom odgovara asocijacijama na Barbie-svijet, ali ono što čitamo u pogovoru kazuje da će tu biti riječi i ozbiljnijim temama. Miljenko Jergović tako je zapisao:

»Godine Mašina odrastanja bile su vrijeme kada su se rušila carstva. Tako bi se to reklo u bajkama i historiografskim analizama. Ustvari,

bilo je to vrijeme rata u Hrvatskoj, vrijeme 1991. O tom olovnom i herojskom vremenu, kada su i voditelji televizijskoga dnevnika govorili malo glasnije, da ih se čuje i bez mikrofona, puno se toga pričalo i svjedočilo, ali zapravo i nije bilo knjiga iz kojih bi se moglo saznati kako je to zapravo bilo«.

DJETINJSTVO U NOVOM ZAGREBU: »Sloboština Barbie« sastoji se od niza priča koje govore o djetinjstvu u Sloboštini, u Novom Zagrebu, u vrijeme koje nije ni malo išlo na ruku djetinjim maštanjima i igrama. Povezujući dvije potpuno različite odrednice, Maša Kolanović progovara o ratnoj zbilji sa stajališta djevojčica čije djetinjstvo obilježava plastična ljepotica, simbol novog vremena i svjetonazora što, ne mareći za rat i njegove strahote, neumoljivo kuca na vrata. Ono će donijeti velike promjene, tražeći od mnogih da prestanu već jednom biti djeca i počnu graditi novu ljestvicu vrijednosti.

Lutka Barbie kao stvorena je za prethodnicu i glasnicu nečeg takvog, jer je njezinoj ružičastoj ljepoti teško odoljeti.

Baš kao što je i druga knjiga iz Regine, »Koji film sad vrtiš u glavi«, bila začinjena i drukčijom opremom knjige i »Sloboština Barbie« donosi nešto svoje. Važnu ulogu u njoj imaju crteži, kojih je podosta, i djelo su same autorice. Crteži su vrlo jednostavni, imitiraju dječji doživljaj svijeta, a autorica je istakla kako se nada da ne odvlače pažnju od teksta, te kako joj je cilj bio olabaviti vizualnu uniformnost knjige. Ovi dijelovi, međutim, vode prema pitanju – kome je zapravo namijenjena ova knjiga? Jesu li to tinejdžeri koji su netom izašli iz svijeta djetinjstva pa se sada, sa smiješkom i olakšanjem, žele što prije približiti svijetu odraslih, koji su to »najljepše životno doba« ostavili davno iza sebe. Prosječnog čitatelja teško da će ovakvo djelo privući na prvi pogled, a i u kasnijem čitanju zaludenost Barbie lutkama bit će mu često dosadana. Iako smo

Maša Kolanović

upozoreni da ovo nije lako štivo te da je prepuno simbolike, teško da će nam uspjeti održati pozornost do kraja. Sve moguće verzije popularne lutke, njezina robica i potpetice, svijet bez i najmanje brige i toliko ružičast da ružičastiji ne može biti, neće biti baš primamljivo štivo za one koji pripadaju vremenu odrastanja uz drukčije igračke.

SIMBOLIČKI ČIN: »Spajanje dijela Zagreba, koji je i nacionalno nepoznat, s globalnim simbolom poput Barbie, za autoricu je naravno i simbolički čin, ali i posveta mnogim danima i satima koje je provela igrajući se s ovim lutkama. 'Barbika' nije nikada samo ono što bi njezin proizvođač 'Mattel' htio da bude. Početkom devedesetih ružičasti se Barbie-svijet potpuno promijenio. Kada je riječ o Barbie, onda nije daleko ni Ken, a njih dvoje su često i prvi rekviziti djeci za izražavanje svoje seksualnosti. Toga se može naći i u 'Sloboštini Barbie'«.

U ovim riječima, izrečenim pri predstavljanju djela, nalazi se potvrda za ono što nam se često učinilo prilikom čitanja, a to je da je autorica htjela mnogo više od onog što je uspjela izraziti. Težnja prema silnoj simbolici i dubokim promišljanjima o djetinjstvu rezultirali su djelom koje će, za vjerovati je, rado pročitati tinejdžeri, a mogao bi to biti i netko tko se još uvijek igra »barbikama«, iako bi se njima knjiga opet mogla učiniti staromodnom. Pretpostavljam da su novotarije u plastičnom ružičastom svijetu daleko vidljivije nego u realnom, a on je u romanu prikazan u najtežem izdanju.

Maša Kolanović trenutno je, pak, najviše posvećena svojem doktorskom radu ali, kako sama kaže, od pisanja proze ne planira odustati. Za nadati se je kako će »barbika« dobiti dostojne nasljednike. ■

Jezični savjetnik

Upražnjavati slobodno vrijeme

Piše: Miranda Glavaš-Kul

Postoje riječi koje ne pripadaju hrvatskome jeziku, dakle tuđice su, ali su se neovisno o tome što imamo prikladnije i bolje izraze udomačile u naših govornika. Ponekad ih rabimo iz neznanja, a češće jer nam se ta, tuđa, riječ više sviđa ili nam se čini da ćemo zvučati pametnije ukoliko budemo

rabili riječi koje su stranoga podrijetla ili su rjeđe u uporabi.

Jedna od takvih riječi koju u posljednje vrijeme, na sreću, sve rjeđe čujem, je *upražnjavati*. Ova je riječ u naš jezik došla preko srpskoga, a zapravo je rusizam. Osnovu riječi prepoznamo i povezujemo s pridjevom *prazan*. Suvremeno

joj je značenje: baviti se, obavljati, vježbati, prakticirati, provoditi...

U hrvatskome jeziku ona uvjetno pokriva nekoliko značenja, no ne možemo sva njezina značenja zamijeniti jednom riječju, nego je potrebno prestrukturirati čitavu rečenicu i za pojedini primjer pronaći odgovarajuću zamjenu, no to nije teško jer su naše domaće riječi, koje zamjenjuju ovaj rusizam, one riječi koje svakodneвно rabimo, stoga nije potrebno »upražnjavati« mjesto novoj.

Nije dobro reći:

- Kako upražnjavaš praznike?

Nego:

- Kako provodiš praznike?

Nije:

- Koji sport upražnjavaš?

Nego:

- Kojim se športom baviš?

Ili: - Treniraš li koji šport?

Pitanje: Kako upražnjavaš slobodno vrijeme? Trebamo zamijeniti pitanjem: Čime se baviš u slobodno vrijeme?

Upražnjavati još možemo društveni život, različite navike, meto-

de rada i drugo. Sve to moguće je zamijeniti odgovarajućim domaćim izrazima kojima ćemo preciznije odrediti značenje riječi. Osim ovih primjera, često je u uporabi glagolski pridjev trpni *upražnjen* koji nastaje od glagola *uprazniti* (*se*), najčešće ga možemo čuti ili pročitati u novinama kada za *upražnjeno* radno mjesto raspisuju natječaj. Ukoliko neki političar ili ministar, što se uistinu rijetko događa, podnese ostavku za njegovo mjesto ili položaj vole reći da je upražnjeno, odnosno upražnjen (položaj). Pravilan je izraz slobodno radno mjesto ili ispraznjen položaj.

Kako bismo pridonijeli višem stupnju jezične kulture, potrebno je prepoznavati i uklanjati suvišne tuđice, posebice one koje lako možemo zamijeniti hrvatskim riječima. Ljepotu i raznolikost hrvatskoga jezika potrebno je čuvati i zaštititi ga od stranih riječi, posebice engleskih, koje se nameću i koje govornici prihvaćaju. Zaštititi svoj jezik od takvih utjecaja treba nam biti prioritet.

Koncert Kornelija Vizina u subotičkoj katedrali

Barokno-romantična večer

U sklopu programa jesenskih koncerata u katedrali-bazilici svete Terezije Avilske, u nedjelju 14. rujna, subotička je publika imala prigodu čuti jednog »domaćeg« glazbenika, orguljaša

Kornelija Vizina. S njim je, prema najavama, trebala nastupiti i violonististica *Vlatka Peljhan* iz Zagreba, koja je međutim, zbog obveza, svoj nastup otkazala. »Premda kolegica nije došla, nadam da će biti još

prigoda za naš zajednički nastup«, kaže za HR Kornelije Vizin.

Svoje umijeće i posvećenost instrumentu Vizin je prikazao kroz zanimljivo koncipirani program. »Gledao sam sačiniti program koji je moguće izvesti na ovim orguljama. Za prvi dio koncerta odabrao sam djela baroknih skladatelja, a za drugi dio skladbe francuskih romantičara«, objašnjava on.

Koncert u nedjelju

U nedjelju 21. rujna u katedrali svete Terezije Avilske nastupit će orguljaš Jozsef Sokály, iz Sente i sopranistica Vera Kovač Vitkai iz Novoga Sada. Početak koncerta je u 19 sati.

Tako su se tijekom večeri nizala djela *Dietricha Buxtehudea* (Preludij G-dur, Preludij g-moll), *Georga Böhma* (koraljna partita »Auf meinen lieben Gott«), *Louisa Vierna* (»Vodene ninfe«, »Vodorige i Himere«, »Zvona Hinckleya« iz zbirke »Fantastični komadi«), te *Césara Francka* (Final Op. 21). Na bis Vizin se vratio s »Jutarnjom serenadom«, još jednom skladbom iz opusa francuskog skladatelja *Louisa Vierna*.

Kornelije Vizin je rođen 1977. godine u Subotici. Orgulje je studirao na sveučilištu Mozarteum u Salzburgu, a poslijediplomski studij završio je na Rotterdamskom konzervatoriju. Trenutačno radi kao profesor u Muzičkoj školi u Subotici.

D. B. P.

Katolički martirologij u Vojvodini (7.)

Ni za starce nije bilo milosti

Donosimo popis, nakon Drugog svjetskog rata ubijenih biskupijskih i redovničkih svećenika, redovničke časne braće, te po jednog bogoslova i redovnice, koji su rođeni u Vojvodini ili su djelovali u njoj. Popis je rađen prema knjizi don Ante Bakovića »Hrvatski martirologij u XX. stoljeću« s određenim nadopunama i ispravkama

Piše: Tomislav Vuković

35. Lorenz Scherer – Subotička biskupija.

Rođen je 26. prosinca 1912. u Kuli, teologiju je studirao u Sarajevu a diplomirao u Zagrebu. Svećenik je postao 29. lipnja 1936. godine, nakon čega je bio kapelan u Srpskom Miletiću i Apatinu, te župnik u Crvenki. Uhićen je 7. prosinca 1944. nakon dolaska ruskih vojnika i odveden sa svojim sunarodnjacima najprije u Kulu, a zatim na prisilni rad u Rusiju. Preminuo je od iscrpljenosti i gladi 26. veljače 1947. u ukrajinskom logoru Karbonit.

36. Josef Schmidt – Zrenjaninska biskupija. Rođen je 28. rujna 1876. u Beloj Crkvi, bogosloviju je završio u Temišvaru a za svećenika je zaređen 24. ožujka 1899. Prvo

U smrt poslije zlatne mise

Josef Schmidt je 1923. preuzeo župu u Jaši Tomiću, a komunističke su ga vlasti uhitile nakon što je 1949. proslavio zlatnu misu – 50. godina svećeništva. No, kao starac nije mogao podnijeti fizičko i psihičko zlostavljanje te je ubrzo preminuo 28. rujna 1949. Vlasti su ga malo prije smrti pustile na slobodu uvidjevši da neće još dugo živjeti.

je bio kapelan u Plandištu, zatim u Lipi, Anini i Oršavi (Orsava) u današnjoj Rumunjskoj, kao i u Banatskom Karlovcu. Godine 1923. preuzeo je župu u Jaši Tomiću, a komunističke su ga vlasti uhitile nakon što je 1949. proslavio zlatnu misu – 50. godina svećeništva. No, kao starac nije mogao podnijeti fizičko i psihičko zlostavljanje te je ubrzo preminuo 28. rujna 1949. Vlasti su ga malo prije smrti pustile na slobodu uvidjevši da neće još dugo živjeti.

37. Rudolf Schummer – Zrenjaninska biskupija. Gruber ga u svom djelu među ubijenim svećenicima poimence samo spominje bez ikakvih drugih podataka, a »Godišnjak Zrenjaninske

biskupije« donosi tek više podataka: »Rudolf Schummer, Kničanin (1870.-1944.)«, Zrenjanin, 2000., str. 53. To znači da predstoji daljnje traganje za ostalim podacima iz njegovog životopisa.

38. Imre Schwerer – Subotička biskupija (?). Spominje ga jedino *Károly Varga Hetényi* u svom, već spomenutom, djelu: »Papi sorsok a horogkereszt és a vörös csillag árnyékában«, i to da je rođen 1871. Temeljem toga teško je kategorički tvrditi da je bio svećenik Subotičke biskupije, jer se samo spominje u tom kontekstu, i da je bio Mađar ili Nijemac, jer Hetényi sva imena piše po mađarskom pravopisu.

39. Adam Steigerwald – Zrenjaninska biskupija. Rođen je 18. prosinca 1876. u Novim Kozarcima kod Kikinde, a svećenik je postao 27. lipnja 1900. u Temišvaru. Kao kapelan služio je

Adam Steigerwald

u Bogarošu i Kikindi, a zatim je bio vjeroučitelj i duhovnik redovnica milosrdnica u Nakovu. Tamo je 1907. imenovan za župnika, odakle odlazi u Banatski Karlovac i 1928. u rodne Nove Kozarce. Partizani su sve tamošnje pripad-

Ispravak

U prošlom broju, u 6. nastavku feljtona »Katolički martirologij u Vojvodini«, krivo je objavljeno mjesto rođenja svećenika Stjepana Ognjanova. Umjesto rođen je u Bačkoj, treba pisati u Baču.

Ispričavamo se čitateljima.
Redakcija

nike njemačke manjine uhitili, a posebno su se okomili na njihova župnika. Najprije su ga mučili i tukli, a zatim na očigled njegovih vjernika ubili 2. studenoga 1944.

40. Dénes Szabó – Subotička biskupija. Jedini ga u svom djelu spominje Hetényi, navodeći da je bio župnik u Totovom Selu i da je rođen 1893.

41. Ivan Šalovac – Srijemski vikarijat Đakovačke biskupije. Rođen je 2. srpnja 1900. u Tovarniku, za svećenika je zaređen 1922. u Đakovu i bio je župnik u

Ivan Šalovac

Srijemskim Karlovcima. Ne zna se točan datum i mjesto pogubljenja, samo je poznato da su ga partizani uhitili i ubili 1945.

42. Ferenc Takács – Subotička biskupija. Rođen je 29. lipnja 1894. u mjestu Akasztó u Kaločkoj nadbiskupiji u Mađarskoj. Zaređen je za svećenika 18. svibnja 1918. godine. Bio je doktor kanonskog prava, zastupnik u mađarskom parlamentu, a župnikovao je u Bačkom Petrovom Selu. Zajedno sa stotinjak mađarskih sunarodnjaka uhićen je nakon rata, strašno je mučen i javno pred crkvom pogubljen 19. studenoga 1944. pred mještanima, koji su bili primorani

gledati njegovo strijeljanje.

43. Kazimir Tetkić – Srijemski vikarijat Đakovačke biskupije. Rođen je 11. kolovoza 1912. u Moroviću, osnovnu je školu završio u Vinkovcima a srednju kod franjevac trećoredaca u Preku na otoku Ugljanu kod Zadra. Nakon filozofskog studija na Gregorijani u Rimu teološki studij završava u Zagrebu i za svećenika hrvatske provincije franjevaca trećoredaca zaređen je 1935. Bio je duhovnik i upravitelj u domu za siročad s Kozare, što je bio glavni razlog da ga partizani strijeljaju u srpnju 1945. Za razliku od gotovo svih ostalih, njemu je barem izrečena presuda.

44. Inokentij Timko – Grkokatolički egzarchat u Srbiji i Crnoj Gori. Rođen je 11. rujna 1906. u Kucuri i zaređen za svećenika 1931. u redu grkokatoličkih bazilijanaca. Obavljao je dužnost župnika župe sv. Ćirila i Metoda na zagrebačkom Gornjem

Inokentij Timko

Gradu i duhovnika u grkokatoličkom sjemeništu. Ozna ga je strijeljala u ljeto 1945., jer je skrivao jednog svog sunarodnjaka, ukrajinskog emigranta-legionara.

(Nastavlja se)

Šaljite podatke

Mole se svi zainteresirani da nove podatke, dokumente, sjećanja, slike, ispravke, dopune, prijedloge i dr. u vezi feljtona pošalju na e-mail adresu: tvukovic@glas-koncila.hr. Autor se javno obvezuje sav središnji materijal, koji će biti zajedničko djelo svih katoličkih vjernika, poslati i hrvatskome i mađarskom katoličkom izdavaču u Vojvodini.

Piše:

mons. dr. Andrija Kopilović

U svakom danu, živeći sadašnji trenutak

Živjeti puninu

Prošli su dani raspusta. Prošli su dani godišnjih odmora, vratili smo se u svakidašnjicu. Znati živjeti sadašnji trenutak, najveća je mudrost života. Pokušajmo zajedno razmišljati o toj temi. Tražeći odgovor, naišao sam na dijelove predavanja poznatog teologa, prof. *Ivančića*, kojega uvijek rado čitam. S njim zajedno dijelom svoje misli i s vama, čitateljima.

NAJVEĆA MUDROST ŽIVOTA: Znati živjeti u trenutku u kojem se nalazimo, ne dopustiti da nas mašta, strahovi i nepotrebne brige tjeraju da se plašimo budućih događaja, da tjeskobno mislimo na sutra, da se bojimo nekih nepostojećih zala, jest najveća mudrost života. Naime, što god će se dogoditi u sutrašnjem danu, danas poslije podne, prekosutra ili dogodine, moći ćemo susresti sa snagom za taj trenutak, oprijeti se zlu i podnijeti, budemo li živjeli samo ovaj trenutak. Samo se u ovom trenutku možemo brinuti za ono što nam dolazi. Brige u mislima, raspojasana mašta i razrovani osjećaji onemogućuju da se sada, u ovom trenutku spremimo za ono sutra. Uzalud se kao vjernici bojimo sudnjeg dana, čistilišta ili pakla, jer time samo oduzimamo vrijeme i prostor u kojemu se sada možemo osloboditi toga pakla, čistilišta i sudnjeg dana. U ovom trenutku koji je sada tu možemo se osloboditi grižnje savjesti, napraviti dobro djelo, izmoliti pokajanje, povjerovati Bogu koji nas voli, izbrisati grijehe od najranijeg djetinjstva, odlučiti da želimo biti drukčiji i već smo u nebu. Ništa u životu nije tako važno kao ovaj trenutak. Nije to samo ljudska mudrost. Isus iz Nazareta, Bogočovjek, rekao je to riječima: »Dosta je svakom danu njegova zla, sutra će se samo za sebe brinuti.« Često, opterećeni brigama, ne zapažamo ono što nam svaki dan nudi lijepo. Brige nas pritišću, smeta nam užurbanost i »ne uzmemo daha«. Tako nam dan prođe bez doživljaja lijepoga i onda život proglasimo »suznom dolinom«. Sjetimo se prošloga odmora, kada smo na primjer penjući se uz brdo promatrali svako stablo kao da prvi put vidimo lišće, koru drveta, žile koje su se provlačile preko staze kojom

Duša se divi ljepoti i čudesnosti svih dijelova prirode i svakog dana koji je od Boga darovan kao bogat. Tada osjećamo da i mi postajemo dobri. Doživljavamo da možemo doći pred Boga i pred njegov sud i da nas on ne može osuditi, jer smo živjeli sadašnji trenutak, diveći se njegovom daru i surađujući s njegovim darovima. Tako razmišljajući možemo u svakom danu, živeći sadašnji trenutak, biti bogati prepuni sadržaja, da nas više nitko ne može suditi. Potrebno je neko čudesno veliko pomirenje između nas i darova oko nas, između čovječanstva i prirode da bi mogli živjeti realno ono vrijeme koje je nama darovano. To je jedino naše vrijeme. Sve što je prije i poslije, nije naše.

prolazimo. Idući dalje, zapažamo li svaku travku i cvjetove koji nas zaustavljaju, kao da nam mašu rukama. Zapažamo li da su cvjetovi izbliza fascinantni, ako ih se pomno promatra. Primjećujemo li kakve su im stabljike, koje su boje, mirišu li, u kakvom ambijentu rastu? Na svakom koraku možemo zapaziti nešto novo, kao da gledamo film koji nikada nismo vidjeli. Hodajući dalje, možemo zaključiti kako je samo »sada« važno, ne ono što će biti poslije. Opasne su misli da se što prije trebamo vratiti, da moramo obaviti poslove koji nas čekaju, da imamo neke termine. No, u takvom razmišljanju važno je ne dati zarobiti se onim što dolazi, nego pustiti da nam dušu hrani ono što je sada. Tako promatrana svakidašnjica pruža mogućnost vidjeti i sivilo svakoga dana kao izazovnu i lijepu ponudu. Tada više nismo sami. Cijela priroda biva poput mnoštva prijatelja koji nam dovikuju, mašu, pozdravljaju nas i žele nam blagoslovljen i lijepi dan.

OSJEĆAJ DOBROTE: Duša se divi ljepoti i čudesnosti svih dijelova prirode i svakog dana koji je od Boga darovan kao bogat. Tada osjećamo da i mi postajemo dobri. Doživljavamo da možemo doći pred Boga i pred njegov sud i da nas on ne može osuditi, jer smo živjeli sadašnji trenutak, diveći se njegovom daru i surađujući s njegovim darovima. Tako razmišljajući možemo u svakom danu, živeći sadašnji trenutak, biti bogati prepuni sadržaja, da nas više nitko ne može suditi. Potrebno je neko čudesno veliko pomirenje između nas i darova oko nas, između čovječanstva i prirode da bi mogli živjeti realno ono vrijeme koje je nama darovano. To je jedino naše vrijeme. Sve što je prije i poslije, nije naše.

Shvatimo da nas naša vjera uči po Svetom pismu u kom se nalaze beskrajne mudrosti koje shvaćamo samo intelektom, a ne uključujemo ih u naš svijet. Tako ostajemo siromašni. Kada se dosjetimo prakticirati ono što tamo piše, tada zalazimo u sve puniji život, zdravlje nam jača, a mi postajemo sretni, humani, zadovoljni ljudi.

U drugoj fazi gradnje ličilački zanat u procvatu

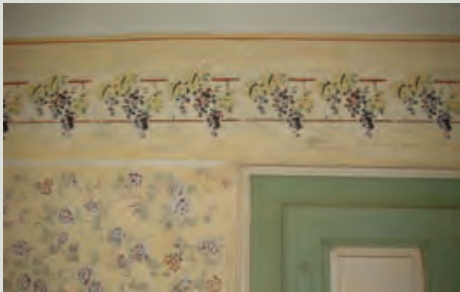
Što šarenije to skuplje

*Drugu fazu gradnje kuća nabijača karakterizira ulaganje više sredstava u vizualne dojmove **

*Zanat ličioca sedamdesetih godina doživljava procvat, a rad graniči s umjetnošću **

Sirotinja sama pripremala zidove, kod imućnijih ličioci i »krečili«

Piše: Ivan Andrašić

U vrijeme druge faze gradnje kuća nabijača mnogi su Sončani bili uposleni, što im je omogućilo izdvajanje više sredstava za gradnju i uređenje svojih domova, koji postaju luksurniji i s boljim uvjetima za život. »Ženska strana« unutarnjeg i vanjskog uređenja sve više dolazi do izražaja, osobito ličenje, zastori i fasade. Povoljni krediti omogućavali su domaćinima ispunjavanje svih pomodarskih hirova svojih supruga. Jedan od rijetkih živućih ličioca (molera) staroga kova u Sonti, *Marinko Danić*, počeo je izučavanje zanata još 1967. godine kod majstora *Ive Isinoga*. I danas ga pozovu oni koji bi rado uredili staru šokačku sobu, pa je, po njihovom, neizbježan i starinski »moleraj«.

»To je već promašaj. Ukoliko bi netko stvarno želio urediti baš onu izvornu, najstariju

sobu, tu nema mjesta za »moleraj«. Još kad sam počeo s izučavanjem zanata, bojile su se samo kuhinje i gankovi, a sobe i sobice su žene bijelile. Bojenje svih prostorija karakteristično je tek od 70-ih godina«, kaže majstor Marinko.

PRIPREMA ZIDOVA: Zidove su za ličenje pripremala žene. Samo kod rijetkih, onih naj imućnijih, majstori su i »krečili«. Priprema je bila temeljita. Zidove, koji će se ličiti, trebalo je najprije poravnati koliko se god moglo. Staro, ispucalo vapno skidalo se noževima, dok se jedna od žena nije dosjetila kako bi se to moglo uraditi brže, a kažu i preciznije, žuljačem za

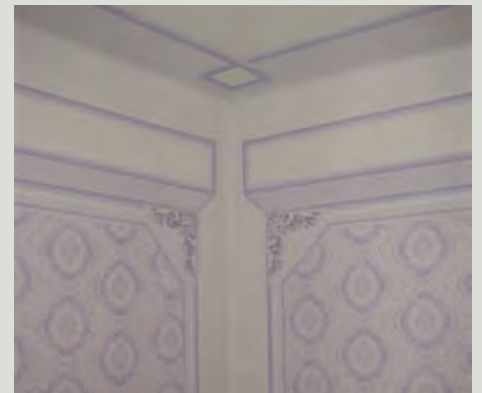
vinograd. Uslijedilo bi žbukanje smjesom pijeska, gašenog vapna i vode. Ožbukani i osušeni zid zatim bi se »u dvi ruke« ličio željenom bojom. Sirotinja, kojoj je i izdatak za boju bio velik, a gazdarica je ipak željela »pratit modu«, nekako bi se snašla i oličila samo »jednu ruku«. Istina, ovo baš i nije bilo idealno, no, kako bi se gazdarice pravdale, »pravi valjak bi sve pokrio«. Stropovi su se premazivali čistim vapnom, 2-3 puta, ovisno koliko je bilo potrebno za dobivanje čiste bijele boje. U to su se vrijeme rabile zemljane boje u prahu. Rastvarale su se u običnoj vodi, uz dodatak mlijeka ili jaja. Tako pripremljena, »lajmovana« boja, kasnije se ne bi lako brisala sa zida. Dolazak ličioca u kuću bio bi pravi blagdan. Gazdarica bi na pod sobe koja se boji ostavila košaru pletenu od pruca, u kojoj su bili fišeci s bojama, mlijeko, jaja i rakija, te kantu s čistom vodom. Obično bi se ličilo s dva valjka. Prvi, »bili valjak« vukao se za podlogu.

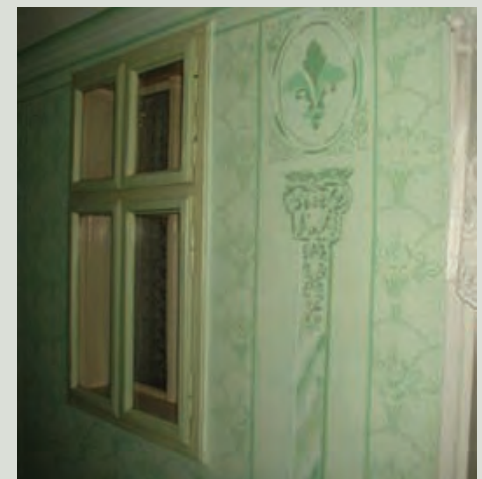
STARE SMJESE: Boju za njega majstor bi pripremao od cinkvajza (cinkovo bjelilo). Cinkvajz bi se umutio u malo vode, tako da se dobije gusta smjesa. Smjesu je trebalo miješati dugo i temeljito, kako u njoj ne bi ostale grudvice, a zatim bi se »lajmovala« mlijekom. Po potrebi, razrijedila bi se čistom vodom. Drugi valjak vukao bi se željenom bojom. Puno se rabilo srebra u prahu, rijetko pozlata, a najviše zemljane boje, među kojima su dominirale zelena, smeđa i plava. Nijanse su ovisile o željama gazdarice i umješnosti majstora. Srebro bi majstor pripremao malo drugačije nego zemljane boje. U samo njemu znanom odnosu, kojega nikako i nikom ne bi htio otkriti, majstor bi umutio jaja i šećer, a onda bi dodao potrebnu količinu srebra u prahu. Zamiješao bi smjesu nagusto i kad bi ocijenio da je kompaktna, po potrebi bi je razrijedio čistom vodom. Ukoliko bi se smjesa pjenila, dodavao bi nekoliko kapi rakije. Istim je postupkom rađena i pozlata. Glede uporabe rakije postoje mnoge anegdote o legendama sončanskih ličilaca, pokojnima majstor-Žučaku i majstor-Brati, koji su radili ortački. Njima je za »smjesu« obično bilo potrebno pola litre ili litra rakije, pa bi se i valjak znao povući ukrivo.

Na primjedbu jedne gazdarice koja je to zamijetila, majstor-Žučak je »stručno« objasnio kako je to krivo »samo dok je mokro, a kad se osuši, onda se i zategne«. Zemljane su se boje miješale samo u vodi, a »lajmovale« mlijekom. Kod miješanja zemljanih boja do izražaja bi dolazilo umijeće majstora u nijansiranju, a tko je u tome bio umješniji, imao je i više posla.

»ŠACOVANJE«: Žene iz susjedstva došle

bi »ošacovat majstoršag«, a ukoliko je bilo potrebno, a obično jest, i pomoći gazdarici u odabiru nijanse boje i mustre na valjku. Valjci bi se isprobavali na dijelu zida kojega će kasnije od pogleda zakloniti »šifonjer« ili kredenac. Odabrani valjak majstor bi povlačio po zidovima i tako bi prešao »u cugu« cijelu prostoriju. S gornje strane, rubom zidova, majstor bi povlačio »plantike«, po želji gazdarice, 4-6 u kompletu, a u tonu s bojom zidova. Opisani, standardni »majstoršag« radio se u većini kuća, a majstor Marinko i danas najviše voli kad ga netko pozove radi starinskog »moleraja«.

Bolesti ovisnosti (V. dio)

Pušenje

Piše: dr. Marija Mandić

Ne bi bilo daleko od istine kada bismo rekli kako je jedna od najvećih zabluda u svijetu pušenja činjenica da se ta navika može bez problema prekinuti. Pušenje nije tek navika. Naime, istina je potpuno suprotna, jer se na ljestvici ovisnosti nikotin nalazi veoma blizu ovisnosti o teškim drogama poput heroína, o čemu smo već govorili. Ipak, za razliku od ostalih oblika ovisnosti, ovisnost o nikotinu ne narušava psihosocijalno funkcioniranje pojedinca i okolice. Sve je to dovelo do globalne proširenosti i društvene prihvaćenosti.

Pušenje je način konzumiranja duhana u obliku cigara (umotanih u duhanov list), cigareta (duhana umotanog u papir), cigarilosa i uz pomoć lule. Drugi oblik konzumacije duhana je žvakanje i šmrkanje. Kako duhan sadrži u sebi otrovne alkaloidne, kao što je nikotin, a prilikom pušenja se stvara i katran, nerazrijeđeni beznikotinski kondenzat dima, pušenje je opasna navika za zdravlje ljudi, jer štetno djeluje na krvožilni sustav i pluća. Kada pušači puše, oni također štete ljudima oko sebe, što se naziva pasivnim pušenjem. Također, pasivni pušači udišu i dim koji je nefiltriran, pa udišu i više dima nego pušač.

Iz povijesti pušenja znamo da je prije pola tisućljeća francuski veleposlanik u Portugalu nosio firen-

tinskoj vlastelinki na poklon biljku nazvanu *Herba panacea*. Taj lijek za sve, duhan, balkanski je turizam arapskog porijekla koji znači »dim«. Glavni alkaloid, ujedno i uzrok ovisnosti - nikotin, dobio je naziv prema tom dalekoputujućem veleposlaniku. Pušenje je u svojoj tihoj evoluciji konstantno bilo na udaru zabrana, doduše iz nekih drugih razloga nego danas. Tako je i prvi čovjek koji je zapalio duhan na europskom tlu nakon silaska s Kolumbova broda bačen u tamnicu na nekoliko godina. Pa čak su ga i u Turskoj (»pušiti kao Turčin«) proglasili sotonskim djelom. A lijek za odvikavanje, umjesto današnjih flastera i guma za žvakanje, bila je smrtna kazna. Takva je sudbina danas jednaka smrti od karcinoma.

Već dugi niz godina ovisnost o pušenju predstavlja alarmantan problem javnog zdravstva. Poznato je kako se broj pušača iz godine u godinu povećava, osobito u zemljama u tranziciji, ali najviše zabrinjava to što se starosna granica pušača pomiče na dolje i sve je veći broj žena koje puše. U zemljama zapada, ipak, primijećena je stagnacija broja korisnika duhana, najvjerojatnije zbog toga što je pušenje postalo društveno neprihvatljivo ponašanje i očekuje se da će broj ovisnika o duhanu u ovim zemljama polako padati. Svjetska zdravstvena organizacija je, na primjer, među svim europskim zem-

ljama Hrvatsku smjestila na neslavno deveto mjesto, s popušenih 100 kutija godišnje i s osnovom na činjenici da status pušača ima više od 30 posto stanovništva. Nažalost, kao i drugdje, u ovoj statistici sve veći broj zauzimaju maloljetnici. Slobodno se može reći kako svaki stanovnik ove zemlje zna podatak da jedna cigareta skraćuje život za 6-7 minuta. Koliko je uistinu štetna ova navika i zbog čega se uvodi zakon o nepušenju možda najjasnije predstavlja brojka umrlih od izravnih posljedica štetnosti cigareta – 14.000 ljudi u Hrvatskoj godišnje.

Termin **pasivno pušenje** među znanstvenicima već prilično dugo kotira po štetnosti jednako kao i aktivno pušenje. Naime, slikovito se može reći da iz cigarete izlaze dva dima: glavni nerazrijeđeni tok dima, koji udiše pušač, i sporedni tok, koji nastaje sagorijevanjem cigarete. Taj razrijeđeni sporedni tok dima, kojeg udiše pasivni pušač, ima tri puta više katrana, nikotina i ugljičnog monoksida. Danas se takvo pasivno pušenje smatra podjednako rizičnim kao i aktivno. I upravo je tom problemu usmjerena stroga zakonska regulativa o zabra-

ni pušenja na javnim mjestima

Svima su dobro poznate štetnosti koje pušenje izaziva po zdravlje cjelokupnog čovjeka. Ipak, nabrojiti ćemo nekoliko osnovnih bolesti koje nastaju kao neposredna posljedica konzumiranja duhana. To nisu samo kozmetičke promjene poput žutih noktiju i zuba, karakterističnog zadaha i suhe, naborane kože. Dugotrajno pušenje izaziva i pogoršava čitav dijapazon tjelesnih bolesti. Prvo mjesto zauzimaju maligne bolesti. Učestalost karcinoma bronha, tj. pluća, 10 puta je veća u pušača. U istoj je mjeri povećan rizik nastanka karcinoma ždrijela, jednjaka i usne šupljine. Između ostalih, navodi se i povećan rizik podmluklog karcinoma bubrega, mokraćnog mjehura i gušterače. Pušenje je jedan od glavnih razloga nastanka kronične opstruktivne plućne bolesti (poznatije kao bronhitis). Pušenje je definitivno glavni rizik za nastanak ateroskleroze i posljedično koronarne i cerebrovaskularne bolesti, koje često završe infarktom, odnosno inzultom. Dokazano je da žene koje su pušile, a pogotovo ako puše za vrijeme trudnoće, imaju veći rizik od spontanog pobačaja, njihova djeca imaju manju porođajnu težinu i sporije napreduju u razvoju. O štetnostima pušenja na majku i plod nešto ćemo više reći u idućem broju, kao i o raznim načinima da se prestane pušiti, koji su se pokazali efikasnim kod većine bivših pušača.

OČNA KUĆA

optika i ordinacija
na jednom mjestu

551-045

Subotica
Maksima Gorkog 20
KOD GLAVNE POŠTE

Poštovani čitatelji,
U želji unapređivanja medicinske strane u našem tjedniku, možete slati svoja pitanja na koja će odgovarati naši liječnici-suradnici. Pisma možete slati poštom na adresu redakcije ili mailom na:
hrvatskarijec@tippnet.rs

Knjiga je prijatelj

Drugi moji, najmlađi čitatelji, nadam se da ste vožnju bicikla usavršili i da ste oprezni u prometu, te stoga možemo krenuti na jedno malo putovanje. Možete sjesti na bicikl i krenuti put Gradske knjižnice, a vas, dragi roditelji, molim da povedete one koji su malo mlađi.

Kako bih vam što bolje prikazala Gradsku knjižnicu, točnije dječji odjel u knjižnici, i ja sam posjetila ovu ustanovu. Gradska knjižnica se nalazi u blizini Gradske kuće, kod Zelene fontane. Vjerujem da vi koji stanujete u Subotici znate gdje je to, ali mislim da to znaju i oni koji su iz nekog drugog mjesta iz okolice Subotice ili iz Sombora, ili Bačkog Monoštora.

U knjižnici sam upoznala jako ljubaznu gospođu. Ispričala mi je neke zanimljivosti o knjižnici, te sam odlučila i vama prenijeti zanimljive podatke, kako biste bliže upoznali ovu ustanovu. Gospođa s kojom sam razgovarala zove se *Vesna Puzić* i ona tamo radi kao knjižničarka, te sam sigurna kako će vam ona pomoći snaći se kad odete u knjižnicu.

Da biste mogli posuđivati knjige iz Gradske knjižnice morate postati njenim članom, a članom ove ustanove može biti tko god to želi, od djece iz vrtića do odraslih osoba. No, na dječjem odjelu su uglavnom djeca do 8. razreda osnovne škole. Učlaniti se možete i sami, jer se na članskoj karti bilježe samo osnovni podaci, pa tako s vama ne moraju ići roditelji. Za članstvo je potrebno da znate kako se zovete, u koju školu idete i gdje stanujete i naravno potreban vam je novac, 600 dinara. To je članarina za godinu dana.

Iz knjižnice možete odnijeti najviše tri knjige i morate ih vratiti u roku od mjesec dana. Važno je ne zaboraviti vratiti knjige, jer bi i drugi htjeli čitati te knjige. Mislim da vam niti ne trebam govoriti kako se knjige moraju čuvati. Svaka se knjiga mora čuvati, a osobito ona koja nije vaša.

Na dječjem odjelu, kako mi je rekla i teta Vesna, možete pronaći razne slikovnice, bajke, basne, kratke priče, romane i lektiru, te i razne stručne tekstove. U ovoj knjižnici knjige su na policama poredane po vrsti književnih rodova, te se tako možete lakše snaći. No, ako vam je potrebna pomoć, onda zamolite neku od knjižničarki i one će vam rado pomoći. Knjige su pisane na srpskom, mađarskom, engleskom i hrvatskom jeziku.

U ovoj knjižnici imate i razne časopise i dječje novine, a među njima se nalaze *Modra lasta*, *Smib* i naš *Hrcko*. Ono što je zanimljivo za najmlađe čitatelje je i to da u sklopu knjižnice postoji i kutak za igranje, tj. mala igraonica i tu roditelji mogu doći sa svojom djecom od 16 do 18 sati, gdje djeca mogu upoznati knjige, pisati, risati ili igrati se.

Ovu ustanovu možete posjetiti i organizirano s vašim razredom ili vas nekoliko, jer su dopušteni i skupni

HRCKOVE VIJESTI

Učenici proslavili Malu Gospu na Bunariću

Teta Vesna slaže knjige

posjeti. Tada imate privilegij, te kolektivna članarina iznosi 400 dinara, za svakog pojedinačno. U ovakvim skupinama potrebno je najmanje 10 zainteresiranih kako bi se ostvario ovaj popust. Knjižnicom godišnje prođe oko 1200 članova. Preporučujem vam da posjetite knjižnicu, pogledate što sve možete tamo pronaći i učlanite se.

Mjesto za igranje

Na taj ćete način imati pristup mnogim knjigama i uvijek imate mogućnost saznati nešto više, pročitati neku lijepu knjigu, ili lektiru koja vam je potrebna za školu. U svakom slučaju knjiga je čovjekov dobar prijatelj.

Ž. Vukov

Kreativni kutak

19. rujna 2008.

U ponedjeljak, 8. rujna, učenici hrvatskih odjela 5., 6. i 7. razreda OŠ »Ivan Milutinović« iz Subotice i Male Bosne posjetili su svetište Majke Božje na Bunariću, gdje su uz svetu misu proslavili rođenje Blažene Djevice Marije i održali nastavu u prirodi. Misno slavlje je predvodio je mons. dr. *Andrija Kopilović*, te je svojom propovijedi potaknuo nazočne, a posebice djecu, na razmišljanje o riječima koje mogu biti lijepe, ali i opake, te kako iste treba obazrivo koristiti. Također, ispričao nam je svoj doživljaj sa seminara na kojem je bio, a koji je djecu veoma dojmio. O tome su najviše i pisali na satu hrvatskog jezika koji je uslijedio. Sretni i puni novih saznanja o mjestu koje smo posjetili, nastavili smo sa satima hrvatskog jezika, matematike, i naravno – tjelesnog odgoja. Ni kiša, koja je povremeno padala nije nam prekinula uživanje. Na ovom lijepom mjestu i učenje je bilo mnogo lakše i zanimljivije. Svi sudionici učenici, njihovi roditelji i nastavnici, oduševljeni su toplim prijemom i ovakvim vidom nastave, te su izrazili želju da se ponovno okupimo na istom mjestu što prije.

Kristina Ivković,
7.d, OŠ »Ivan Milutinović«, Mala Bosna

»Posjeta Bunariću na blagdan rođenja Male Gospe će se uvijek sjećati, najviše zbog lijepe propovijedi. Svidio mi se dio kada je mons. Andrija Kopilović ispričao doživljaj sa seminara na kojem je bio. Tamo je dobio posebnu žvaku na kojoj se nalazila poruka: »Ti si sol zemlje...«. Posebno iskustvo je za mene bila nastava u prirodi i jako bih voljela da se ponovi. Bilo nam je lijepo, ni kiša i vjetar nisu mogli zasjeniti našu radost.«

Sara Dulić,
5.c, OŠ »Ivan Milutinović«, Subotica

»Meni se na Bunariću najviše svidjela misa. Župnik nam je ispričao priču o jednoj posebnoj žvaki. Danas smo se lovili po parku, igrali s prijateljima, zajedno učili i usput se super proveli. Po tome ću pamtit i ovaj izlet i nadam se doći još koji puta.«

Larisa Skenderović,
7.d, OŠ »Ivan Milutinović«, Mala Bosna

»U ponedjeljak su sva djeca hrvatskih odjela iz naše škole posjetila svetište Bunarić, gdje smo skupa proslavili Gospin rođendan. Proslavili smo ga na misi, a nakon smo imali nastavu u prirodi gdje smo sastavili i ovaj članak.«

Učenici i nastavnici hrvatskih odjela
OŠ »Ivan Milutinović«

Navijačka ekskurzija

U grotlu Maksimira

Dobro, nećemo o rezultatu, jer ga ni Hrvatska ni Engleska nikada neće zaboraviti, baš kao ni preklanjskih 2:0 na Maksimiru i prošlogodišnjih 3:2 na Wembleyu. Ali, možemo o ponečemu što je prethodilo i onomu što je obilježilo Debakl ili Pobjedu, ovisno s koje se strane gleda.

Skupina od 37 ljudi – članova Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini (koji je i organizirao odlazak na utakmicu), ali i Demokratske stranke, Lige socijaldemokrata Vojvodine i onih koji stranački nisu opredijeljeni – zaputila se prošle srijede u Zagreb ne bi li i sami bili sudionici

Kladionice su, primjerice, za pobjedu Hrvatske davale kvotu 2,80, za neodlučeno 3,20, a za pobjedu Engleske 3,60, pri čemu je malo njih vjerojatno zanimala kvota »iz dva u dva«. Od svega navedenog odstupa jedino upozorenje Ivana Katalinića da Englezi sigurno neće igrati loše kao u dva posljednja međusobna susreta, ali je i ono dobilo stidljiv prostor na stranicama specijalnog izdanja Hrvatskog nogometnog saveza. Sve to, i još mnogo, mnogo više jasno je davalo do znanja ne samo ozračje nego i raspoloženje hrvatske javnosti uoči drugog kola kvalifikacija za Svjetsko prvenstvo 2010.

Navijači iz Subotice, Sombora i Sente

jedinstvenog nogometnog događaja, koji je po zanimanju daleko prešao granice Hrvatske i Engleske.

OZRAČJE: Na graničnom prijelazu u Erdutu ozračje kao i svakog radnog dana: tek poneki kamion i putničko vozilo napuštaju ili ulaze u Hrvatsku. Ali, već od Osijeka, Đakova i diljem auto-ceste kolona vozila sa zastavama nedvojbeno daju do znanja odredište i cilj putovanja. Utakmica na Maksimiru bez ikakve je konkurencije događaj dana: radio postaje izvješćuju o sukobima navijača, prenose se izjave hrvatskih i engleskih igrača, izbornika, nogometnih znalaca i navijača koji prognoziraju rezultat. I dnevne novine svoje su naslovne, prve unutarnje i najveći dio stranica koje pokrivaju sport posvetile isključivo utakmici Hrvatska - Engleska, a na samom stadionu gledateljima se dijele besplatni primjerci specijalnih izdanja »Jutarnjeg lista« i Hrvatskog nogometnog saveza. Uvjerjenje u pobjedu Hrvatske gotovo je zapanjujuće: »Večernji list« je, primjerice, na naslovnoj stranici donio fotomontažu Slavena Bilića i Fabia Capella, s potpisom ispod lijeve strane lica »O, da«, a ispod desne »Oh, no«! Optimizam se podjednako temelji na dvjema posljednjim pobjedama Hrvatske, na »strahu« engleskih navijača, umjerenosti njihovih igrača i izbornika, izjavama Slavena Bilića i njegovih izabranika, pa do razgovora s veleposlanikom Velike Britanije u Zagrebu naslovljenim »Nije sramota izgubiti od petog na svijetu«.

u Južnoafričkoj Republici.

BESPRIJEKORNAORGANIZACIJA: Takav događaj, naravno, u punu pripravnost stavio je i jake policijske i sigurnosne (državne i privatne) službe kako bi se o »utakmici visokog rizika« ipak pisalo na sportskim, a ne na stranicama crne kronike. Sve je, doista, bilo besprijekorno organizirano, a posla je bilo puno. Mediji su, primjerice, veliku pozornost posvetili broju od 2700 engleskih navijača koji su došli u Zagreb, s posebnim naznakama da su na Otoku ostali svi registrirani huligani i »sumnjivi«, te da je »ostatak« u Hrvatsku pratilo i više britanskih policajaca koji su u poslu osiguravanja utakmice pomagali svojim hrvatskim kolegama. Oko južne tribine, otkuda su engleski navijači pratili utakmicu, policije kao kad dolazi papa ili kakav predsjednik. Prilazi stadionu obilježeni su prisustvom policije i oko okolnih zgrada u ulicama Mile Budaka, Sveticama i Aleksandra Heinzla; kafići posvuda zatvoreni, a »piva« i ispred »Žitnjaka« ima ograničeni rok pijenja. Još luđe je na Maksimirskoj cesti, čiji je dio oko stadiona u potpunosti blokiran: košnice navijača skoncentrirane oko kafića koji tamo – začudo – rade, pa je čovjeku potpuno jasno da svi piju, ali nikako i tko (to) plaća. Posvuda prodavači navijačkih i ostalih rekvizita, »neophodnih« za praćenje utakmice: šal s nogometnim grbovima Hrvatske i Engleske (kao uspomena na 10. rujna u Zagrebu) 70 kuna, vrećica sunčokreta i(li) kikirikija 10, isto toliko i izrezan

par stiropora za sjedalicu! Svijeta, očito, više no što Maksimir može primiti, te je stoga posve normalno da se za ulaznicu – koja je na »zapadu, gore« stajala 300 – iz mnogih usta nudi i po 1000 kuna!

NAVIJAČI: Već sat uoči utakmice stadion gotovo ispunjen. Službeni spiker i organizatori zahvaljuju hrvatskim navijačima na veličanstvenom ugođaju, pozivajući ih ujedno na fair-play navijanje. Isto to, uz želju za ugodan boravak u Zagrebu, ponavljaju na engleskom i publici na južnoj tribini. Nedugo zatim koncert zvižduka od kojeg se tek jedva čuje skandiranje »Englad, England«: Rooney, Terry, Lampard, Beckham... Walcott izlaze na zagrijavanje. Prva postava, podijeljena po pet, uvježbava dobitnu kombinaciju – pas igru s jednim dodiriom lopte. Erupcija grla, ipak, kada su se nekoliko minuta kasnije na travnjaku pojavili Pletikosa, Modrić, Olić, Čorluka... Pranjić. Dok »sjever« dirigira »istoku« i (poslovično tišem) »zapadu«, spiker pozdravlja navijače iz Splita, Vinkovaca, Umaga, Vukovara, Novog Zelanda, Australije, Nürnberga; nabraja gotovo svako mjesto u Herceg-Bosni, ali ne i Sontu, Sombor, Đurđin i Suboticu ili makar Vojvodinu. Iznad nas skupina navijača, čiji natpis na zastavi otkriva da su iz Liskovače; ispod nas na barjaku »Bože, gledaj Tvoje Livno«. Dok čekaju »Good, save the Queen« i »Lijepu našu«, skupa s još bar 30.000 ljudi pjevaju »Lijepa li si«, »Moja domovina« i ostale pjesme koje adrenalin nacionalnog naboja (po)dižu na najvišu razinu.

Ostatak je, naravno, poznat. Pa ipak, i pored viđenog na televizijskim ekranima, jedna stvar je doslovce nezaboravna. Koliko je god bio nevjerojatan optimizam Hrvatske uoči utakmice, još je više na kraju zadiviljujuća podrška hrvatskim reprezentativcima. Kad je već sve

postalo jasno, pa i na samom kraju, pjesma i navijanje kao nekoliko sati ranije. Ljudi su jednostavno bili svjesni činjenice da je jednom morao doći trenutak kada jednom ne ide ništa, a drugom sve polazi za nogom.

Samo da se ne ostvari prognoza jednog od putnika iz Subotice uoči utakmice: »Ako Hrvatska pobijedi, imat će samo jednog izbornika. Ako izgubi, bit će ih četiri milijuna«.

Z. R.

Josip Stipić, prvak države u vožnji mountain bikea

Šampion teških staza

Iako dolazi iz ravničarskog kraja, na nedavnom državnom prvenstvu okitio se naslovom prvaka

Razgovor vodio: Dražen Prčić

Od vremena svog nastanka bicikl je postao čovjekovo nezaobilazno prijevozno sredstvo. Milijarde ljudi svaki-danšnje prevaljuju manje ili veće dionice na svojim dvokotačnim »ljubimcima«, vozeći se prirodom posla ili rekreacijskom željom. Sportski gledano, biciklizam je odavno olimpijski sport i milijuni drumskih natjecatelja »jure« stazama diljem svijeta. Odnedavno i mountain bikeri, vozači specijalnih terenskih bicikala, sudjeluju na velikim svjetskim natjecanjima, a Subotičanin *Josip Stantić* (1957.),

član kluba »Coyotes« s Palića, prvak je Srbije u kategoriji Masters 50+.

Otkud interes za vožnju terenskih bicikala s obzirom kako živite u ravničarskom kraju, koji oskudijeva u specijalizira-

nim stazama potrebnim za ovaj sport?

Cijeloga svoga života vozim bicikl, a odluka o bavljenju mountain bikingom došla je u želji nastavka aktivnim bavljenjem sportom, jer sam se veći dio svoje sportske karijere bavio atletikom.

U kojoj disciplini i kakve ste rezultate postizali?

Trčao sam duge staze, discipline 5.000 i 10.000 metara i svojevrmeno sam bio i reprezentativac nekadašnje SFRJ. Nažalost, nisam bio niti jednom prvak države, ali sam uvijek bio među tri prvoplasirana.

Ali ste zato nedavno postali prvakom države u mountain bikeu.

Na državnom prvenstvu u kategoriji Masters za vozače starije od 50 godina, održanom u Vlasotincima, osvojio sam prvo mjesto i naslov šampiona Srbije.

Pojasnite nam disciplinu u kojoj ste trijumfirali.

Utrka se vozi na stazi dužine 25 km, četiri kruga, koja se u prosjeku voze oko 2 sata.

Koliko dugo ste se pripremali za ovo zahtijevno natjecanje?

Konkretno, za državno prvenstvo sam se pripremao nešto više od mjesec dana, ali za cijelu natjecateljsku sezonu pripreme traju po nekoliko mjeseci. Pokraj svaki-danšnjeg treninga postoje i dodatne vrste pripreme, poput plivanja i odlaska u teretanu. U razdobljima između natjecanja treniram minimum četiri puta tjedno, vozeći 30-40 km.

Kako izgleda trening tijekom »zimске« sezone koja se već polagano približava?

Uz već spomenute alternativne

oblike treninga, doma redovito vozim u tzv. valjku sobnu varijantu vožnje bicikla.

U kojoj mjeri Vam u postizanju odličnih biciklističkih rezultata pomaže iskustvo iz atletike?

Pomaže veoma mnogo, osobito u taktičko-tehničkom dijelu planiranja same utrke, što je u velikoj mjeri jednako kao i u utrkama na atletskoj stazi. Uz odličnu tjelesnu pripremljenost i upornost, za velike rezultate najvažnija je »dobra glava«. Primjerice, osobno se tijekom utrke najviše volim držati po strani, na drugom ili trećem mjestu, a kada se ukaže pravi trenutak »napasti« prvoga i preuzeti njegovo mjesto.

Vožnja mountain bikea podrazumijeva i kombinaciju svladavanja opasnijih uspona na stazi. U kojoj mjeri je zastupljeno i trčanje i nošenje bicikla?

Zbog specifičnosti staza na kojima vozimo ponekad dolazi do situacija kada se zbilja ne može upravljati biciklom i tada se mora trčati i nositi dvokotač u rukama. Ali takvih situacija je, u postotcima, svega 5-10 posto na cijeloj stazi.

Kakav model bicikla trenutačno vozite?

Vozim vrhunski američki bicikl Corratec, težine 10 kg, s pneumaticima Maxis Larsen TT.

Kakvi su natjecateljski planovi za iduću sezonu?

Sada sam trenutačno na sportskom odmoru, a pripreme za novu natjecateljsku sezonu počinju 15. prosinca. Za iduću godinu planiram nastupe na srbijanskim ligaškim natjecanjima koja se održavaju u Kraljevu, Kragujevcu, na Kopaoniku...

Kao i nastup na sljedećem državnom šampionatu u mojoj starosnoj kategoriji.

I na koncu, dokle tako?

Dokle god budem imao snage i želje baviti se sportom. A bicikl ću uvijek voziti.

Sportska obitelj

Pokraj svestranog tate Josipa, i njegovi sinovi su nastavili obiteljsku tradiciju bavljenja sportom. Stariji sin Boris je prvak u Kick boxu, dok mlađi Davor također vozi mountain bike, ali u kadetskoj kategoriji.

Davisov cup

Hrvatska – Brazil

Od petka 19. rujna do nedjelje 21. rujna Zadar će biti domaćin kvalifikacijskog susreta za plasman u Svjetsku skupinu Davisova kupa. Hrvatska reprezentacija, na putu svog povratka među najbolje nacionalne momčadi, imat će za protivnika selekciju Brazila, a za potrebna tri boda

koji donose ukupnu pobjedu borit će se: Ivo Karlović, Marin Čilić, Mario Ančić i Roko Karanušić koje je pozvao izbornik Goran Prpić. U petak se igraju dva singla, u subotu parovi, a posljednjeg dana, u nedjelju, na programu su posljednja dva pojedinačna susreta. Davis cup reprezentacija Srbije igrat će meč Svjetske skupine protiv Slovačke u Bratislavi.

Liga prvaka

Hrvatski predstavnici

Susretima prvog kola započela je nova sezona Lige prvaka. Iako niti ove godine Hrvatska neće imati svoga predstavnika, ipak će nekoliko hrvatskih »legionara« predstavljati nogomet svoje zemlje. Za svoje klubove nastupat će sljedeći hrvatski nogometaši:

Eduardo da Silva (Arsenal), Jurica Vranješ (Werder Bremen), Dario Knežević (Juventus), Ivica Križanac (Zenit), Mario Galinović i Ante Rukavina (Panathinaikos), Darijo Srna (Šahtar) te Ognjen Vukojević (Dynamo Kijev).

Derbi

Dinamo – Hajduk

U nedjelju 21. rujna s početkom u 20.15 h (izravan televizijski prijenos na HTV 2) u Maksimiru će se igrati prvi ovosezonski hrvatski nogometni derbi između Dinama i Hajduka. Nakon nešto slabijeg starta, Splitsani su s nekoliko uzastopnih pobjeda uhvatili priključak za vrh tablice (3. mjesto), dok su zagrebački modri upravo u posljednjem ligaškom susretu protiv gradskog rivala Zagreba (2-2), pokvarili stopostotni učinak u ovogodišnjoj sezoni HNL.

Paraolimpijada

Tri hrvatska zlata i srebro

Hrvatska paraolimpijska reprezentacija postigla je najveći uspjeh u povijesti ove grane olimpijskog sporta. Kaštelanka Antonija Balek osvojila je dvije zlatne medalje, u bacanju koplja i bacanju kugle,

postavivši nove svjetske rekorde u ove dvije discipline. Treće zlato za svoju državu osvojio je, također s novim svjetskim rekordom, bacač kugle Darko Kralj. Četvrtu medalju, srebro u bacanju koplja, osvojio je Branimir Budetić.

Jedrenje

Kriterijska regata

Od 18. do 21. rujna na Paliću će se održati kriterijska jedriličarska regata na kojoj sudjelovati natjecatelji iz cijele države. Bodovi osvojeni na regati računaju se za plasman u državnu reprezentaciju.

Vjekoslav Futo, jedriličar

Šampionski entuzijazam

Unatoč skromnim uvjetima godinama se bilježe vrijedni rezultati

Razgovor vodio: Dražen Prčić

Čamac

Prosječna cijena rabljenog natjecateljskog čamca je oko 4.500 eura, dok novi košta 20.000 eura (i više).

Na najvećem vojvođanskom jezeru – Paliću, postoji duga tradicija jedrenja, a godinama već tamošnji jedriličarski klub ima svoje reprezentativne predstavnike koji na najvećim domaćim natjecanjima, unatoč zbilja skromnim financijskim uvjetima rada i treninga, kontinuirano bilježe vrijedne sportske rezultate. Jedrenje, kao visoko priznati olimpijski sport, izuzetno je skupo i potrebni su veliki materijalni potencijali za vrhunske domete, ali i pokraj svega *Vjekoslav Futo* (1981.), skupa sa svojim sportskim kolegama iz kluba, uspijeva biti u samom vrhu državnog jedrenja u svojoj olimpijskoj klasi 470.

Tko Vas je prvi doveo u jedriličarski klub i »zarazio« jedrenjem?

Glavni krivac za moje jedriličarsko opredjeljenje bio je moj prijatelj *Srdan Skala*, i sam jedriličar, koji me je 1993. godine doveo na ovaj dio jezera Palić. Započeo sam, kao i svi početnici, u klasi Optimist (klasa koja se vozi do 15. g op.a).

Kada ste se prvi puta službeno počeli natjecati?

Bilo je to odmah iste godine, samo nekoliko mjeseci nakon što sam počeo trenirati skupa sa svojim vršnjacima. Na svom prvom natjecanju, mislim da je to bilo prvenstvo Vojvodine, osvojio sam 7. mjesto.

A zatim su uslijedili brojni šampionski naslovi.

U klasi Optimist sam zbilja osvojio sve što se osvojiti može u toj kategoriji. Bio sam nekoliko puta prvak države, republike, pokrajine.

Kada ste promijenili natjecateljsku kategoriju i za koju ste se seniorsku klasu odlučili?

S obzirom kako se Optimist vozi svega do 15. godine života, kada je došlo vrijeme odabira seniorske klase odlučio sam se za klasu 470. U pitanju je olimpijska klasa, koja je ime dobila zbog svoje dužine čamca u centimetrima (470 cm). Inače sam čamac je težak oko 120 kg, s jedrom oko 150 kg.

Koji je Vaš najveći uspjeh u ovoj kategoriji?

Prošle, 2007. godine bili smo prvaci države u ovoj klasi, a uz to smo imali i broje pobjede na raznim regatama i kriterijskim natjecanjima. Također sam sudjelovao i na Balkanijadi u Rumunjskoj.

Kakav je ovogodišnji rezultat?

Nedavno smo se vratili s Državnog prvenstva iz Golubca, gdje smo ovoga puta osvojili treće mjesto, ponajviše zbog naše težine. Naime,

umjesto idealno prosječnih 135 kilograma, moj suvozač *Velimir Obrenović* i ja »težili« smo čak 195 kg i očekivani rezultat je izostao.

No, čini se kako nisu samo suvišni kilogrami u pitanju?

Dobro, ima tu i drugih faktora koji značajno utječu na kvalitetniji sportski rezultat. Prije svega to je čamac kao osnovno natjecateljsko sredstvo i od kojega mnogo toga zavisi. A mi vozimo čamac star 30 godina...

Koliko često se mora izlaziti »na vodu« i trenirati za ostvarenje kvalitetnijih rezultata?

Treba bi se biti na vodi svakidašnje po nekoliko sati, ali to je za amatersko bavljenje sportom gotovo nemoguće. Usklađivanjem poslovnih obveza i slobodnog vremena nastojim trenirati najmanje 3 puta tjedno po nekoliko sati.

U čemu se sastoji jedan standardni jedriličarski trening?

Prvo se oprema jedrilica svim potrebnim rekvizitima, zatim slijedi izlazak na vodu i, konačno, trening raznovrsnih manevara u vožnji.

Koja je minimalna snaga vjetra potrebna za nesmetani trening?

Potrebno je da vjetar puše brzinom od barem jednog bofora (3,5 metra u sekundi).

A najbolje doba godine?

U našem klimatskom podneblju to je vrijeme proljeća i jeseni, kada ima najviše vjetrovitih dana.

Natjecanja

Od 18.–21. rujna na Paliću će biti organizirana kriterijska regata na kojoj se mogu ostvariti bodovi potrebni za ulazak u državnu reprezentaciju.

KRIŽALJKA

www.kviskoteka.hr

	TRANSAT-LANTIK	POVIJESNI SPORAZUM SKLOPLJEN U RIJECI	TAJLAND	NEKAĐ SLAVNI SAHIST, BORISLAV (BORA)	NAŠA NEGACIJA	GLUMICA MARTINELLI		PSIHIČKI PROFIL	NAŠA GLUMICA	GLUMAC BRANDO	ČELIK ZA ALATE (MNOŽ.)	DOČEKIVANJE	ZEMLJA POD UPRAVOM EMIRA
UGAŽENE STAZE U SNIJEGU							LJEKOVITE MASTI ZA KOŽU EUROPIJ						
RIJEKA			SKIJAŠKA DISCIPLINA VRHOVNO SUDIŠTE U ST. ATENI										
JEZIK SJEVERNO-AMERIČKIH INDIJANACA (EYAKO)					IGRAČI U ISTOJ MOMČADI ... UL HAQ								
BOLEST KOŽE LICA (anagram: KOŽARE)							DRŽAČ ČARAPE RIMSKI KUĆNI DUH						
MUŠKI RODITELJI						ŽENA IZ LAPONIJE NJISKA, NJISTANJE							
ORGAN VIDA				TV VODITELJICA ALAVANJA ANCONA			AMERIČKA PTICA KUKAVICA AL PACINO					"TONA" PJESNIČKO IME TROJE	
MAČJA ŠAPA				DRŽAVA S BAGDADOM STARA DAMA NAŠEG TURIZMA						POČETAK ČITANJA NOBELOV EKSPLOZIV			ALBANSKA TELEGRAFSKA AGENCIJA
ANTIČKA GOZBA S OBOLOM SUDIONIKA						TAVA (TAL.) REDATELJ RUSSELL							
NJEMAČKI ELEKTROTEHNIČKI KONCERN				HOKEJSKA PLOČICA "MALI ELEKTRIČNI STROJEVI"			PRVA ADAMOVA ŽENA (LILITA) DOSADITI						
NOVI ZELAND			DRŽAVA S OHRIDOM MOGRANJ, ŠIPAK										
PJESMA OD 14 STIHOVA						LOVA JUNAK ROMANA ZOVEM SE CRVENA						BORILAČKI SPORT	DIV IZ BIBLIJSKOG NARODA ENAK, ENACANIN
KLASIČNI PISAC						ŠALVARE OPERNA DIVA, MARIJANA							
"IURIST"				JARAD, JARČAD ČOKOLADNA PJEVAČICA ADU							"UNITED NATIONS" ZBOGOM U DALMACIJI		
BRANKO CIKATIĆ			SULTANOV DVOR UČVRŠĆIVAČ VLASI						ONDA PČELINJI PROIZVOD				
GLAVNI GRAD LETONIJE					... I EVA IVICA KOSTELIĆ					OBJEKT ZA POPRAVAK BRODOVA "RAČUN"			
KOŽNE OJEDINE						ORGANSKI KEMIJSKI SPOJEVI KISIČ						NAJTANJE SLOVO SUMPOR	
HIPEROPILA													

prine, pomade, ri, velslalom, ejak, suigrači, kerza, halter, očev, japnka, oko, anja, ani, i, capa, trak, či, eranos, padeja, aeg, pak, lift, uz, makedonija, sonet, novac, klasik, dimije, iur, jartci, un, bc, sara, tada, riga, adam, dok, ojed, eteni, i, dalekovidnost.

RIJEŠENJE KRIŽALJKE:

Zapečena paprika

HRVATSKARIJEČ

GASTRONOMSKI KUTAK

Potrebno:

6-8 slatkih paprika
mladi sir
kiselo vrhnje
riža
jaja
tikvice
mrkva
peršin

Priprema:

Izdinstati mrkvu, peršin i tikvice, te dodati rižu, sve zajedno prodinstati i ostaviti da se riža skuha. Kada je to gotovo pomiješati s mladim sirom i puniti paprike. Napunjene paprike redati u vatrostalnu posudu ili tepsiju i preliti ih pomiješanim jajima i kiselim vrhnjem. Peći oko 1 sat.

FOTO KUTAK

I meni je zima...

Nama je dovoljno da znate za nas...

FUNERO

Privatno pogrebno poduzeće

- Subotica, Karađorđev put 2,

telefon (danonoćno): (024) 55-44-33

- Horgoš, Borisa Kidriča 7,

telefon (danonoćno): (024) 792-202

Raspored sprovođa i umrlice na

Internetu: www.funero.co.yu

e-mail: funero@funero.co.yu

Mogućnost odloženog plaćanja

**MILENIJUM
OSIGURANJE**

- Registracija i osiguranje motornih vozila
- Najpovoljnije osiguranje imovine, tvrtke, kasko osiguranja motornih vozila i radnih strojeva plaćanjem na 12 rata
- Osiguranje transporta
- Osiguranje nezgoda, obvezna i sva imovinska osiguranja
- Sigurna i brza isplata štete
- Postanite i Vi član velike obitelji "Croatia osiguranja" D.D. iz Zagreba

"Milenijum osiguranje" A.D. Beograd - Filijala Subotica

24000 Subotica, Karađorđev put 38, telefon: +381 (24) 555-867 i 552-406

E-mail: mios@tippnet.co.yu

Radno vrijeme: od 8 do 16 sati

**PETAK
19.9.2008.**

06.40 - Najava programa
07.00 - Dobro jutro, Hrvatska
07.05 - Vijesti
07.10 - Dobro jutro, Hrvatska
07.35 - Vijesti
07.40 - Dobro jutro, Hrvatska
09.10 - Domaći dokumentarni film
10.00 - Vijesti
10.15 - Tigar i redovnik, dokumentarni film
11.10 - Oprah show
12.00 - Dnevnik
12.30 - Opijeni ljubavlu
13.20 - Dan za danom, mozaično-zabavna emisija
14.30 - Vijesti
14.45 - Ubojstvo, napisala je - serija
15.35 - Glas domovine
16.10 - Hrvatska uživo - Vijesti
16.15 - Hrvatska uživo
17.50 - Iza ekrana
18.20 - Stepinac, dokumentarni film
19.30 - Dnevnik
20.15 - Heroji Vukovara: Žuti mravi i pustinski štakori, dok.serijal
21.05 - Film
23.00 - Lica nacije
23.45 - Dnevnik 3
00.00 - Vijesti iz kulture
00.15 - 24 (6.), serija
01.00 - Filmski maraton: Cross My Heart, američki film
02.30 - Filmski maraton: Gotcha!, američki film
04.10 - Reprizni program
04.35 - Oprah show
05.20 - Opijeni ljubavlu
06.05 - McLeodove kćeri 7., serija
06.50 - Iza ekrana

07.00 - Crtana serija
07.25 - Tarzan, crtana serija
07.50 - Žutokljunac
08.20 - Crtana serija
08.45 - Ranč kod Pikove sedmice, serija za djecu
09.10 - Veliki odmor
10.00 - Prijenos sjednice Hrvatskog sabora / reprizni program
13.35 - O.C. 3., serija
14.20 - O.C. 3., serija
15.25 - Prijatelji 8., serija
15.45 - Nove avanture stare Christine 1., humoristična serija

16.15 - Zvezdane staze: Nova generacija 7., serija
17.00 - McLeodove kćeri 7.
17.50 - Županijska panorama - Split
17.50 - Županijska panorama - Osijek
17.50 - Županijska panorama - Bjelovar
17.50 - Županijska panorama - Rijeka
17.50 - Županijska panorama - Zadar/Šibenik
17.50 - Županijska panorama - Varaždin/Čakovec
17.50 - Zagrebačka panorama
18.15 - Vijesti na Drugom
18.40 - Beverly Hills 5., serija
19.30 - Otvođenje Varaždinskih baroknih večeri, prijenos
20.50 - Vijesti
21.10 - Eureka 2., serija
22.00 - Sedam razdoblja rocka, dokumentarna serija
23.00 - Nabrijani, serija
23.50 - Inspektor Lynley
01.20 - TV raspored

05:30 Ružna ljepotica, serija
06:20 Iggy Arbuckle
06:45 Power rangers, serija
07:10 Pepa praščić
07:25 Roary, crtana serija
07:35 Beba Felix
08:00 Nova Iova
10:00 Naši najbolji dani
11:00 Bumerang, serija
11:50 Zauvijek susjedi, serija
12:30 Kralj Queensa, serija
13:00 Cosby show, serija
13:30 Svi vole Raymonda
14:00 Vijesti
14:15 Pitanje života i ljubavi, igrani film
15:55 Mama, tata i ona, film
17:35 Vijesti
17:50 Bumerang, serija
18:40 Zauvijek susjedi, serija
19:15 Dnevnik Nove TV
19:50 10 do 8, informativna emisija
20:00 Moj tata je bolji od tvog tate, obiteljski show
21:20 Dadilja u nevolji, film
23:30 Vijesti
23:45 Solo, igrani film
01:20 Mama, tata i ona, film
02:55 Pitanje života i ljubavi, igrani film
04:30 Kralj Queensa, serija
04:55 Cosby show, serija
05:20 Kraj programa

07.10 Magnum, serija (R)
08.00 SpužvaBob Skockani
08.45 Sam svoj majstor, humoristična serija
09.30 Kunolovac, kviz
10.15 Korak po korak, humoristična serija (R)
10.40 Puna kuća, serija (R)
11.05 Malcolm u sredini, humoristična serija (R)
11.30 Dadilja, serija (R)
11.55 Reba, serija (R)
12.25 Vijesti
12.30 Eksploziv, magazin
12.45 Večera za 5, lifestyle emisija (R)
13.15 Punom parom, kulinarski izazov (R)
13.40 Za istim stolom, dramska serija
14.30 Magnum, serija
15.20 Cobra 11, serija
16.15 Korak po korak, serija
16.40 Puna kuća, serija
17.05 Malcolm u sredini, serija
17.35 Dadilja, serija
18.00 Reba, serija
18.30 Vijesti
18.55 Eksploziv, magazin
19.05 Večera za 5, lifestyle emisija
19.35 Punom parom, kulinarski izazov
20.00 Big Brother, show
22.05 Visoka napetost, igrani film, komedija
23.50 Vijesti
00.00 Kriv, igrani film, triler
01.55 Kunolovac, kviz
03.55 Big Brother, show

**SUBOTA
20.9.2008.**

08.00 - Vijesti
08.10 - Kinoteka - ciklus Johna Forda: Kako je bila zelena moja dolina, američki film
10.00 - Vijesti
10.20 - Kućni ljubimci
11.00 - Veterani mira, emisija za branitelje
12.00 - Dnevnik
12.35 - Opijeni ljubavlu
13.25 - Svirci moji, zabavno-glazbena emisija
13.55 - Prizma, multinacionalni magazin
14.40 - Duhovni izazovi
15.00 - Znanstvene vijesti
16.10 - Euromagazin
16.45 - Vijesti
17.00 - Iznad oblaka, serija
18.35 - TV Bingo show
19.15 - Loto 7/39
19.30 - Dnevnik
20.15 - Čvrsta ruka mira, američki film

22.00 - Odmjetnice, američko-francusko-meksički film
23.40 - Dnevnik 3
23.50 - Vijesti iz kulture
00.05 - Filmski klub: Praskalice, film
01.35 - Filmski maraton: Substitute, američki film
03.25 - Filmski maraton: Prolazi zima, američki film
05.00 - Skica za portret
05.15 - Opijeni ljubavlu
06.00 - Reporteri
07.10 - Euromagazin

07.00 - TV vodič
08.25 - Najava programa
08.30 - Christinin vrt 2., dokumentarna serija
09.00 - Žutokljunac
09.35 - Disneyjevi crtići: Miki i prijatelji
09.55 - Disneyjevi crtići: Kuzco - careva nova škola
10.25 - Doctor Who 2., serija
11.15 - Briljanteen
12.10 - Divlja Kina: Zmajevno srce, dok. serija
13.05 - Filmski klasici - ciklus Elizabeth Taylor: Lassie se vraća kući, američki film
14.30 - KS automagazin
15.00 - Zadar: Tennis, Davis Cup: Hrvatska - Brazil, prijenos
18.10 - Magazin Lige prvaka
18.45 - Istina o hrani: Kako biti najbolji, dokumentarna serija
19.45 - Otkad si otišla: And so this is Christmas, humoristična serija
20.30 - Koncert
22.35 - Opera pod zvijezdama
00.25 - Sportske vijesti
00.35 - Zvezdane staze: Nova generacija 7., serija
01.20 - Zvezdane staze: Nova generacija 7., serija
02.05 - Zvezdane staze: Nova generacija 7., serija
02.50 - Zvezdane staze: Nova generacija 7., serija
03.35 - TV raspored

05:50 Tomica i prijatelji
06:10 Yu-Gi-Oh GX
06:35 Iron Kid, crtana serija
07:00 Bratz, crtana serija
07:25 Dora istražuje
07:50 Dora Iova
09:50 Večernja škola - EU
10:45 Krippendorfovo pleme, igrani film

12:20 Spy Kids 3 D: Završna igra, igrani film
13:45 Dadilja u nevolji, film
15:50 Nad lipom 35, show
17:00 Vijesti
17:10 Hitna 94, serija
18:10 Trenutak istine, game show
19:15 Dnevnik Nove TV
20:00 Zorro: Maskirani osvetnik, igrani film
22:15 Jack Munja, igrani film
00:00 Šašavi roditelji, film
01:35 Sve zbog ljubavi, film
03:15 Vojni udar, igrani film
04:50 Svi vole Raymonda
05:10 Kraj programa

05.25 Big Brother, show
07.35 Eksploziv, magazin (R)
08.00 Look, zabavna emisija (R)
08.25 Moderni dečki, humoristična serija
08.50 Bikeri s Marsa, crtana serija
09.15 Ulica Sezame, crtana serija
10.10 Di-gata, crtana serija
10.35 Bijeg, dramska serija
11.25 Otočna ekipa, reality drama
12.15 Bingo, igrani film, obiteljski
13.55 Vijesti uz ručak
14.00 Dunston u hotelu, igrani film, komedija
15.35 Big Brother, show (R)
17.30 Zvijezde Ekstra: Jean-Claude van Damme, zabavna emisija
18.30 Vijesti
19.05 Eksploziv, magazin
19.30 Look, zabavna emisija
20.00 Terminaror, igrani film, znanstveno-fantastični/ akcijski
21.50 Big Brother, show
22.55 Vrtlog života, igrani film, drama
01.00 Kunolovac, kviz
03.00 Tanka linija smrti, igrani film, znanstveno-fantastični triler

**NEDJELJA
21.9.2008.**

07.40 - Najava programa
08.00 - Vijesti
08.10 - Koncert - ciklus Gustava Mahlera:
09.35 - Jelovnici izgubljenog vremena
10.00 - Vijesti

10.15 - Cadfael 1., serija
 12.00 - Dnevnik
 12.15 - Mali savjeti za poljoprivrednike - Syngenta, ep reportaža
 12.17 - Herbošov poljoprivredni savjetnik, ep reportaža
 12.30 - Plodovi zemlje
 13.25 - Rijeka: More
 14.00 - Nedjeljom u dva
 15.10 - Mir i dobro
 15.45 - Lijepom našom: Vukovar (2/2)
 16.35 - Vijesti
 16.50 - My Father the Hero, američko-francuski film
 18.20 - U potrazi za Ivanom, dokumentarni film
 19.15 - Loto 6/45
 19.30 - Dnevnik
 20.15 - 1 protiv 100, kviz
 21.15 - Ciklus filmova Jamesa Bonda: Dah smrti, britansko-američki film
 23.30 - Rizzi-bizzi
 00.35 - Dnevnik 3
 00.45 - Vijesti iz kulture
 00.55 - Ciklus horora: Slagalica strave, film
 02.35 - Filmski maraton: Ubojica sudenog dana, američki film
 04.20 - Filmski maraton: Poison, američko-kanadsko-njemački
 05.50 - Plodovi zemlje

08.35 - Miki i prijatelji
 09.00 - Mala sirena
 09.30 - Nora Foran, TV igra za djecu
 10.15 - Dječje filmsko jutro: Mlakarova ljubav, serija
 10.50 - Biblija
 11.00 - Zagreb: 10 obljetnica beatifikacije bl. Alojzija Stepinca, prijenos iz Katedrale
 13.00 - Zadar: Tenis, Davis Cup: Hrvatska - Brazil, uključenje u prijenos
 16.00 - HNL
 19.10 - ACI kup, reportaža
 19.55 - HNL - emisija
 20.15 - HNL: Dinamo - Hajduk, prijenos
 22.05 - HNL - emisija
 22.20 - Sportske vijesti
 22.30 - Zašto demokracija?: Taksijem u zonu mraka, dokumentarna serija
 23.30 - Dobro ugođena večer
 00.30 - Statisti 2., serija
 01.00 - Kineska plaža 4.
 01.45 - TV raspored

06:20 Tomica i prijatelji
 06:40 Yu-Gi-Oh GX
 07:05 Iron Kid, crtana serija
 07:30 Bratz, crtana serija
 07:55 Dora istražuje
 08:20 Automotiv, auto moto magazin
 08:50 Novac, business magazin
 09:20 U sedmom nebu, serija
 10:15 Frikovi, serija
 11:10 Kućanice iz visokog društva, serija
 12:05 Zorro: Maskirani osvjetnik, igrani film
 14:20 Lud, zburjen, normalan
 15:00 Bračne vode, serija
 15:40 Moj tata je bolji od tvog tate, obiteljski show
 17:00 Vijesti
 17:10 Ne zaboravi stihove, glazbeni kviz
 18:10 Pazi zid!, game show
 19:15 Dnevnik Nove TV
 20:00 Nad lipom 35, show
 21:10 Svemoguću Bruce, film
 22:50 Red Carpet, showbiz magazin
 00:00 Svi mrže Chrisa, serija
 00:55 Šašavi roditelji, film
 02:30 Red carpet, showbiz magazin
 03:30 Frikovi, serija
 04:20 Kraj programa

06.05 Otočna ekipa, reality drama (R)
 06.45 Blizanke, serija
 07.10 Bikeri s Marsa
 07.35 Ulica Sezam
 08.30 Lijepe žene, dramska serija
 09.20 Kineski sindrom, igrani film, triler
 11.30 Red Bull Air Race - Porto, dokumentarno-sportska emisija
 12.05 Jumpin' Jack Flash, igrani film, komedija
 14.00 Vijesti
 14.05 Garden State, igrani film, komedija
 15.50 Tajland: Skriveni raj, dokumentarna emisija
 16.50 Discovery: Morski psi Južne Afrike, dokumentarna serija
 17.40 Ekkluziv, magazin
 18.30 Vijesti
 19.05 Kraljevi leda, dokumentarna serija
 20.00 Big Brother, show
 21.05 Ronin, igrani film, akcijski triler
 23.10 Nestajanje, igrani film, triler
 01.00 Kunolovac, kviz
 03.00 Vrtlog života, film (R)

05.00 Big Brother, show

**PONEDJELJAK
22.9.2008.**

06.40 - Najava programa
 07.00 - Dobro jutro, Hrvatska
 07.05 - Vijesti
 07.10 - Dobro jutro, Hrvatska
 07.35 - Vijesti
 07.40 - Dobro jutro, Hrvatska
 09.10 - Kako sam pobijedila bolest, dok. film
 10.00 - Vijesti
 10.15 - Napuljski psi, dokumentarni film
 11.10 - Treća dob, emisija za umirovljenike
 12.00 - Dnevnik
 12.30 - Opijeni ljubavlju
 13.20 - Dan za danom, emisija
 14.25 - Vijesti
 14.35 - Ubojstvo, napisala je - serija
 15.20 - Normalan život - emisija o osobama s invaliditetom
 16.10 - Hrvatska uživo - Vijesti
 16.15 - Hrvatska uživo
 17.40 - Danas na Zagrebačkoj burzi
 17.50 - Luda kuća 3., serija
 18.35 - Sve će biti dobro
 19.30 - Dnevnik
 20.15 - Latinica
 21.55 - Potrošački kod
 22.25 - Poslovne vijesti
 22.40 - Otvoreno
 23.45 - Dnevnik 3
 00.10 - 24 (6.), serija
 00.55 - Zakon i red: Odjel za žrtve 8., serija
 01.40 - Zakon i red: Odjel za žrtve 8., serija
 02.20 - Južnjačka dinastija
 03.05 - Potrošački kod
 03.35 - Latinica
 05.10 - Opijeni ljubavlju
 05.55 - McLeodove kćeri 7.

07.00 - Pčelica Maja
 07.25 - Tarzan, crtana serija
 07.50 - Žutokljunac
 08.20 - Nove pustolovine: Lucky Luke
 08.45 - Ranč kod Pikove sedmice, serija za djecu
 09.10 - Veliki odmor
 10.00 - Antologija hrvatskog glumišta: Malo pa ništa
 11.20 - Dadija 2, film
 12.55 - O.C. 3., serija
 13.40 - O.C. 3., serija
 14.25 - Na rubu znanosti
 15.15 - Prijatelji 8., serija

15.40 - Nove avanture stare Christine 1., serija
 16.05 - Zvezdane staze: Nova generacija 7., serija
 16.50 - McLeodove kćeri 7.
 17.40 - Županijske panorame
 18.15 - Vijesti na Drugom
 18.35 - Faros-Paros: Od Farosa do Palagruže, dokumentarna serija
 19.10 - Beverly Hills 5., serija
 20.00 - Bitange i princeze 3., humoristična serija
 20.40 - Južnjačka dinastija
 21.30 - Vijesti
 21.45 - Hotel Babylon 2.
 22.40 - Ciklus europskog filma: Dnevnik motocikla, američko-njemačko-britansko-argentinsko-čileansko-peruansko-francuski film
 00.45 - Kineska plaža 4.
 01.30 - TV raspored

05:30 Ružna ljepotica, serija
 06:20 Iggy Arbuckle
 06:45 Power rangers, serija
 07:10 Pepa prašćić
 07:25 Roary, crtana serija
 07:35 Beba Felix
 08:00 Nova lova
 10:00 Kralj Queensa, serija
 10:25 Svi vole Raymonda
 10:50 Naši najbolji dani
 11:40 Bumerang, serija
 12:30 Vijesti
 12:45 Euvar pravde, serija
 13:35 Nikita, serija
 14:25 Inspektor Rex, serija
 15:15 Harry i obitelj Henderson, igrani film
 17:05 Vijesti
 17:20 Bumerang, serija
 18:15 Zakon ljubavi, serija
 19:15 Dnevnik Nove TV
 19:50 10 do 8, informativna emisija
 20:00 Ne zaboravi stihove, glazbeni kviz
 21:00 Dum-dum metak, film
 22:45 Mr. Bean, serija
 23:20 Vijesti
 23:35 Život na sjeveru, serija
 00:25 Harry i obitelj Henderson, igrani film
 02:10 Forenzičari u potrazi za istinom
 03:00 Nikita, serija
 03:45 Euvar pravde, serija
 04:30 Inspektor Rex, serija
 05:15 Kraj programa

05.00 Big Brother, show
 07.00 Magnum, serija (R)
 07.50 Spužva Bob Skockani

08.40 Sam svoj majstor, serija
 09.20 Kunolovac, kviz
 10.05 Korak po korak, (R)
 10.30 Puna kuća, serija (R)
 11.00 Malcolm u sredini, humoristična serija (R)
 11.25 Dadija, serija (R)
 11.50 Reba, serija (R)
 12.20 Vijesti
 12.30 Ekkluziv, magazin (R)
 12.40 Večera za 5, lifestyle emisija (R)
 13.10 Punom parom, kulinarski izazov (R)
 13.35 Za istim stolom, serija
 14.30 Magnum, serija
 15.20 Cobra 11, serija
 16.15 Korak po korak, serija
 16.40 Puna kuća, serija
 17.05 Malcolm u sredini, humoristična serija
 17.30 Dadija, serija
 18.00 Reba, serija
 18.30 Vijesti
 18.55 Ekkluziv, magazin
 19.05 Večera za 5, lifestyle emisija
 19.35 Punom parom, kulinarski izazov
 20.00 Big Brother, show
 21.00 CSI, kriminalistička serija
 21.55 Zavjera, igrani film, akcijski
 23.35 CSI: New York, kriminalistička serija
 00.30 Vijesti
 00.40 Kunolovac, kviz
 02.40 CSI, kriminalistička serija (R)
 03.25 CSI: New York, kriminalistička serija (R)
 04.10 Big Brother, show

**UTORAK
23.9.2008.**

06.40 - Najava programa
 07.00 - Dobro jutro, Hrvatska
 07.05 - Vijesti
 07.10 - Dobro jutro, Hrvatska
 07.35 - Vijesti
 07.40 - Dobro jutro, Hrvatska
 09.10 - Sve će biti dobro
 10.00 - Vijesti
 10.10 - Vijesti iz kulture
 10.15 - Nafta, početak kraja - dokumentarni film
 11.10 - Oprah show
 12.00 - Dnevnik
 12.30 - Opijeni ljubavlju
 13.20 - Dan za danom, emisija
 14.30 - Vijesti
 14.45 - Ubojstvo, napisala je - serija
 15.35 - U ime škrleta, emisija pučke i predajne kulture
 16.10 - Hrvatska uživo - Vijesti

16.15 - Hrvatska uživo
17.40 - Danas na Zagrebačkoj burzi
17.50 - Luda kuća 3., serija
18.35 - Sve će biti dobro
19.30 - Dnevnik
20.15 - Globalno sijelo
20.50 - Boje turizma
21.55 - Poslovni klub
22.25 - Poslovne vijesti
22.40 - Otvoreno
23.45 - Dnevnik 3
00.10 - 24 (6.), serija
00.55 - Zakon i red: Odjel za žrtve 8., serija
01.40 - Zakon i red: Odjel za žrtve 8., serija
02.25 - CSI: Las Vegas 8.
03.10 - Kineska plaža 4.
03.55 - Globalno sijelo
04.25 - Oprah show
05.10 - Opijeni ljubavlju
05.55 - McLeodove kćeri 7.

07.00 - Pčelica Maja
07.25 - Tarzan, crtana serija
07.50 - Žutokljunac
08.20 - Nove pustolovine: Lucky Luke, crtana serija
08.45 - Ranč kod Pikove sedmice, serija
09.10 - Veliki odmor
10.00 - Antologija hrvatskog glumišta: Gospodica Julija
11.30 - Jednosmjerna karta, francuski film
13.00 - O.C. 3., serija
13.45 - O.C. 3., serija
14.25 - Na rubu znanosti
15.15 - Prijatelji 8., serija
15.40 - Nove avanture stare Christine 1., serija
16.05 - Zvezdane staze: Nova generacija 7., serija
16.50 - McLeodove kćeri 7.
17.40 - Županijske panorame
18.15 - Vijesti na Drugom
18.35 - Faros-Paros: Od Palagruže do Parosa, dokumentarna serija
19.10 - Beverly Hills 5., serija
20.00 - Bitange i princeze 3.
20.40 - Vijesti
20.55 - Herbie: Full Loaded, američki film
22.45 - CSI: Las Vegas 8.
23.35 - Kineska plaža 4.
00.20 - TV raspored

05:30 Ružna ljepotica, serija
06:20 Iggy Arbuckle, crtana serija
06:45 Power rangers, serija
07:10 Pepa prašćić, crtana serija

07:25 Roary, crtana serija
07:35 Beba Felix, crtana serija
08:00 Nova lova
10:00 Naši najbolji dani, serija
10:50 Cro Cop, prijenos
11:40 Zakon ljubavi, crtana serija
12:30 Vijesti
12:45 Euvar pravde, serija
13:35 Nikita, serija
14:25 Inspektor Rex, serija
15:15 Dum-dum metak, igrani film
17:05 Vijesti
17:20 Bumerang, serija
18:15 Zakon ljubavi, serija
19:15 Dnevnik Nove TV
19:50 Cro cop - snimka
20:15 Trenutak istine
21:15 Predsjednikova kći, igrani film
23:00 Pod nož, serija
00:00 Vijesti
00:15 Život na sjeveru, serija
01:05 Monsusnko vjenčanje, igrani film
02:55 Forenzičari u potrazi za istinom, serija
03:45 Nikita, serija
04:30 Čuvar pravde, serija
05:10 Kraj programa

07.00 Magnum, akcijska serija (R)
07.50 Spužva Bob Skockani, crtana serija
08.40 Sam svoj majstor, humoristična serija
09.20 Kunolovac, kviz
10.05 Korak po korak, humoristična serija (R)
10.30 Puna kuća, humoristična serija (R)
11.00 Malcolm u sredini, humoristična serija (R)
11.25 Dadilja, humoristična serija (R)
11.50 Reba, humoristična serija (R)
12.20 Vijesti
12.30 Ekkluziv, magazin (R)
12.40 Večera za 5, lifestyle emisija (R)
13.10 Punom parom, kulinarski izazov (R)
13.35 Za istim stolom, dramska serija
14.30 Magnum, akcijska serija
15.20 Cobra 11, kriminalistička serija
16.15 Korak po korak, humoristična serija
16.40 Puna kuća, humoristična serija
17.05 Malcolm u sredini, humoristična serija

17.30 Dadilja, humoristična serija
18.00 Reba, humoristična serija
18.30 Vijesti
18.55 Ekkluziv, magazin
19.05 Večera za 5, lifestyle emisija
19.35 Punom parom, kulinarski izazov
20.00 Big Brother, show
21.00 Super Murjaci, igrani film, komedija
22.45 CSI: New York, serija
23.40 Vijesti
23.50 Kunolovac, kviz
01.50 Zavjera, igrani film, akcijski (R)
03.25 CSI: New York, kriminalistička serija (R)
04.10 Big Brother, show

SRIJEDA 24.9.2008.

07.00 - Dobro jutro, Hrvatska
07.05 - Vijesti
07.10 - Dobro jutro, Hrvatska
07.35 - Vijesti
09.10 - Sve će biti dobro
10.00 - Vijesti
10.15 - Može li moje dijete od ribe postati pametno?, dokumentarni film
11.10 - Oprah show
12.00 - Dnevnik
12.30 - Opijeni ljubavlju
12.20 - Dan za danom, emisija
14.30 - Vijesti
14.45 - Ubojstvo, napisala je - serija
15.35 - Alpe-Dunav-Jadran
16.10 - Hrvatska uživo - Vijesti
16.15 - Hrvatska uživo
17.45 - Luda kuća 3., serija
18.30 - Sve će biti dobro
19.15 - Loto 7/39
19.30 - Dnevnik
20.15 - Dva tjedna za ljubav, američki film
21.55 - Proces
22.25 - Poslovne vijesti
22.40 - Otvoreno
23.45 - Dnevnik 3
00.10 - 24 (6.), serija
00.55 - Zakon i red: Odjel za žrtve 8., serija
01.40 - Zakon i red: Odjel za žrtve 8., serija
02.25 - E-Ring, serija
03.10 - Kineska plaža 4.
03.55 - Proces
04.25 - Oprah show
05.10 - Opijeni ljubavlju
05.55 - McLeodove kćeri 7.

06.55 - Najava programa
07.00 - Pčelica Maja
07.25 - Tarzan, crtana serija
07.50 - Žutokljunac
08.20 - Nove pustolovine: Lucky Luke, crtana serija
08.45 - Ranč kod Pikove sedmice, serija
09.10 - Veliki odmor
10.00 - Prijenos sjednica Hrvatskog sabora
13.35 - O.C. 3., serija
14.20 - O.C. 4., serija
15.10 - Prijatelji 8., serija
15.35 - Nove avanture stare Christine 1., serija
16.05 - Zvezdane staze: Nova generacija 7., serija
16.50 - McLeodove kćeri 7.
17.40 - Županijske panorame
18.15 - Vijesti na Drugom
18.35 - Faros-Paros: Od Parosa do Farosa, dokumentarna serija
19.10 - Beverly Hills 5., serija
19.55 - Crtani film
20.10 - Otvaranje studija »Zvonimir Bajsčić«, prijenos
21.15 - Vijesti
21.30 - E-Ring, serija
22.25 - Strani igrani film
00.15 - Kineska plaža 4.

05:30 Ružna ljepotica, serija
06:20 Iggy Arbuckle, serija
06:45 Power rangers, serija
07:10 Pepa prašćić
07:25 Roary, crtana serija
07:35 Beba Felix
08:00 Nova lova
10:00 Kralj Queensa, serija
10:25 Svi vole Raymonda
10:55 Naši najbolji dani
11:45 Zakon ljubavi, serija
12:35 Vijesti
12:50 Euvar pravde, serija
13:40 Nikita, serija
14:30 Inspektor Rex, serija
15:20 Predsjednikova kći, igrani film
17:05 Vijesti
17:20 Bumerang, serija
18:15 Zakon ljubavi, serija
19:15 Dnevnik Nove TV
19:50 10 do 8, informativna emisija
20:00 Pazi zid!, game show
21:00 Bračne vode, serija
21:45 Lud, zbunjen, normalan
22:20 Vratit će se rode, serija
23:20 Vijesti
23:35 Život na sjeveru, serija
00:30 Gubitnik, igrani film
02:15 Nikita, serija
03:00 Euvar pravde, serija
03:45 Inspektor Rex, serija
04:30 Život na sjeveru, serija
05:15 Kraj programa

07.00 Magnum, serija (R)
07.50 Spužva Bob Skockani
08.40 Sam svoj majstor, serija
09.20 Kunolovac, kviz
10.05 Korak po korak, (R)
10.30 Puna kuća, serija (R)
11.00 Malcolm u sredini, humoristična serija (R)
11.25 Dadilja, serija (R)
11.50 Reba, serija (R)
12.20 Vijesti
12.30 Ekkluziv, magazin (R)
12.40 Večera za 5, lifestyle emisija (R)
13.10 Punom parom, kulinarski izazov (R)
13.35 Za istim stolom, serija
14.30 Magnum, serija
15.20 Cobra 11, serija
16.15 Korak po korak, serija
16.40 Puna kuća, serija
17.05 Malcolm u sredini, serija
17.30 Dadilja, serija
18.00 Reba, serija
18.30 Vijesti
18.55 Ekkluziv, magazin
19.05 Večera za 5, lifestyle emisija
19.35 Punom parom, kulinarski izazov
20.00 Big Brother, show
21.00 Kost, serija
22.00 Putnik, znanstveno-fantastična dramska serija
22.50 Vatrni dečki, serija
23.50 Vijesti
00.00 Zaboravljeni slučaj, kriminalistička serija
00.50 Red Bull Air race - Porto, dokumentarno-sportska emisija
01.20 Kunolovac, kviz
03.20 Super Murjaci, igrani film, komedija (R)
04.55 Big Brother, show

ČETVRTAK 25.9.2008.

06.40 - Najava programa
07.00 - Dobro jutro, Hrvatska
07.05 - Vijesti
07.10 - Dobro jutro, Hrvatska
07.35 - Vijesti
07.40 - Dobro jutro, Hrvatska
09.10 - Sve će biti dobro
10.00 - Vijesti
10.15 - Hawkingov paradoks, dokumentarni film
11.10 - Oprah show
12.00 - Dnevnik
12.30 - Opijeni ljubavlju
13.20 - Dan za danom, emisija
14.30 - Vijesti
14.45 - Ubojstvo, napisala je - serija

- 15.35 - Pet čuvara vrha, dokumentarni film
 16.15 - Hrvatska uživo
 17.30 - Danas na Zagrebačkoj burzi
 17.50 - Luda kuća 3., serija
 18.35 - Sve će biti dobro
 19.30 - Dnevnik
 20.15 - 1 protiv 100, kviz
 21.20 - Dossier.Hr
 21.55 - Pola ure kulture
 22.25 - Poslovne vijesti
 22.40 - Otvoreno
 23.45 - Dnevnik 3
 00.10 - 24 (6.), serija
 00.55 - Zakon i red: Odjel za žrtve 8., serija
 01.40 - Zakon i red: Odjel za žrtve 8., serija
 02.25 - Kineska plaža 4.
 03.10 - Reprizni program
 03.25 - Pola ure kulture
 03.55 - Dossier.Hr
 04.25 - Oprah show
 05.10 - Opijeni ljubavlju
 05.55 - McLeodove kćeri 7.

- 06.55 - Najava programa
 07.00 - Pčelica Maja
 07.25 - Tarzan, crtana serija
 07.50 - Žutokljunac
 08.20 - Nove pustolovine: Lucky Luke, crtana serija
 08.45 - Ranč kod Pikove sedmice, serija za djecu
 09.10 - Veliki odmor
 10.00 - Prijenos sjednica Hrvatskog sabora
 13.35 - O.C. 4., serija
 14.20 - O.C. 4., serija
 15.10 - Prijatelji 8., serija
 15.35 - Dragi Johne, serija
 16.05 - Zvezdane staze: Nova generacija 7., serija
 16.50 - McLeodove kćeri 7.
 17.40 - Županijske panorame
 18.15 - Vijesti na Drugom
 18.35 - Indeks
 19.10 - Beverly Hills 5., serija
 20.00 - Paralele
 20.35 - Da ne zaboravim hrvatski pričati, dokumentarni film
 21.10 - Vijesti
 21.25 - Matchpoint, britansko-američki film
 23.20 - Šljama 1., serija
 23.55 - Kineska plaža 4.
 00.40 - TV raspored

- 05:30 Ružna ljepotica, serija
 06:20 Iggy Arbuckle
 06:45 Power rangers, serija
 07:10 Pepa prašćić
 07:25 Roary, crtana serija
 07:35 Beba Felix, crtana serija

- 08:00 Nova lova
 10:00 Kralj Queensa, serija
 10:20 Svi vole Raymonda
 10:45 Naši najbolji dani, serija
 11:35 Zakon ljubavi, serija
 12:25 Vijesti
 12:40 Čuvar pravde, serija
 13:30 Nikita, serija
 14:20 Inspektor Rex, serija
 15:10 Istakano srcem, film
 17:05 Vijesti
 17:20 Bumerang, serija
 18:15 Zakon ljubavi, serija
 19:15 Dnevnik Nove TV
 19:50 10 do 8, informativna emisija
 20:00 Hitna 94, serija
 21:00 Istraga, magazin
 22:35 Provjereno, informativni magazin
 23:35 Vijesti
 23:50 Život na sjeveru, serija
 00:40 Lolita, igrani film
 02:50 Nikita, serija
 03:35 Čuvar pravde, serija
 04:20 Inspektor Rex, serija
 05:10 Kraj programa

- 07.00 Magnum, serija (R)
 07.50 Spužva Bob Skockani
 08.40 Sam svoj majstor, serija
 09.20 Kunolovac, kviz
 10.05 Korak po korak, (R)
 10.30 Puna kuća, serija (R)
 11.00 Malcolm u sredini, humoristična serija (R)
 11.25 Dadilja, serija (R)
 11.50 Reba, serija (R)
 12.20 Vijesti
 12.30 Ekkluziv, magazin (R)
 12.40 Večera za 5, lifestyle emisija (R)
 13.10 Punom parom, kulinarski izazov (R)
 13.35 Za istim stolom, serija
 14.30 Magnum, akcijska serija
 15.20 Cobra 11, serija
 16.15 Korak po korak, serija
 16.40 Puna kuća, serija
 17.05 Malcolm u sredini, humoristična serija
 17.30 Dadilja, serija
 18.00 Reba, serija
 18.30 Vijesti
 18.55 Ekkluziv, magazin
 19.05 Večera za 5, lifestyle emisija
 19.35 Punom parom, kulinarski izazov
 20.00 Big Brother, show
 21.00 Uvod u anatomiju, serija
 22.00 Kućanice, dramska serija (dvije epizode)
 23.50 Vijesti
 00.00 Zaboravljeni slučaj, serija
 00.50 Kunolovac, kviz
 02.50 Kosti, serija (R)
 03.35 Putnik, serija (R)
 04.20 Vatrene dečki, serija (R)

ZVUCI BAČKE RAVNICE

Emisija na hrvatskom jeziku »Zvuci bačke ravnice« emitira se četvrtkom u 19 sati, na valovima Radio Bačke (99,1 MHz).

HRVATSKA KRONIKA

Program o hrvatskoj nacionalnoj manjini u Mađarskoj na hrvatskom jeziku uz mađarski prijevod emitira se srijedom s početkom u 12 i 30 sati na programu MTV 1.

PROGRAM NA HRVATSKOM JEZIKU RADIO SUBOTICE

SHEMA ZA RADNE DANE:

18,00 - 19,00

- Najava programa
- Večernji dnevnik
- Agencijske vijesti iz zemlje
- Agencijske vijesti iz RH
- Kronologija - Dogodilo se na današnji dan
- Jezični savjetnik 'Govorimo hrvatski'

19,00 - 19,30

- Poetski predah
- 'Popularne melodije' - zabavna glazba (ponedjeljkom)
- 'Na valovima hrvatske glazbene tradicije' - narodna glazba (utorkom)
- 'Veliki majstori glazbe' - ozbiljna glazba (srijedom)
- 'Rock vremeplov' (četvrtkom)
- 'Minute za jazz' (petkom)

19,30 - 20,00

- 'Europski magazin' - magazin Radija Deutsche Welle (ponedjeljkom)
- 'Kulturna povijest' (utorkom)
- 'Putokazi' (srijedom)
- 'Iz hrvatske književne baštine' (četvrtkom)
- 'Tjedni vodič' (petkom)

20,00 - 20,30

- 'Aktualije' (ponedjeljkom)
- 'DW Puls' - regionalni magazin Radija Deutsche Welle (utorkom)
- 'Otvoreni studio' (srijedom)
- 'Kultur café' - magazin iz kulture Radija Deutsche Welle (četvrtkom)
- Emisija za mlade (petkom)

20,30 - 21,00

- Narodna glazba
- Blic vijesti i odjava programa

SHEMA ZA DANE VIKENDA:

Subota

- 18,00 Najava programa, Vijesti dana, Kronologija, zabavna glazba
- 18,30 'Deutsch - warum nicht?' - tečaj njemačkog jezika Radija Deutsche Welle
- 19,00 'Vjerska emisija', duhovna glazba
- 20,00 'Razgovor s povodom', narodna glazba
- 20,55 Odjava programa

Nedjelja

- 18,00 Najava programa, Vijesti dana
- 18,10 Nedjeljni mozaik (kronologija, komentar, zanimljivosti, zabavna glazba)
- 18,30 'Deutsch - warum nicht?' - tečaj njemačkog jezika Radija Deutsche Welle
- 19,30 Emisija za djecu
- 20,00 'Ljudi nizine' - talk show Bele Franciskovića
- 20,30 Narodna glazba
- 20,55 Odjava programa

104,4 Mhz

Prodajem kuću u Rovinju 160 m², P+1, plac 660 m², 50 m od obale, sva infrastruktura.
Tel.: +381/24/527-213

Tražim u Zagrebu praznu garsonijeru ili jednosoban stan u novogradnji.
Tel.: +381/24/527-213

Izdajem apartmane na najljepšem dijelu Čiova, Trogir, Hrvatska.
Tel.: 063/7161-760 ili +385/91/5823-775

Izdajem namještenu sobu s kuhinjom i kupaoicom za učenicu ili radnicu, isključivo nepušača, blizu Medicinske škole, KTC-a i IDEA-e. Centralno grijanje i kablovska TV.
Tel.: 024/566-898

Prodajem crpku – dvoklipnu 30 atm i prikolicu za moto-kultivator »IMT-506-DELUXE« i peć »KREKA VESO« 12T. Informacije od 17 sati. Tel.: 022/591-264.

Prodajem staru kuću u Cabuni kod Virovitice (Hrvatska), zemlju za malu industriju i šumu.
Tel.: +385/33/673-076 i 063/766-8808. Boris

Izdajem uhodan poslovni prostor od 110 m² u središtu Subotice, pogodan za sve namjene.
Tel.: 024/555-072 ili 063/518-218.

Prodaje se očuvana ležeća kada, umivaonik sa slavnom, toalet školjka s poklopcem, velika plafonjerk i tegle za med.
Cijena po dogovoru. Zvati na 064/587-9790

Izdajem namještenu sobu na Radijalcu učenicu/ku ili studenticu/u, s CG, s korištenjem kuhinje i kupaoice, za nepušače.
Tel.: 024/558-227 ili 063/597-021

Profesor elektrotehnike daje sate fizike i matematike učenicima osnovnih i srednjih škola.
Tel.: 064/292-1043 ili 024/524-844

Izdajem objekt, skladište na Čantavirskom putu, idealna lokacija oko 100 m².
Tel.: 024/530-107 ili 064/261-8022

Hitno potrebno 10 konobara na otoku Cresu. Potrebno je imati hrvatsku putovnicu. Starosna granica je do 35 godina.
Tel.: 063/110-7751.

Prodajem staru kuću u Čačincima kod Slavonske Orahovice, pet jutara zemlje i jedno jutro šume kod Voćina (sve u Hrvatskoj), ili sve to mijenjamo za Vojvodinu (Irig, Ruma, Srijemska Kamenica...)
Tel.: 063/714-6545 ili +385/33/673-076.

Prenočište na Paliću. Dvokrevetne sobe sa zasebnom kupaoicom. Kanjiški put 58/b
Tel.: 024/754-543

Prodajem veliko stablo limuna s plodovima, pogodno za veće prostorije, cijena: 5.000,00 dinara.
Tel.: 024/561-321

Izdajem u Zagrebu dvosoban namješten stan (3 kreveta) od 1. srpnja, Folnegovićevo naselje (treća postaja od Autobusnog kolodvora prema Savi, blizina tramvaja, 300 eura.
Tel.: u Srbiji +381/63/882-0654, u Hrvatskoj +385/91/177-7700

Izdajem dvosobni apartman u Poreču.
Tel.: +385/5242-5035, +385/989-1627

Molim dobre prema invalidu suosjećajne ljude koji su u mogućnosti omogućiti da nabavim natkoljenu protezu koja mi je hitno potrebna da bih se mogla normalno kretati.
Tel.: +381/25-29-030

Traži se obitelj s puno razumjevanja prema starijoj osobi za skrb, uz novčanu nadoknadu. Iz Našica, Bjelovara, Daruvara, Krapine, Ivanić grada, Koprivnice ili smještaj u jednosobnom stanu 30m² u istim gradovima.
Tel.: +381/25-39-030

PRIVATNO POGREBNO PODUZEĆE
"URNA"
A.D.-d.o.o.

Trg žrtava fašizma br. 1

PODUZEĆE ZA PRODAJU
POGREBNE OPREME
PRIJVOZ I CEREEMONIJAL
POKOPA

Tel.: 024-558-011

Cvjećara:
Tel.: 024/557-130

Besplatni mali oglasi uz kupon iz »Hrvatske riječi«

Poštovani čitatelji našeg i vašeg tjednika,

I dalje nastavljamo objavljivati rubrike malih oglasa u kojoj ćete moći objavljivati sve ono što želite prodati, mijenjati, kupiti ili darovati. Jedini uvjet za objavu vašeg malog oglasa je priloženi kupon koji ćemo objavljivati u svakom broju »Hrvatske riječi«.

Duljina malog oglasa ne smije prelaziti više od 30 riječi.

Uredništvo

HRVATSKARIJEČ

Subotica-trans

SUBOTICA-TRANS obavlja cijene putnike na međunarodnoj autobusnoj liniji, Subotica – Zagreb, važe cijene prijevoza s nizom pogodnosti:

- djeca do 6 godina voze se besplatno
- djeca od 6 do 12 godina imaju popust 50% (cijena povratne karte iznosi 1.225 din.)
- studenti uz prikaz studentske legitimacije (koja se dobiva na autobusnoj stanici) uživaju popust od 20% (povratna karta je 3.332 din., a u jednom smjeru 1.960 din.)

POPUSTI VAŽE ISKLJUČIVO ZA IZRAVNU LINIJU OD SUBOTICE DO ZAGREBA U OBA SMJERA I VAŽE 30 DANA.

VAŠ SUBOTICA-TRANS